

Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto

Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto

Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnon suorittaneilla on ammattitaito palvella asiakkaita sekä myydä hius- ja kauneudenhoitoalan tuotteita ja palveluja. Asiakaspalvelutaitojen lisäksi hyvä tuotetuntemus sekä työ- ja asiakasturvallisuudesta huolehtiminen ovat osaamisen ydintä. Tutkinnon suorittaneilla on laaja-alaisen perusosaamisen lisäksi osaamisalan mukainen erikoistuneempi osaaminen. Kosmetiikkaneuvojat osaavat ohjata ja neuvoa asiakkaita ihon ja hiusten hoidossa sekä tuotteiden käytössä. Kosmetologeilla on ammattitaito tehdä asiakkaille kasvo-, jalka- ja käsihoitoja sekä opastaa asiakkaita ihon itsehoidossa ja tuotteiden käytössä. Kampaajilla ja partureilla on ammattitaito tehdä asiakkaille hiustenleikkauksia kampaajatyötekniikoilla sekä kampauksia erilaisilla tekniikoilla. Parturit osaavat tehdä hiustenleikkauksia parturityötekniikoilla, kampauksia sekä partakäsittelyjä. Valinnaisilla tutkinnon osilla osaamista voidaan laajentaa kaikissa osaamisaloissa.

Kosmetiikkaneuvojat työskentelevät tavaratalojen, laivojen ja lentokenttien kosmetiikkaosastoilla, apteekeissa tai maahantuojien myynti- ja koulutustehtävissä. Kosmetiikkaneuvojat toimivat yleensä työntekijöinä, mutta voivat toimia myös yrittäjinä. Kosmetologit työskentelevät kauneushoitoloissa, kylpylöissä, palvelutaloissa, kongressikeskuksissa ja hotelleissa, laivoilla tai tavaratalojen kosmetiikkaosastoilla joko yrittäjinä tai työntekijöinä. Kosmetologit voivat työskennellä myös myynti- ja koulutustehtävissä. Kampaajat ja parturit työskentelevät parturikampaamoissa joko yrittäjinä tai työntekijöinä. He voivat toimia myös tuotemyynti- ja koulutustehtävissä maahantuojien ja tavaratalojen palveluksessa.

Perusteen nimi	Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto
Määräyksen diaarinumero	OPH-2532-2017
Koulutuskoodit	Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto (381342)
Osaamisalat	Kampaajatyön osaamisala (1779) Parturityön osaamisala (1781) Ihon hoidon osaamisala (1778) Hius# ja kauneudenhoidon neuvonnan osaamisala (1780)
Tutkintonimikkeet	Kosmetologi (10073) Kampaaja (10209) Kosmetiikkaneuvoja (10139) Parturi (10210)
Voimaantulo	01.08.2018

SISÄLTÖ

1. Tutkinnon muodostuminen.	1
2. Tutkinnon osat.	7
2.1. Myyntityö ja asiakaslähtöinen palvelu hius- ja kauneudenhoitoalalla, 15 osp (105966).	7
2.2. Hius- ja kauneudenhoidon neuvontapalvelut, 25 osp (105967).	15
2.3. Jalka- ja käsihoitopalvelut, 20 osp (105968).	20
2.4. Kasvohoitopalvelut, 35 osp (105969).	27
2.5. Kampaajapalvelut, 25 osp (105970).	34
2.6. Parturipalvelut, 25 osp (105971).	41
2.7. Ehostuspalvelut, 15 osp (105972).	50
2.8. Hiusten ja hiuspohjan hoitopalvelut, 15 osp (105973).	55
2.9. Vartalohoitopalvelut, 20 osp (105974).	60
2.10. Värjäyspalvelut, 20 osp (105975).	66
2.11. Kauneudenhoitopalvelut moniammatillisessa yhteistyössä, 15 osp (105976).	73
2.12. Kylpylähoitopalvelut, 15 osp (105977).	78
2.13. Rakennekäsittelypalvelut, 15 osp (105978).	83
2.14. Juhla- ja teemakampauspalvelut, 15 osp (105979).	88
2.15. Huippuosaaajana toimiminen, 15 osp (400010).	93
2.16. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp (400013).	97
2.17. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (400011).	106
2.18. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp (400012).	109
2.19. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp (400014).	169
2.20. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (400009).	192
2.21. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (400008).	194
3. Arviointiasteikko.	197

1. Tutkinnon muodostuminen

Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista (145 osp) ja yhteisistä tutkinnon osista (35 osp). Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osp.

Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnossa on neljä osaamisalaa ja tutkintonimikkeet on määritelty osaamisaloittain seuraavasti

- hius- ja kauneudenhoidon neuvonnan osaamisala, kosmetiikkaneuvoja
- ihon hoidon osaamisala, kosmetologi
- kampaajatyön osaamisala, kampaaja
- parturityön osaamisala, parturi.

Ihon hoidon osaamisalaan sisältyy kolme pakollista tutkinnon osaa. Hius- ja kauneudenhoidon neuvonnan osaamisalaan, kampaajatyön osaamisalaan ja parturityön osaamisalaan sisältyy kaksi pakollista tutkinnon osaa. Valinnaiset tutkinnon osat on jaettu kahteen ryhmään. Jokaisessa osaamisalassa on määritelty valinnaisia tutkinnon osia, jotka muodostavat osaamisalan ydinosaamisen yhdessä pakollisten tutkinnon osien kanssa. Lisäksi tutkintoon sisältyy yhteisiä valinnaisia tutkinnon osia.

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT   145 OSP
Hius# ja kauneudenhoidon neuvonnan osaamisala   145 osp <i>Kosmetiikkaneuvoja</i>
Pakolliset tutkinnon osat   40 osp
Hius- ja kauneudenhoidon neuvontapalvelut, 25 osp, P
Myyntityö ja asiakaslähtöinen palvelu hius- ja kauneudenhoitoalalla, 15 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat 1   15-50 osp
Ehostuspalvelut, 15 osp
Hiusten ja hiuspohjan hoitopalvelut, 15 osp
Kasvohoitopalvelut, 35 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 2   25-60 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Jalka- ja käsihoitopalvelut, 20 osp
Kampaajapalvelut, 25 osp
Kylpylähoitopalvelut, 15 osp
Parturipalvelut, 25 osp
Rakennekäsittelypalvelut, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Vartalohoitopalvelut, 20 osp
Värjäyspalvelut, 20 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa   5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta   5-15 osp <i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta. Riippumatta sisällytettävän tutkinnon osan laajuudesta, tutkinnon osan laajuus on tässä kohdassa enintään 15 osaamispistettä.</i>
Korkeakouluopinnot   5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja   1-25 osp
Ihon hoidon osaamisala   145 osp <i>Kosmetologi</i>
Pakolliset tutkinnon osat   70 osp

Jalka- ja käsihoitopalvelut, 20 osp, P
Kasvohoitopalvelut, 35 osp, P
Myyntityö ja asiakaslähtöinen palvelu hius- ja kauneudenhoitoalalla, 15 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat 1   15-50 osp
Ehostuspalvelut, 15 osp
Vartalohoitopalvelut, 20 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 2   25-60 osp
Hiusten ja hiuspohjan hoitopalvelut, 15 osp
Hius- ja kauneudenhoidon neuvontapalvelut, 25 osp
Huippuosajana toimiminen, 15 osp
Kampaajapalvelut, 25 osp
Kauneudenhoitopalvelut moniammatillisessa yhteistyössä, 15 osp
Kylpylähoitopalvelut, 15 osp
Parturipalvelut, 25 osp
Rakennekäsittelypalvelut, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Värjäyspalvelut, 20 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa   5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta   5-15 osp <i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta. Riippumatta sisällytettävän tutkinnon osan laajuudesta, tutkinnon osan laajuus on tässä kohdassa enintään 15 osaamispistettä.</i>
Korkeakouluopinnot   5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja   1-25 osp
Kampaajatyön osaamisala   145 osp <i>Kampaaja</i>
Pakolliset tutkinnon osat   40 osp
Kampaajapalvelut, 25 osp, P
Myyntityö ja asiakaslähtöinen palvelu hius- ja kauneudenhoitoalalla, 15 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat 1   45-80 osp

Hiusten ja hiuspohjan hoitopalvelut, 15 osp
Juhla- ja teemakampauspalvelut, 15 osp
Rakennekäsittelypalvelut, 15 osp
Värjäyspalvelut, 20 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 2   25-60 osp
Ehostuspalvelut, 15 osp
Hius- ja kauneudenhoidon neuvontapalvelut, 25 osp
Huippuosajana toimiminen, 15 osp
Jalka- ja käsihoitopalvelut, 20 osp
Kasvohoitopalvelut, 35 osp
Kylpylähoitopalvelut, 15 osp
Parturipalvelut, 25 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Vartalohoitopalvelut, 20 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa   5-15 osp
<i>Tutkinnon osa sisältää työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta   5-15 osp
<i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta. Riippumatta sisällytettävän tutkinnon osan laajuudesta, tutkinnon osan laajuus on tässä kohdassa enintään 15 osaamispistettä.</i>
Korkeakouluopinnot   5-15 osp
<i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja   1-25 osp
Parturityön osaamisala   145 osp
<i>Parturi</i>
Pakolliset tutkinnon osat   40 osp
Myyntityö ja asiakaslähtöinen palvelu hius- ja kauneudenhoitoalalla, 15 osp, P
Parturipalvelut, 25 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat 1   45-80 osp
Hiusten ja hiuspohjan hoitopalvelut, 15 osp
Juhla- ja teemakampauspalvelut, 15 osp
Rakennekäsittelypalvelut, 15 osp

Värjäyspalvelut, 20 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 2   25-60 osp
Ehostuspalvelut, 15 osp
Hius- ja kauneudenhoidon neuvontapalvelut, 25 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Jalka- ja käsihoitopalvelut, 20 osp
Kampaajapalvelut, 25 osp
Kasvohoitopalvelut, 35 osp
Kylpylähoitopalvelut, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Vartalohoitopalvelut, 20 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa   5-15 osp
<i>Tutkinnon osa sisältää työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta   5-15 osp
<i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta. Riippumatta sisällytettävän tutkinnon osan laajuudesta, tutkinnon osan laajuus on tässä kohdassa enintään 15 osaamispistettä.</i>
Korkeakouluopinnot   5-15 osp
<i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja   1-25 osp
YHTEISET TUTKINNON OSAT   35 OSP
<i>Viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen laajuus on vähintään 11 osaamispistettä, matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen laajuus on vähintään 6 osaamispistettä ja yhteiskunta- ja työelämäosaamisen laajuus on vähintään 9 osaamispistettä. Lisäksi yhteisiin tutkinnon osiin tulee sisältyä valinnaisia osaamistavoitteita opiskelijan valitsemasta yhdestä tai useammasta yhteisestä tutkinnon osasta ja tutkinnon osan osa-alueelta tai osa-alueilta siten, että yhteisten tutkinnon osien 35 osaamispisteen laajuus täyttyy.</i>
Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp, P
Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp, P
Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp, P
Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet   9 osp
<i>Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet voivat olla tutkinnon perusteissa määrättyjä tai koulutuksen järjestäjän päättämiä muita valinnaisia osaamistavoitteita, jotka tukevat kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä tavoitteita. Valinnaisiin osaamistavoitteisiin voidaan sisällyttää myös opiskelijan aiemmin</i>

hankkimaa osaamista, joka tukee kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä osaamistavoitteita.

2. Tutkinnon osat

2.1. Myyntityö ja asiakaslähtöinen palvelu hius- ja kauneudenhoitoalalla, 15 osp (105966)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- palvella asiakkaita erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja myydä yrityksen tuotteita ja palveluja
- järjestää asiakastilaisuuden
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija palvelee asiakkaita erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja myy yrityksen tuotteita ja palveluja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • valmistautuu asiakaspalvelutilanteisiin ja myyntityöhön tutustumalla tuote- ja palveluvaihtoehtoihin • vastaanottaa asiakkaan ystävällisesti ja ohjaa asiakkaan odotustilaan • keskustelee asiakkaan kanssa palvelutilanteessa positiivisella palveluasenteella • palvelee asiakkaita suomen kielellä ja selviytyy auttavasti palvelutilanteesta ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta suomenkielisillä) • palvelee asiakkaita ruotsin kielellä, hoitaa palvelutilanteen suomen kielellä ja selviytyy auttavasti palvelutilanteesta yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta ruotsinkielisillä) • hoitaa palvelutilanteen suomen tai ruotsin kielellä sekä selviytyy auttavasti palvelutilanteessa yhdellä muulla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta muunkielisillä) • hoitaa palvelutilanteen koulutuskielen lisäksi suomen tai ruotsin kielellä sekä auttaa palvelutilanteessa asiakkaan eteenpäin yhdellä muulla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta vieraskielisessä koulutuksessa) • myy tuotteita ja palveluja asiakaslähtöisesti • tekee peruslaskutoimituksia tuotteiden ja palvelujen myynnissä • päättää palvelu- ja myyntitilanteen varmistaen asiakkaan tyytyväisyyden ja suosittelee uutta käyntiä • noudattaa useimmiten työpaikan ohjeita ja sääntöjä (työajat, työasu, käytös- ja toimintatavat, ulkoinen olemus, työympäristön siisteys, reklamaatioiden käsittely) • noudattaa alan työlainsäädäntöä työssään • noudattaa kuluttajaturvallisuuslakia ja kemikaalilainsäädäntöä • suunnittelee omaa urakehitystään ja arvioi ammatillisia vahvuuksiaan alan kulttuurituntemusta hyödyntäen • osaa laskea työnsä tuottavuutta peruslaskutoimituksia hyödyntäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • valmistautuu asiakaspalvelutilanteisiin ja myyntityöhön suunnitelmallisesti ja tutustumalla erilaisiin tuote- ja palveluvaihtoehtoihin • vastaanottaa asiakkaan ystävällisesti ja ohjaa aktiivisesti asiakasta palvelutilanteen vaatimalla tavalla (pukeutumis- ja odotustilat) • ylläpitää vuorovaikutusta asiakkaan kanssa ja keskustelee asiakkaan kanssa positiivisella palveluasenteella • palvelee asiakkaita suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta suomenkielisillä) • palvelee asiakkaita ruotsin kielellä, hoitaa palvelutilanteen joustavasti suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta ruotsinkielisillä) • hoitaa palvelutilanteen suomen tai ruotsin kielellä sekä yhdellä vieraalla kielellä ja selviytyy auttavasti toisella kotimaisella kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta muunkielisillä)

	<ul style="list-style-type: none"> • hoitaa palvelutilanteen koulutuskielen lisäksi suomen tai ruotsin kielellä sekä yhdellä muulla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta vieraskielisessä koulutuksessa) • myy ja esittelee tuotteita ja palveluja asiakaslähtöisesti ja perustellen • tekee peruslaskutoimituksia ja soveltaa matemaattisia ratkaisutaitoja tuotteiden tai palvelujen myynnissä • päättää palvelu- ja myyntitilanteen varmistuen asiakkaan tyytyväisyyden ja suosittelee asiakaslähtöisiä lisäpalveluja • noudattaa työpaikan ohjeita ja sääntöjä säännöllisesti (työajat, työasu, käytös- ja toimintatavat, ulkoinen olemus, työympäristön siisteys, reklamaatioiden käsittely) • noudattaa oman alan työlainsäädäntöä työssään ja toimii vastuullisesti • noudattaa kuluttajaturvallisuuslakia ja kemikaalilainsäädäntöä • suunnittelee omaa urakehitystään pidemmällä aikavälillä ja arvioi ammatillisia vahvuuksiaan alan kulttuurituntemusta hyödyntäen • osaa laskea peruslaskutoimitusten avulla työnsä tuottavuutta suhteessa yrityksen kulurakenteisiin
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee yksilöllisiä asiakaspalvelutilanteita etukäteen ja vertailee erilaisia tuote- ja palveluvaihtoehtoja • vastaanottaa asiakkaan ystävällisesti, kohteliaasti ja ohjaa asiakasta aktiivisesti palvelutilanteen vaatimalla tavalla • ylläpitää vuorovaikutusta asiakkaan kanssa ja keskustelee tavoitteellisesti koko palvelutilanteen ajan positiivisella palveluasenteella • palvelee asiakkaita suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen joustavasti ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta suomenkielillä) • palvelee asiakkaita ruotsin ja suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen joustavasti yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta ruotsinkielisillä) • palvelee asiakkaita suomen tai ruotsin kielellä, hoitaa palvelutilanteen joustavasti toisella kotimaisella kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta muunkielisillä) • palvelee asiakkaita koulutuskielen lisäksi suomen tai ruotsin kielellä sekä hoitaa palvelutilanteen joustavasti yhdellä muulla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta vieraskielisessä koulutuksessa) • myy tuotteita ja palveluja asiakaslähtöisesti, tavoitteellisesti, perustellen ja vertaillen eri vaihtoehtoja • tekee peruslaskutoimituksia ja soveltaa matemaattisia ratkaisutaitoja tuotteiden ja palvelujen myynnissä • päättää palvelu- ja myyntitilanteen varmistuen asiakkaan tyytyväisyyden, suosittelee lisäpalveluja ja vahvistaa positiivista mielikuvaa palvelusta • noudattaa työpaikan ohjeita ja sääntöjä itsenäisesti ja täsmällisesti (työajat, työasu, käytös- ja toimintatavat, ulkoinen olemus, työympäristön siisteys, reklamaatioiden käsittely) • noudattaa alan työlainsäädäntöä työssään ja toimii joustavasti ja vastuullisesti • noudattaa kuluttajaturvallisuuslakia ja kemikaalilainsäädäntöä • suunnittelee oman urakehityksen eri vaihtoehtoja ja arvioi ammatillisia kehittymismahdollisuuksiaan alan kulttuurituntemusta hyödyntäen

- osaa laskea ja kehittää työnsä tuottavuutta peruslaskutoimituksia hyödyntäen.

Opiskelija järjestää asiakastilaisuuden.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja järjestää yhteistyössä yrityksen tai työryhmän jäsenten kanssa asiakastilaisuuden huomioiden asiakaskohderyhmän, toiminnan tavoitteet, vastuuhenkilöt, tilan käytön ja tilaisuuden budjetin • hankkii yhteistyökumppanit sovitulla tavalla • ideoi ja toimii aloitteellisesti tilaisuuden järjestämisessä • käyttää tilaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa sopivia palveluja, tuotteita, materiaaleja ja tarvikkeita • ottaa tilaisuuden toteutuksessa huomioon alan kulttuurin ja estetiikan merkityksen • käyttää tilaisuuden suunnitteluun ja toteutukseen sopivia digitaalisia menetelmiä ja ammatillisia digitaalisia ympäristöjä • tekee hinnoittelun ja budjetoinnin laskutoimituksia • markkinoi tilaisuutta asiakaskohderyhmälle sovitulla tavalla • toteuttaa asiakastilaisuuden suunnitelman mukaisesti ja tekee vastuullaan olevia ratkaisuja ja päätöksiä siten, että asiakas on tyytyväinen • arvioi asiakastilaisuuden onnistumista, kannattavuutta ja tuloksellisuutta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja järjestää yrityksen tai työryhmän jäsenten kanssa asiakastilaisuuden huomioiden asiakaskohderyhmän, toiminnan tavoitteet, vastuuhenkilöt, tilan käytön, tilaisuuden budjetoinnin, hinnoittelun sekä mainonnan • hankkii yhteistyökumppanit omatoimisesti • ideoi ja kehittää innovatiivisia ratkaisuja uutta luovasti • käyttää tilaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa sopivia palveluja, tuotteita, materiaaleja ja tarvikkeita itsenäisesti • ottaa tilaisuuden toteutuksessa huomioon alan kulttuurin ja estetiikan merkityksen • käyttää tilaisuuden suunnitteluun ja toteutukseen sopivia digitaalisia menetelmiä ja ammatillisia digitaalisia ympäristöjä tarkoituksenmukaisesti • tekee hinnoittelun ja budjetoinnin laskutoimitukset • markkinoi omatoimisesti tilaisuutta asiakaskohderyhmälle • toteuttaa asiakastilaisuuden suunnitelman mukaisesti ja tekee vastuullaan olevat ratkaisut ja päätökset itsenäisesti ja tavoitteiden mukaisesti siten, että asiakas on tyytyväinen • arvioi asiakastilaisuuden onnistumista, kannattavuutta ja tuloksellisuutta sekä tuo esille kehityskohteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja järjestää itsenäisesti yrityksen tai työryhmän kanssa asiakastilaisuuden huomioiden asiakaskohderyhmän, toiminnan tavoitteet, vastuuhenkilöt, tilan käytön, tilaisuuden budjetoinnin, hinnoittelun sekä mainonnan • hankkii yhteistyökumppaneita aktiivisella otteella • ideoi ja kehittää innovatiivisia ratkaisuja uutta luovasti ja yrittäjämäisesti • käyttää tilaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa sopivia palveluja, tuotteita, materiaaleja ja tarvikkeita itsenäisesti sekä monipuolisesti • ottaa huomioon tilaisuuden toteutuksessa alan kulttuurin ja estetiikan merkityksen

- käyttää tilaisuuden suunnitteluun ja toteutukseen sopivia digitaalisia menetelmiä ja ammatillisia digitaalisia ympäristöjä taitavasti
- tekee huolellisesti hinnoittelun ja budjetoinnin laskutoimitukset
- markkinoi aktiivisesti ja omatoimisesti asiakastilaisuutta asiakaskohderyhmälle
- toteuttaa asiakastilaisuuden suunnitelman mukaisesti, tekee vastuullaan olevat ratkaisut ja päätökset itsenäisesti ja tavoitteiden mukaisesti ja ottaa työssään huomioon eri työvaiheet siten, että asiakas on tyytyväinen
- arvioi monipuolisesti asiakastilaisuuden onnistumista, kannattavuutta ja tuloksellisuutta sekä tuo esille realistisia kehityskohteita.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita • käyttää tuotteita ja välineitä useimmiten taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävän kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestävästä kehityksestä edistämällä.
--	--

Opiskelija noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään useimmiten ergonomiaa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään ergonomiaa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään ergonomiaa ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa • arvioi omaa osaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittymistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittymistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä palvelemalla hius- ja kauneudenhoitoalan asiakkaita ja myymällä hius- ja kauneudenhoitoalan tuotteita ja palveluja käytännön työtehtävissä. Opiskelija järjestää asiakastilaisuuden asiakasryhmälle. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kauneushoitolassa, parturi-kampaamossa, tavaratalossa, maahantuojayrityksessä tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.2. Hius- ja kauneudenhoidon neuvontapalvelut, 25 osp (105967)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- toimia tuote-esittelijänä, myydä ja markkinoida tuotteita ja palveluja sekä ohjata asiakkaita ihon, hiusten ja kauneuden hoidossa
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija toimii tuote-esittelijänä, myy ja markkinoi tuotteita ja palveluja sekä ohjaa asiakkaita ihon, hiusten ja kauneuden hoidossa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa asiakkaiden erilaisia toiveita ja tarpeita hyödyntäen ihon-, hiusten- sekä kauneudenhoidon tuntemustaan • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • tarjoaa asiakkaiden erilaisten toiveiden ja tarpeiden mukaisia ratkaisuja tuote- ja palveluvalikoimasta hyödyntäen tuote- ja ainesosatuntemustaan • opastaa ekologisia ja eettisiä valintoja tekevien asiakkaiden tuotevalintoja, palveluiden käyttöä sekä kotihoitoa • opastaa allergisten asiakkaiden tuotevalintoja, palvelujen käyttöä sekä kotihoitoa • esittelee asiakkaille hius- ja kauneudenhoitoalan tuotteita ja palveluja selkeästi ja myyntiperusteluja käyttäen • seuraa myyntitavoitteidensa toteutumista • kertoo asiakkaille kosmeettisten tuotteiden ainesosista, niiden vaikutuksista ihoon ja hiuksiin sekä opastaa tuotteiden turvalliset käyttötavat • käyttää markkinointi- ja myyinnedistämiskeinoja hyödyntäen mielikuvamarkkinoinnin, brändituntemuksen sekä visuaalisen markkinoinnin osaamistaan • kehittää puhe- ja esiintymistaitojaan esiintyen erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa selkeästi • toimii yhteistyössä sidosryhmien kanssa • toimii kosmetiikkalainsäädännön ja kuluttajan suojaa koskevien lakien puitteissa • viestii erilaisissa ammatillisissa digitaalisissa ympäristöissä • hakee ammatillista tietoa tutuista tietolähteistä • palvelee asiakasta ystävällisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa asiakkaiden erilaisia tarpeita ja toiveita hyödyntäen monipuolisesti ihon-, hiusten- sekä kauneudenhoidon tuntemustaan • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • tarjoaa asiakkaiden erilaisten tarpeiden ja toiveiden mukaisia ratkaisuja tuote- ja palveluvalikoimasta perustellen valintoja ja hyödyntäen tuote- ja ainesosatuntemustaan sekä mielikuvamarkkinoinnin ja bränditietämyksen osaamistaan • opastaa ekologisia ja eettisiä valintoja tekevien asiakkaiden tuotevalintoja, palveluiden käyttöä ja kotihoitoa ja perustelee valintansa • opastaa allergisten asiakkaiden tuotevalintoja, palvelujen käyttöä ja kotihoitoa ja perustelee valintansa • esittelee ja myy hius- ja kauneudenhoitoalan tuotteita ja palveluja perustellen niiden käyttöä selkeästi ja kiinnostusta herättävästi • seuraa myyntitavoitteidensa toteutumista ja suunnittelee lisätavoitteita • perustelee asiakkaille kosmeettisten tuotteiden ainesosien vaikutuksia ihoon ja hiuksiin ja opastaa tuotteiden turvalliset käyttötavat

	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää erilaisia markkinointi- ja myyinnedistämiskeinoja hyödyntäen monipuolisesti mielikuvamarkkinoinnin, brändituntemuksen ja visuaalisen markkinoinnin osaamistaan • kehittää puhe- ja esiintymistaitojaan esiintyen erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa vuorovaikutteisesti • toimii yhteistyössä sidosryhmien kanssa, pitää yllä ja luo uusia suhteita • toimii kosmetiikkalainsäädännön ja kuluttajan suojaa koskevien lakien velvoittamalla tavalla ja seuraa niissä tapahtuvia muutoksia • viestii säännöllisesti erilaisissa ammatillisissa digitaalisissa ympäristöissä • hakee ammatillista tietoa eri tietolähteistä ja arvioi tiedon luotettavuutta • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistäen pysyviä asiakassuhteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa asiakkaiden erilaiset tarpeet ja toiveet sekä ohjaa asiakkaita niiden tunnistamisessa hyödyntäen laajasti ihon-, hiusten- sekä kauneudenhoidon tuntemustaan • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • tarjoaa aktiivisesti ja tilanneherkästi asiakkaiden erilaisten tarpeiden ja toiveiden mukaisia ratkaisuja tuote- ja palveluvalikoimasta tuote-, ainesosa-, mielikuvamarkkinointi- ja brändituntemustaan hyödyntäen sekä perustellen ja vertaillen eri vaihtoehtoja • opastaa ekologisia ja eettisiä valintoja tekevien asiakkaiden tuotevalintoja, palvelujen käyttöä sekä kotihoitoa valintoja perustellen ja vertaillen • opastaa allergisten asiakkaiden tuotevalintoja, palvelujen käyttöä sekä kotihoitoa valintoja perustellen ja vertaillen • esittelee ja myy asiakkaille aktiivisesti hius- ja kauneudenhoitoalan tuotteita ja palveluja perustellen niiden käyttöä monipuolisesti, asiantuntevasti ja kiinnostusta herättävästi • seuraa aktiivisesti ja pitkäjänteisesti myyntitavoitteidensa toteutumista, kehittää myyntityötään asettamalla uusia myyntitavoitteita ja seuraa niiden toteutumista • vertailee ja perustelee asiakkaille kosmeettisten tuotteiden ainesosien vaikutuksia ihoon ja hiuksiin sekä opastaa tuotteiden turvalliset käyttötavat • suunnittelee ja käyttää aktiivisesti erilaisia markkinointi- ja myyinnedistämiskeinoja hyödyntäen laajasti brändituntemusta sekä mielikuvamarkkinoinnin ja visuaalisen markkinoinnin osaamistaan • kehittää puhe- ja esiintymistaitojaan ylläpitäen vuorovaikutusta erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa • verkostoituu eri sidosryhmien kanssa • toimii kosmetiikkalainsäädännön ja kuluttajan suojaa koskevien lakien velvoittamalla tavalla ja seuraa niissä tapahtuvia muutoksia sekä kosmetiikan turvallisuuteen liittyviä viranomaistiedotteita • viestii aktiivisesti erilaisissa ammatillisissa digitaalisissa ympäristöissä • hakee itsenäisesti ja oma-aloitteisesti ammatillista tietoa eri tietolähteistä ja arvioi tiedon luotettavuutta • palvelee asiakasta ammattitaitoisesti sekä kohteliaasti ja edistäen pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti ja suvaitsevasti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita • käyttää tuotteita ja välineitä useimmiten taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti ja suvaitsevasti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti ja suvaitsevasti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestäväen kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestäväää kehitystä edistäen.
--	--

Opiskelija noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa useimmiten ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • hakee yhteistyössä tietoa palvelunsa kehittämiseksi • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa • arvioi omaa osaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • hakee oma-aloitteisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittämistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • hakee itsenäisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittämistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä toimimalla tuote-esittelijänä, myymällä ja markkinoimalla tuotteita ja palveluja sekä ohjaamalla asiakkaita ihon, hiusten ja kauneushoidossa käytännön työtehtävissä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kauneushoitolassa, parturi-kampaamossa, tavaratalossa, maahantuontiyrityksessä tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.3. Jalka- ja käsihoitopalvelut, 20 osp (105968)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tehdä asiakkaille käsihoitoja
- tehdä asiakkaille jalkahoitoja
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työskentelyssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija tekee asiakkaille käsihoitoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen ihon tarpeiden ja asiakkaan toiveiden mukaisen käsihoidon, jossa on otettu huomioon iho- ja kynsimuutoksia sekä asiakkaan terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuotetuntemustaan hyödyntäen • käyttää hoitoon soveltuvia työvälineitä ja menetelmiä oikein ja turvallisesti • tekee käsihieronnan klassisen hieronnan otteilla • hoitaa lähes suunnitelman mukaisesti asiakkaan kynsiä ja ihoa sekä lakkaa kynnet siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee lähes sovitussa ajassa • ohjaa asiakasta kotihoitotuotteiden käytössä • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen ihon tarpeiden ja asiakkaan toiveiden mukaisen käsihoidon, jossa on otettu huomioon iho- ja kynsimuutokset sekä asiakkaan terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen ja perustellen valintansa • käyttää hoitoon soveltuvia työvälineitä ja menetelmiä oikein ja turvallisesti • hoitaa suunnitelman mukaisesti kynsiä ja ihoa sekä lakkaa kynnet siten, että asiakas on tyytyväinen hoidon kokonaisuuteen ja lopputulokseen • tekee käsihieronnan klassisen hieronnan otteita soveltaen sekä osittain anatomisesti ja fysiologisesti perustellen • työskentelee sovitussa ajassa • ohjaa asiakasta kotihoitotuotteiden käytössä ja laatii käsien ihon jatkohoitosuunnitelman • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistäen pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja myyntitavoitteisesti ja perustelee niiden käytön tarvetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen ihon tarpeiden ja asiakkaan toiveiden mukaisen käsihoidon, jossa on monipuolisesti otettu huomioon asiakkaan iho- ja kynsimuutokset sekä asiakkaan terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen sekä vertaillen ja perustellen valintansa

- käyttää hoitoon soveltuvia työvälineitä ja menetelmiä oikein, turvallisesti sekä monipuolisesti soveltaen
- tekee käsihieronnan klassisen hieronnan otteita monipuolisesti soveltaen sekä anatomisesti ja fysiologisesti perustellen
- hoitaa suunnitelman mukaisesti ja taitavasti kynsiä ja ihoa sekä lakkaa kynnet siten, että asiakas on tyytyväinen hoidon kokonaisuuteen ja lopputulokseen
- työskentelee liiketyöajassa
- ohjaa asiakasta asiantuntevasti kotihoitotuotteiden käytössä ja laatii monipuolisen käsien ihon jatkohoitosuunnitelman
- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti sekä kohteliaasti ja edistää pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija tekee asiakkaille jalkahoitoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen ihon tarpeiden ja asiakkaan toiveiden mukaisen jalkahoidon, jossa on otettu huomioon iho- ja kynsimuutoksia, jalan rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia sekä asiakkaan terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuotetuntemustaan hyödyntäen • käyttää hoitoon soveltuvia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • poistaa lähes suunnitelman mukaisesti ihosta sarveistumia sekä känsiä veitsellä ja poralla, hoitaa kynsiä, kynsinauhoja, maseraatioita ja pykimiä sekä lakkaa kynnet siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • tekee jalkahieronnan käyttäen klassisen hieronnan otteita • työskentelee lähes sovitussa ajassa • ohjaa asiakasta kotihoitotuotteiden käytössä • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen ihon tarpeiden ja asiakkaan toiveiden mukaisen jalkahoidon, jossa on otettu huomioon iho- ja kynsimuutokset sekä asiakkaan terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen ja perustellen valintansa • käyttää hoitoon soveltuvia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • tekee jalkahieronnan klassisen hieronnan otteita soveltaen sekä osittain anatomisesti ja fysiologisesti perustellen • poistaa suunnitelman mukaisesti ihosta sarveistumia sekä känsiä veitsellä ja poralla, hoitaa kynsiä, kynsinauhoja, maseraatioita ja pykimiä sekä lakkaa kynnet siten, että asiakas on tyytyväinen hoidon kokonaisuuteen ja lopputulokseen • työskentelee sovitussa ajassa • ohjaa asiakasta kotihoitotuotteiden käytössä ja laatii jalkojen ihon jatkohoitosuunnitelman • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistäen pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja myyntitavoitteisesti ja perustelee niiden käytön tarvetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen ihon tarpeiden ja asiakkaan toiveiden mukaisen jalkahoidon, jossa on otettu monipuolisesti huomioon iho- ja kynsimuutokset sekä asiakkaan terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle

- käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen sekä vertaillen ja perustellen valintansa
- valitsee hoitoon soveltuvat työvälineet ja laitteet ja käyttää niitä oikein, turvallisesti ja monipuolisesti soveltaen
- tekee jalkahieronnan klassisen hieronnan otteita monipuolisesti soveltaen sekä anatomisesti ja fysiologisesti perustellen
- poistaa suunnitelman mukaisesti, huolellisesti ja laadukkaasti ihosta sarveistumia ja känsiä veitsellä ja poralla, hoitaa kynsiä, kynsinauhoja, maseraatioita ja pykimiä sekä lakkaa kynnet siten, että asiakas on tyytyväinen hoidon kokonaisuuteen ja lopputulokseen
- työskentelee liiketyöajassa
- ohjaa asiakasta asiantuntevasti kotihoitotuotteiden käytössä ja laatii monipuolisen jalkojen ihon jatkohoitosuunnitelman
- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti sekä kohteliaasti ja edistää pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita • käyttää tuotteita ja välineitä useimmiten taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestäväen kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestävää kehitystä edistäen.
--	---

Opiskelija noudattaa työskentelyssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa henkilökohtaiset työvälineet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa useimmiten ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • hakee yhteistyössä tietoa palvelunsa kehittämiseksi • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa • arvioi omaa osaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • hakee oma-aloitteisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittämistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • hakee itsenäisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittämistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä asiakkaille jalka- ja käsihoitoja käytännön työtehtävissä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kauneushoitolassa tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.4. Kasvohoitopalvelut, 35 osp (105969)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tehdä asiakkaille kasvohoitoja
- värjätä asiakkaille ripsiä ja kulmakarvoja sekä muotoilla kulmakarvoja
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työskentelyssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija tekee asiakkaille kasvohoitoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen kasvohoidon, jossa on otettu huomioon asiakkaan ikä, ihon rakenne ja toiminta, ihotyyppi, ihomuutokset, asiakkaan toiveet sekä asiakkaan terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuotetuntemustaan hyödyntäen • käyttää hoitoon soveltuvia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • tekee lähes suunnitelman mukaisesti alkupuhdistuksen, kuorinnan, ihon lämmityksen, epäpuhtauksien poiston sekä ihon desinfioinnin ja naamion • käyttää kasvohoidossa lähes suunnitelman mukaisesti laitteita esimerkiksi ihon lämmittämisessä, kuorinnassa, puhdistamisessa, kiinteyttämisessä, kudosten toimintojen parantamisessa sekä hoitoaineiden imeyttämisessä • tekee hieronnan kasvojen, kaulan ja dekolteen alueelle klassisen hieronnan otteilla • tekee kasvohoidon lähes suunnitelman mukaisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen hoidon lopputulokseen • poistaa tarvittaessa ihokarvoja kasvojen alueelta asiakkaalle soveltuvalla menetelmällä siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee lähes sovitussa ajassa • ohjaa asiakasta kotihoitotuotteiden käytössä • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen kasvohoidon, jossa on otettu huomioon asiakkaan ikä, ihon rakenne ja toiminta, ihotyyppi, ihomuutokset, asiakkaan toiveet sekä asiakkaan terveydentilan ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen ja perustellen valintansa • käyttää hoitoon soveltuvia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • tekee suunnitelman mukaisesti alkupuhdistuksen, kuorinnan, ihon lämmityksen, epäpuhtauksien poiston sekä ihon desinfioinnin ja naamion • käyttää kasvohoidossa suunnitelman mukaisesti laitteita esimerkiksi ihon lämmittämisessä, kuorinnassa, puhdistamisessa, kiinteyttämisessä, kudosten toimintojen parantamisessa sekä hoitoaineiden imeyttämisessä • tekee hieronnan kasvojen, kaulan ja dekolteen alueelle klassisen hieronnan otteita soveltaen sekä osittain anatomisesti ja fysiologisesti perustellen • tekee kasvohoidon suunnitelman mukaisesti, sujuvasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen hoidon kokonaisuuteen ja lopputulokseen

	<ul style="list-style-type: none"> • poistaa tarvittaessa ihokarvoja kasvojen alueelta asiakkaalle soveltuvalla menetelmällä siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee sovitussa ajassa • ohjaa asiakasta kotihoitotuotteiden käytössä ja laatii kasvojen ihon jatkohoitosuunnitelman • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistään pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja myyntitavoitteisesti ja perustelee niiden käytön tarvetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen kasvohoidon, jossa on otettu monipuolisesti huomioon asiakkaan ikä, ihon rakenne ja toiminta, ihotyyppi, ihomuutokset, asiakkaan toiveet sekä asiakkaan terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen sekä vertaillen ja perustellen valintansa • tekee suunnitelman mukaisesti alkupuhdistuksen, kuorinnan, ihon lämmityksen, epäpuhtauksien poiston sekä ihon desinfioinnin ja naamion • valitsee hoitoon soveltuvat työvälineet ja laitteet ja käyttää niitä oikein, monipuolisesti soveltaen ja turvallisesti • käyttää kasvohoidossa suunnitelman mukaisesti ja asiakaslähtöisesti laitteita esimerkiksi ihon lämmittämisessä, kuorinnassa, puhdistamisessa, kiinteyttämisessä, kudosten toimintojen parantamisessa sekä hoitoaineiden imeyttämisessä • tekee hieronnan kasvojen, kaulan ja dekolteen alueelle klassisen hieronnan otteita monipuolisesti soveltaen sekä anatomisesti ja fysiologisesti perustellen • tekee kasvohoidon sujuvasti, huolellisesti ja siten, että asiakas tyytyväinen hoidon kokonaisuuteen ja lopputulokseen • poistaa tarvittaessa ihokarvoja kasvojen alueelta asiakkaalle soveltuvalla menetelmällä ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee liiketyöajassa • ohjaa asiakasta asiantuntevasti kotihoitotuotteiden käytössä ja laatii monipuolisen kasvojen ihon jatkohoitosuunnitelman • palvelee asiakasta ammattitaitoisesti sekä kohteliaasti ja edistään pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta • suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija värjää asiakkaiden ripsiä ja kulmakarvoja sekä muotoilee kulmakarvoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakaslähtöisen kesto värjäyksen ja kulmakarvojen muotoilun, jossa on otettu huomioon asiakkaan silmänympärysihon ja silmien tila, kulmakarvojen muoto sekä allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuotetuntemustaan hyödyntäen • käyttää kesto värjäykseen ja kulmakarvojen muotoiluun soveltuvia välineitä ja menetelmiä oikein ja turvallisesti • muotoilee kulmakarvat lähes suunnitelman mukaisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • tekee ripsien ja kulmien kesto värjäyksen lähes suunnitelman mukaisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee lähes sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti ja huomioi asiakkaan tuntemuksia palvelun aikana • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakaslähtöisen kesto värjäyksen sekä kulmakarvojen muotoilun, jossa on otettu huomioon asiakkaan silmänympärysihon ja silmien tila sekä allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • esittelee asiakkaalle kesto värjäyksen ja kulmakarvojen muotoilun suunnittelussa omia näkemyksiään ja ehdotuksiaan • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatietämystään hyödyntäen ja perustellen valintansa • käyttää kesto värjäykseen ja kulmakarvojen muotoiluun soveltuvia välineitä ja menetelmiä oikein ja turvallisesti • käyttää kulmakarvojen muotoilussa tuki-otteita • tekee ripsien ja kulmien kesto värjäyksen suunnitelman mukaisesti, huolellisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • muotoilee kulmakarvat suunnitelman mukaisesti, muoto-opillisesti hyvin ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti, huomioi asiakkaan tuntemukset palvelun aikana ja edistää pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle myyntitavoitteisesti kotihoitotuotteita ja palveluja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakaslähtöisen kesto värjäyksen sekä kulmakarvojen muotoilun, jossa on otettu huomioon asiakkaan silmänympärysihon ja silmien tila, kulmakarvojen muoto-opilliset yksityiskohdat sekä allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • esittelee asiakkaalle kesto värjäyksen ja kulmakarvojen muodon suunnittelussa omia näkemyksiään ja ehdotuksiaan

- käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatietämystään hyödyntäen sekä vertaillen ja perustellen valintansa
- käyttää kestovärjykseen ja kulmakarvojen muotoiluun soveltuvia välineitä ja menetelmiä oikein ja turvallisesti
- käyttää ja soveltaa kulmakarvojen muotoilussa tuki-otteita asiakaslähtöisesti
- tekee ripsien ja kulmien kestovärjyksen sujuvasti, laadukkaasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen
- muotoilee kulmakarvat suunnitelman mukaisesti, muotoopillisesti taitavasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen
- työskentelee liiketyöajassa
- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti sekä kohteliaasti, huomioi asiakkaan tuntemukset palvelun aikana ja edistää pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita • käyttää tuotteita ja välineitä useimmiten taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestäväen kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestäväää kehitystä edistäen.
--	--

Opiskelija noudattaa työskentelyssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa useimmiten ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • hakee yhteistyössä tietoa palvelunsa kehittämiseksi • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa • arvioi omaa osaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • hakee oma-aloitteisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittämistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • hakee itsenäisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittämistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä asiakkaille kasvohoitoja ja ripsien ja kulmakarvojen värjäyksiä sekä kulmakarvojen muotoiluja käytännön työtehtävissä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kauneushoitolassa tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.5. Kampaajapalvelut, 25 osp (105970)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tehdä asiakkaille hiustenleikkauksia kampaajatyötekniikoilla
- tehdä asiakkaille kampauksia föönaus-, rauta-, rullakampaus- ja letitystekniikoilla
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija tekee asiakkaille hiustenleikkauksia kampaajatyötekniikoilla.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen hiustenleikkausmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveet, hiusten ja hiuspohjan kunto ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää sopivia työvälineitä oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuotetuntemustaan hyödyntäen • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset • leikkaa hiukset kampaajan työhön soveltuvalla leikkaus- ja ohennustekniikalla käyttäen perusrakenteita, kuten ehjä ja porrastettu rakenne, tasamittainen ja lisääntyvä kerrostus • leikkaa asiakkaan hiukset siten, että ne ovat rakenteeltaan ja mittasuhteiltaan lähes suunnitelman mukaiset ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee lähes sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen hiustenleikkausmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveet, hiusten laatu, määrä, kasvusuunnat, hiusten ja hiuspohjan kunto, allergiat sekä kampaajatyön muoto-opilliset yksityiskohdat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää sopivia työvälineitä oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen ja perustellen valintansa • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset huolellisesti • leikkaa hiukset kampaajan työhön soveltuvalla leikkaus- ja ohennustekniikalla • leikkaa hiukset suunnitelman mukaan käyttäen perusrakenteita, kuten ehjä ja porrastettu rakenne, tasamittainen ja lisääntyvä kerrostus, ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistäen pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja perustellen niiden käytön tarvetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen hiustenleikkausmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan yksilölliset ominaisuudet ja toiveet, hiusten laatu, määrä, kasvusuunnat, hiusten ja hiuspohjan kunto, allergiat sekä kampaajatyön muoto-opilliset yksityiskohdat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • esittelee asiakkaalle hiustenleikkausmallin suunnittelussa omia näkemyksiään ja ehdotuksiaan

- käyttää sopivia työvälineitä ja käyttää niitä oikein, turvallisesti ja monipuolisesti soveltaen
- käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen sekä vertaillen ja perustellen valintansa
- pesee ja hoitaa hiukset huolellisesti ja asiakaslähtöisesti
- leikkaa hiukset kampaajan työn monipuolisilla leikkaus- ja ohennustekniikoilla
- leikkaa hiukset suunnitelman mukaisesti taitavasti, asiakkaalle soveltuvasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen
- työskentelee liiketyöajassa
- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti, kohteliaasti sekä edistäen pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija tekee asiakkaille kampauksia föönaus-, rauta-, rullakampaus- ja letitystekniikoilla.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen kampaussmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveet, hiusten laatu, määrä sekä allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää kampaustekniikoita asiakkaan leikkausrakenteen mukaisesti • käyttää sopivia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuotetuntemustaan hyödyntäen • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset • tekee kampauksen lähes suunnitelman mukaan ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee lähes sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen kampaussmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveet, hiusten laatu, määrä, kasvusuunnat, hiusten ja hiuspohjan kunto, allergiat sekä kampaajatyön muoto-opilliset yksityiskohdat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää monipuolisia kampaustekniikoita asiakkaan leikkausrakenteen mukaisesti • käyttää asiakkaalle sopivia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen ja perustellen valintansa • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset huolellisesti • tekee kampauksen suunnitelman mukaan siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistään pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle myyntitavoitteisesti tuotteita ja palveluja perustellen valintansa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen kampaussmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan yksilölliset ominaisuudet ja toiveet, hiusten laatu, määrä, kasvusuunnat, hiusten ja hiuspohjan kunto, allergiat sekä kampaajatyön muoto-opilliset yksityiskohdat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • esittelee asiakkaalle kampaussmallin suunnittelussa omia näkemyksiään ja ehdotuksiaan • käyttää monipuolisia ja muodikkaita kampaustekniikoita asiakkaan leikkausrakenteen mukaisesti • käyttää taitavasti tarkoituksenmukaisia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti

- käyttää tuotteita taitavasti, oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen sekä vertaillen ja perustellen valintansa
- pesee ja hoitaa hiukset huolellisesti ja asiakaslähtöisesti
- tekee kampauksen suunnitelman mukaisesti, taitavasti, laadukkaasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen
- työskentelee liiketyöajassa
- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti, kohteliaasti sekä edistään pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti ja suvaitsevasti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettävää teknologiaa • käyttää tuotteita ja välineitä useimmiten taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa oma-aloitteisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen, laitteiden ja koneiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen, laitteiden ja koneiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävän kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestävästä kehitystä edistäen.
--	--

Opiskelija noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee huomioiden ihon ja hiusten kunnon • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa useimmiten ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee huomioiden ihon ja hiusten kunnon • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään ergonomiaa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee huomioiden ihon ja hiusten kunnon • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään ergonomiaa ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • arvioi omaa osaamistaan • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittymistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittymistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä asiakkaille hiustenleikkauksia ja kampauksia kampaajatyötekniikoilla käytännön työtehtävissä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa parturi-kampaamossa tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.6. Parturipalvelut, 25 osp (105971)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tehdä asiakkaille hiustenleikkauksia parturitekniikoilla
- tehdä asiakkaille partakäsittelyjä
- tehdä asiakkaille kampauksia föönaus- ja rautatekniikoilla
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija tekee asiakkaille hiustenleikkauksia parturitekniikoilla.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen hiustenleikkausmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveet, hiusten laatu, määrä, kasvusuunnat, hiusten ja hiuspohjan kunto ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää sopivia työvälineitä oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita tuotetuntemustaan hyödyntäen • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset • leikkaa hiukset parturityöhön soveltuvalla leikkaus- ja ohennustekniikalla käyttäen perusrakenteita, kuten ehjä ja porrastettu rakenne, tasamittainen ja lisääntyvä kerrostus • leikkaa asiakkaan hiukset siten, että ne ovat rakenteeltaan ja mittasuhteiltaan lähes suunnitelman mukaiset, ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • leikkaa hiukset käyttäen hiustenleikkauskonetekniikkaa tallan avulla • käyttää hiusten leikkauksessa saksi-kampatekniikkaa • työskentelee lähes sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen hiustenleikkausmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveet, hiusten laatu, määrä, kasvusuunnat, hiusten ja hiuspohjan kunto, allergiat ja parturityön muoto-opilliset yksityiskohdat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää sopivia työvälineitä oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen ja perustellen valintansa • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset huolellisesti • leikkaa hiukset parturityöhön soveltuvalla leikkaus- ja ohennustekniikalla • leikkaa hiukset suunnitelman mukaan käyttäen perusrakenteita (ehjä ja porrastettu rakenne, tasamittainen ja lisääntyvä kerrostus) siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • käyttää sujuvasti saksi-kampatekniikkaa • leikkaa hiukset käyttäen hiustenleikkauskonetekniikkaa tallan ja kamman avulla soveltaen haluttuun muotoon • työskentelee sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistäen pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle myyntitavoitteisesti tuotteita ja palveluja perustellen valintansa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen hiustenleikkausmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan yksilölliset ominaisuudet ja toiveet, hiusten laatu, määrä,

kasvusuunnat, hiusten ja hiuspohjan kunto, allergiat ja parturityön muoto-opilliset yksityiskohdat

- määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle
- esittelee asiakkaalle hiustenleikkausmallin suunnittelussa omia näkemyksiään ja ehdotuksiaan
- käyttää sopivia työvälineitä oikein, turvallisesti ja monipuolisesti soveltaen
- käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen sekä vertaillen ja perustellen valintansa
- pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset huolellisesti ja asiakaslähtöisesti
- leikkaa hiukset parturityön monipuolisilla leikkaus-, veitsi- ja ohennustekniikoilla
- leikkaa hiukset suunnitelman mukaisesti taitavasti, asiakkaalle soveltuvasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen
- käyttää hiustenleikkauksessa monipuolisesti ja taitavasti saksikampatekniikkaa
- leikkaa hiukset käyttäen hiustenleikkauskonetekniikkaa taitavasti ja monipuolisesti
- työskentelee liiketyöajassa
- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti, kohteliaasti sekä edistäen pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija tekee asiakkaille partakäsittelyjä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen partamallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveet, ihon kunto, partakarvan laatu, kasvutiheys ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää sopivia työvälineitä oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita tuotetuntemustaan hyödyntäen • ajaa tai muotoilee parranajoveistä käyttäen ja tarvittaessa värjää parran siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • tekee hieronnan kasvojen ja kaulan alueelle käyttäen klassisen hieronnan perusotteita • työskentelee lähes sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen partamallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveet, ihon kunto, partakarvan laatu, kasvutiheys, allergiat ja muoto-opilliset yksityiskohdat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää sopivia työvälineitä oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen ja perustellen valintansa • ajaa tai muotoilee parranajoveistä käyttäen ja tarvittaessa värjää parran suunnitelman mukaisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • tekee hieronnan kasvojen ja kaulan alueelle klassisen hieronnan otteita soveltaen • työskentelee sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistäen pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle myyntitavoitteisesti tuotteita ja palveluja perustellen valintansa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen partamallin, jossa on otettu huomioon monipuolisesti asiakkaan toiveet, ihon kunto, partakarvan laatu, kasvutiheys, allergiat ja muoto-opilliset yksityiskohdat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • esittelee asiakkaalle partakäsittelyn suunnittelussa omia näkemyksiään ja ehdotuksiaan • käyttää sopivia työvälineitä oikein, turvallisesti ja monipuolisesti soveltaen • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen sekä vertaillen ja perustellen valintansa • ajaa tai muotoilee parranajoveistä käyttäen ja tarvittaessa värjää parran suunnitelman mukaisesti taitavasti, asiakkaalle soveltuvasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • tekee hieronnan kasvojen ja kaulan alueelle klassisen hieronnan otteita monipuolisesti soveltaen • työskentelee liiketyöajassa

- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti, kohteliaasti sekä edistään pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija tekee asiakkaille kampauksia föönaus- ja rautatekniikoilla.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen kampaussmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveet, hiusten laatu ja määrä ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää kampaustekniikoita asiakkaan leikkausrakenteen mukaisesti • käyttää asiakkaalle sopivia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuotetuntemustaan hyödyntäen • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset • tekee kampauksen lähes suunnitelman mukaan käyttäen perustekniikoita siten, että asiakas on tyytyväinen • työskentelee lähes sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen kampaussmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveet, hiusten laatu, määrä, kasvusuunnat, hiusten ja hiuspohjan kunto, allergiat ja parturityön muoto-opilliset yksityiskohdat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää monipuolisia kampaustekniikoita asiakkaan leikkausrakenteen mukaisesti • käyttää asiakkaalle sopivia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen sekä perustellen valintansa • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset huolellisesti • tekee kampauksen suunnitelman mukaan käyttäen kampausten perustekniikoita ja siten, että asiakas on tyytyväinen • työskentelee sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistäen pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle myyntitavoitteisesti tuotteita ja palveluja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen kampaussmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan yksilölliset ominaisuudet, toiveet, hiusten laatu, määrä, kasvusuunnat, hiusten ja hiuspohjan kunto, allergiat ja parturityön muoto-opilliset yksityiskohdat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • esittelee asiakkaalle kampaussmallin suunnittelussa omia näkemyksiään ja ehdotuksia • käyttää monipuolisia ja muodikkaita kampaustekniikoita asiakkaan leikkausrakenteen mukaisesti • käyttää asiakkaalle tarkoituksenmukaisia työvälineitä ja laitteita taitavasti, oikein ja turvallisesti

- käyttää tuotteita taitavasti, oikein ja turvallisesti tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen perustellen ja vertaillen valintansa
- pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset huolellisesti ja asiakaslähtöisesti
- tekee kampauksen suunnitelman mukaisesti taitavasti, laadukkaasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen
- työskentelee liiketyöajassa
- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti, kohteliaasti sekä edistäen pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita • käyttää tuotteita ja välineitä useimmiten taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen, laitteiden ja koneiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen, laitteiden ja koneiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestäväen kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestävää kehitystä edistäen.
--	---

Opiskelija noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee huomioiden ihon ja hiusten kunnon • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään useimmiten ergonomiaa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee huomioiden ihon ja hiusten kunnon • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee huomioiden ihon ja hiusten kunnon • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään ergonomiaa ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • arvioi omaa osaamistaan • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittymistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittymistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä asiakkaille hiustenleikkauksia, partakäsittelyjä parturityötekniikoilla ja kampauksia föönaus- ja rautatekniikoilla käytännön työtehtävissä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa parturi-kampaamossa tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.7. Ehostuspalvelut, 15 osp (105972)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tehdä ehostuksia eri-ikäisille asiakkaille eri tilanteisiin
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työskentelyssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija tekee ehostuksia eri-ikäisille asiakkaille eri tilanteisiin.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakkaan toiveiden ja teeman mukaisen ehostuksen, jossa on otettu huomioon asiakkaan ikä, tyyli, värit, ihon kunto sekä allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • ehostaa eri-ikäisiä asiakkaita arki-, juhla- ja kuvaustilanteisiin lähes suunnitelman mukaisesti siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuotetuntemustaan hyödyntäen • käyttää ehostukseen soveltuvia työvälineitä oikein ja turvallisesti • kiinnittää väliaikaisia ripsinauhoja ja -tupsuja lähes suunnitelman mukaisesti siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee lähes sovitusajassa • ohjaa asiakasta ehostamisessa • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle ehostustuotteita ja -palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakkaan toiveiden ja teeman mukaisen ehostuksen, jossa on otettu huomioon asiakkaan ikä, tyyli, värit, kasvonpiirteet, ihon kunto sekä allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • ehostaa eri-ikäisiä asiakkaita arki-, juhla- ja kuvaustilanteisiin suunnitelman mukaisesti, huolellisesti, asiakasta kaunistavasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen ja perustellen valintansa • käyttää ehostukseen soveltuvia työvälineitä oikein ja turvallisesti • kiinnittää väliaikaisia ripsinauhoja ja -tupsuja suunnitelman mukaisesti siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee sovitusajassa • ohjaa asiakasta ehostamisessa ja ehostustuotteiden käytössä • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistäen pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle ehostustuotteita sekä -palveluja ja perustelee niiden tarvetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakkaan toiveiden ja teeman mukaisen ehostuksen, jossa on otettu huomioon monipuolisesti asiakkaan ikä, tyyli, värit, kasvonpiirteet, ihon kunto sekä allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • esittelee asiakkaalle ehostuksen suunnittelussa omia näkemyksiään ja ehdotuksiaan • ehostaa eri-ikäisiä asiakkaita arki-, juhla- ja kuvaustilanteisiin suunnitelman mukaisesti, taitavasti soveltaen, asiakasta

kaunistavasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen

- käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen sekä vertaillen ja perustellen valintansa
- käyttää ehostukseen soveltuvia työvälineitä oikein ja turvallisesti
- kiinnittää väliaikaisia ripsinauhoja ja -tupsuja yksilöllisesti ja suunnitelman mukaisesti siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen
- työskentelee liiketyöajassa
- ohjaa asiakasta monipuolisesti ehostamisessa sekä ehostustuotteiden käytössä
- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti sekä kohteliaasti ja edistää pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy asiakkaalle ehostustuotteita ja -palveluja perustellen ja vertaillen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita • käyttää tuotteita ja välineitä useimmiten taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestäväen kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestäväää kehitystä edistäen.
--	--

Opiskelija noudattaa työskentelyssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa useimmiten ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • hakee yhteistyössä tietoa palvelunsa kehittämiseksi • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa • arvioi omaa osaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • hakee oma-aloitteisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittämistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • hakee itsenäisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittämistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä eri-ikäisille asiakkaille ehostuksia eri tilanteisiin käytännön työtehtävissä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kauneushoitolassa, parturi-kampaamossa, tavaratalossa tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.8. Hiusten ja hiuspohjan hoitopalvelut, 15 osp (105973)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tehdä asiakkaille hiusten ja hiuspohjan hoitoja sekä hiuspohjan hierontoja
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija tekee asiakkaille hiusten ja hiuspohjan hoitoja sekä hiuspohjan hierontaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen hiusten ja hiuspohjan hoitokäsittelyn, jossa on otettu huomioon hiuspohjan kunto, hiusten laatu, rakenne ja kasvuvaihe, allergiat ja hiuspohjan muutokset • määrittelee asiakkaan hiusten ja hiuspohjan laadun ja kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa muun asiantuntijan hoitoon • käyttää sopivia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuotetuntemustaan hyödyntäen • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset • hieroo hiuspohjaa • hoitaa ja muotoonkuivaa hiukset ja hiuspohjan lähes suunnitelman mukaisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee lähes sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakaslähtöisen hiusten ja hiuspohjan hoitokäsittelyn, jossa on otettu huomioon hiuspohjan kunto, hiusten laatu, rakenne ja kasvuvaihe, allergiat ja hiuspohjan muutokset • määrittelee asiakkaan hiusten ja hiuspohjan laadun ja kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa muun asiantuntijan hoitoon • käyttää sopivia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen ja perustellen valintansa • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset huolellisesti • käyttää hiuspohjan hieronnassa hoitokäsittelyyn sopivaa hierontatekniikkaa • hoitaa ja muotoonkuivaa hiukset sekä hiuspohjan sujuvasti suunnitelman mukaisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistään pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle myyntitavoitteisesti tuotteita ja palveluja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakaslähtöisen ja monipuolisen hiusten ja hiuspohjan hoitokäsittelyn, jossa on otettu huomioon hiuspohjan kunto, hiusten laatu, rakenne ja kasvuvaihe, allergiat ja hiuspohjan muutokset • määrittelee itsenäisesti asiakkaan hiusten ja hiuspohjan laadun ja kunnon sekä eri hoitomahdollisuudet ja selvittää mahdolliset ongelmien syyt asiakkaan kanssa ja ohjaa hänet tarvittaessa asiantuntijan hoitoon • käyttää sopivia työvälineitä ja laitteita oikein, turvallisesti ja monipuolisesti soveltaen

- käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen sekä vertaillen ja perustellen valintansa
- pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset asiakaslähtöisesti ja huolellisesti
- soveltaa monipuolisia hierontatekniikoita asiakkaan hoitotarpeen mukaan
- hoitaa ja muotoonkuivaa asiakkaan hiukset ja hiuspohjan suunnitelman mukaisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen
- työskentelee liiketyöajassa
- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti, kohteliaasti sekä edistäen pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita • käyttää tuotteita ja välineitä useimmiten taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen, laitteiden ja koneiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • käyttää työssään tarvittavaa digitaalista teknologiaa laajasti ja monipuolisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään

	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen, laitteiden ja koneiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävä kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestävä kehitystä edistäen.
--	--

Opiskelija noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään ihon ja hiusten kunnon • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään useimmiten ergonomiaa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään ihon ja hiusten kunnon • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään ergonomiaa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään ihon ja hiusten kunnon • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään ergonomiaa ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • arvioi omaa osaamistaan • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittymistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittymistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä asiakkaille hiusten ja hiuspohjan hoitoja sekä hiuspohjan hieronta- ja hierontoja käytännön työtehtävissä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa parturikampaamossa tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.9. Vartalohoitopalvelut, 20 osp (105974)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tehdä asiakkaille vartalohoitoja
- poistaa asiakkailta ihokarvoja
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työskentelyssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija tekee asiakkaille vartalohoitoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen ihon tarpeiden ja asiakkaan toiveiden mukaisen vartalohoidon, jossa on otettu huomioon vartalotyyppi, vartalon kudosis- ja ihomuutoksia sekä asiakkaan terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää hoitoon soveltuvia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuotetuntemustaan hyödyntäen • tekee vartalon kuivaharjauksen, kuorinnan tai molemmat sekä vartalohieronnassa klassisen hieronnan otteilla • käyttää vartalohoidossa lähes suunnitelman mukaisesti laitteita esimerkiksi ihon lämmittämisessä, kuorinnassa, puhdistamisessa, kiinteyttämisessä ja kudosten toimintojen parantamisessa • tekee pakkaus- tai laitehoidon anatomisesti ja fysiologisesti perustellen • tekee vartalohoidon lähes suunnitelman mukaisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen hoidon kokonaisuuteen ja lopputulokseen • työskentelee lähes sovitussa ajassa • antaa asiakkaalle vartalohoitoa tukevia ruokavalio- ja liikuntaohjeita • ohjaa asiakasta kotihoitotuotteiden käytössä • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen ihon tarpeiden ja asiakkaan toiveiden mukaisen vartalohoidon, jossa on otettu huomioon vartalotyyppi, vartalon kudosis- ja ihomuutokset sekä asiakkaan terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen ja perustellen valintansa • käyttää hoitoon soveltuvia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • tekee vartalon kuivaharjauksen, kuorinnan tai molemmat sujuvasti sekä vartalohieronnassa klassisen hieronnan otteita soveltaen sekä osittain anatomisesti ja fysiologisesti perustellen • käyttää vartalohoidossa suunnitelman mukaisesti laitteita esimerkiksi ihon lämmittämisessä, kuorinnassa, puhdistamisessa, kiinteyttämisessä ja kudosten toimintojen parantamisessa • tekee pakkaus- tai laitehoidon turvallisesti, sujuvasti sekä anatomisesti ja fysiologisesti perustellen • tekee vartalohoidon suunnitelman mukaisesti, sujuvasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen hoidon kokonaisuuteen ja lopputulokseen • työskentelee sovitussa ajassa

	<ul style="list-style-type: none"> • antaa asiakkaalle vartalohoitoa tukevat ruokavalio- ja liikuntaohjeet • ohjaa asiakasta kotihoitotuotteiden käytössä ja laatii vartalon ihon jatkohoitosuunnitelman • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistään pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja myyntitavoitteisesti ja perustelee niiden käytön tarvetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen ihon tarpeiden ja asiakkaan toiveiden mukaisen vartalohoidon, jossa on otettu monipuolisesti huomioon vartalotyyppi, vartalon kudosis- ja ihomuutokset sekä asiakkaan terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen sekä vertaillen ja perustellen valintansa • käyttää hoitoon soveltuvia työvälineitä ja laitteita oikein, turvallisesti sekä monipuolisesti soveltaen • tekee asiakkaalle vartalon kuivaharjauksen, kuorinnan tai molemmat huolellisesti sekä vartalohieronnan klassisen hieronnan otteita monipuolisesti soveltaen sekä anatomisesti ja fysiologisesti perustellen • käyttää vartalohoidossa suunnitelman mukaisesti laitteita esimerkiksi ihon lämmittämisessä, kuorinnassa, puhdistamisessa, kiinteyttämisessä ja kudosten toimintojen parantamisessa • tekee vartalohoidossa pakkaus- tai laitehoidon huolellisesti sekä anatomisesti ja fysiologisesti perustellen • tekee vartalohoidon sujuvasti, huolellisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen hoidon kokonaisuuteen ja lopputulokseen • työskentelee liiketyöajassa • antaa asiakkaalle yksilölliset ja monipuoliset vartalonhoitoa tukevat ruokavalio- ja liikuntaohjeet • ohjaa asiakasta asiantuntevasti kotihoitotuotteiden käytössä ja laatii yksilöllisen vartalon ihon jatkohoitosuunnitelman • palvelee asiakasta ammattitaitoisesti sekä kohteliaasti edistään pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta • suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija poistaa asiakkailta ihokarvoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakaslähtöisen ihokarvojen poiston, jossa on otettu huomioon asiakkaan ihon kunto ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää karvanpoistoon soveltuvia tuotteita, menetelmiä ja välineitä oikein ja turvallisesti • poistaa asiakkaalta ihokarvoja vartalon alueelta, kuten sääristä, kainaloista ja bikinialueilta lähes suunnitelman mukaisesti, asiakkaan tuntemuksia huomioiden ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee lähes sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti • ohjeistaa ihon jälkihoidon ja suosittelee asiakkaalle seuraavaa palvelua
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakaslähtöisen ihokarvojen poiston, jossa on otettu huomioon asiakkaan ihon kunto ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää karvanpoistoon soveltuvia tuotteita, menetelmiä ja välineitä oikein, turvallisesti sekä soveltaen • poistaa asiakkaalta ihokarvoja vartalon alueelta, kuten sääristä, kainaloista ja bikinialueilta suunnitelman mukaisesti ja sujuvasti, asiakkaan tuntemukset huomioiden ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistään pysyviä asiakassuhteita • ohjeistaa ihon jälkihoidon, suosittelee asiakkaalle palveluja ja perustelee niiden tarvetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakaslähtöisen ihokarvojen poiston, jossa on otettu huomioon asiakkaan ihon kunto ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää karvanpoistoon soveltuvia tuotteita, menetelmiä ja välineitä oikein, monipuolisesti soveltaen ja turvallisesti • poistaa asiakkaalta ihokarvoja vartalon alueelta, kuten sääristä, kainaloista ja bikinialueilta suunnitelman mukaisesti ja viimeistellen, soveltaen työskentelyään asiakkaan tuntemusten mukaisesti ja niin, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee liiketoimintajassaan • palvelee asiakasta ammattitaitoisesti sekä kohteliaasti ja edistään pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta • ohjeistaa ihon jälkihoidon, suosittelee asiakkaalle tarpeellisia palveluja ja perustelee niiden tarvetta.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita • käyttää tuotteita ja välineitä useimmiten taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestäväen kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestävää kehitystä edistäen.
--	---

Opiskelija noudattaa työskentelyssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa henkilökohtaiset työvälineet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa useimmiten ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa henkilökohtaiset työvälineet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa henkilökohtaiset työvälineet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • hakee yhteistyössä tietoa palvelunsa kehittämiseksi • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa • arvioi omaa osaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • hakee oma-aloitteisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittämistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • hakee itsenäisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittämistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä asiakkaille vartalohoitoja ja poistamalla ihokarvoja käytännön työtehtävissä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kauneushoitolassa tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.10. Värjäyspalvelut, 20 osp (105975)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tehdä asiakkaille värjäyskäsittelyjä
- värjätä asiakkaiden ripsiä ja kulmakarvoja sekä muotoilla kulmakarvoja
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija tekee asiakkaille värjäyskäsittelyjä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen värjäyskäsittelyn, jossa on otettu huomioon asiakkaan leikkaus- ja kampaussmalli, asiakkaan toiveet, hiusten värin lähtötilanne, hiusten aikaisemmat käsittelyt, hiusten ja hiuspohjan kunto ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää tuotteita oikein, turvallisesti ja käyttöohjeita noudattaen (värisävyn valinta, hapetteen vahvuus, määrä, sekoitussuhde, työskentelyjärjestys, vaikutusaika ja hoitotuotteet) • käyttää työmenetelmiä ja työvälineitä oikein ja turvallisesti • hyödyntää värjäyskäsittelyssä erilaisia värjäysmenetelmiä, kuten suora-, kevyt-, kesto- ja vaalennusvärit, raidoitus ja värin poisto sekä esipigmentointi • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset • työskentelee lähes sovitusajassa • värjää asiakkaan hiukset lähes suunnitelman mukaan ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen värjäyskäsittelyn, jossa on otettu huomioon asiakkaan leikkaus- ja kampaussmalli, asiakkaan toiveet, hiusten värin lähtötilanne, hiusten aikaisemmat käsittelyt, hiusten laatu ja määrä, hiusten ja hiuspohjan kunto, tarvittavat esi- ja jälkitoimenpiteet ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää tuotteita itsenäisesti, oikein, turvallisesti, noudattaen käyttöohjeita (värisävyn valinta, hapetteen vahvuus, määrä, sekoitussuhde, työskentelyjärjestys, vaikutusaika ja hoitotuotteet) ja perustellen valintansa • käyttää työmenetelmiä ja työvälineitä oikein ja turvallisesti • hyödyntää värjäyskäsittelyssä monipuolisia ja ajankohtaisia värjäysmenetelmiä, kuten suora-, kevyt-, kesto- ja vaalennusvärit, raidoitus ja värin poisto sekä esipigmentointi • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset huolellisesti • työskentelee sovitusajassa • värjää hiukset suunnitelman mukaan ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistään pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle myyntitavoitteisesti tuotteita ja palveluja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen värjäyskäsittelyn, jossa on otettu huomioon monipuolisesti ja yksityiskohtaisesti asiakkaan leikkaus- ja kampaussmalli, toiveet, hiusten laatu, määrä, hiusten värin lähtötilanne, hiusten aikaisemmat käsittelyt, hiusten ja hiuspohjan kunto, tarvittavat esi- ja jälkitoimenpiteet ja värjäyksen kemialliset vaikutukset hiukseen sekä allergiat

- määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle
- käyttää tuotteita oikein, turvallisesti, käyttöohjeita noudattaen ja itsenäisesti soveltaen (värisävyn valinta, hapetteen vahvuus, määrä, sekoitussuhde, työskentelyjärjestys, vaikutusaika ja hoitotuotteet) sekä vertaillen ja perustellen valintansa
- käyttää työmenetelmiä ja työvälineitä oikein ja turvallisesti
- hyödyntää värjäyskäsittelyssä monipuolisia ja ajankohtaisia värjäysmenetelmiä soveltaen, kuten suora-, kevyt- ja vaalennusvärit, raidoitus ja värin poisto sekä esipigmentointi
- pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset huolellisesti ja asiakaslähtöisesti
- työskentelee liiketyöajassa
- värjää hiukset suunnitelman mukaisesti, taitavasti sekä asiakkaalle soveltuvasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen
- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti, kohteliaasti sekä edistään pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija värjää asiakkaiden ripsiä ja kulmakarvoja sekä muotoilee kulmakarvoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakaslähtöisen kesto värjäyksen ja kulmakarvojen muotoilun, jossa on otettu huomioon asiakkaan silmänympärysiho ja silmien tila, kulmakarvojen muoto ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle sopivia tuotteita tuotetuntemustaan hyödyntäen oikein ja turvallisesti • käyttää kesto värjäykseen ja kulmakarvojen muotoiluun soveltuvia välineitä ja menetelmiä oikein ja turvallisesti • tekee ripsien ja kulmien kesto värjäyksen pääosin suunnitelman mukaisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • muotoilee kulmakarvat lähes suunnitelman mukaisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee lähes sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakaslähtöisen kesto värjäyksen sekä kulmakarvojen muotoilun, jossa on otettu huomioon asiakkaan silmänympärysiho ja silmien tila sekä allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • esittelee asiakkaalle kesto värjäyksen ja kulmakarvojen muotoilun suunnittelussa omia näkemyksiä ja ehdotuksia • käyttää asiakkaalle sopivia tuotteita tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen oikein ja turvallisesti • käyttää kesto värjäykseen ja kulmakarvojen muotoiluun soveltuvia välineitä ja menetelmiä oikein ja turvallisesti • käyttää kulmakarvojen muotoilussa tukiotteita • tekee ripsien ja kulmien kesto värjäyksen suunnitelman mukaisesti, huolellisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • muotoilee kulmakarvat suunnitelman mukaisesti, muoto-opillisesti hyvin ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistäen pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle myyntitavoitteisesti tuotteita ja palveluja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakaslähtöisen kesto värjäyksen sekä kulmakarvojen muotoilun, jossa on otettu huomioon asiakkaan silmänympärysiho ja silmien tila, kulmakarvojen muoto-opilliset yksityiskohdat sekä allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • esittelee kesto värjäyksen ja kulmakarvojen muotoilun suunnittelussa omia näkemyksiään ja ehdotuksiaan • käyttää asiakkaalle sopivia tuotteita tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen oikein ja turvallisesti

- käyttää kestovärjäykseen ja kulmakarvojen muotoiluun soveltuvia välineitä ja menetelmiä oikein ja turvallisesti
- käyttää ja soveltaa kulmakarvojen muotoilussa tukiotteita asiakaslähtöisesti
- tekee ripsien ja kulmien kestovärjäyksen sujuvasti, laadukkaasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen
- muotoilee kulmakarvat suunnitelman mukaisesti, muotoopillisesti taitavasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen
- työskentelee liiketyöajassa
- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti sekä kohteliaasti, huomioi asiakkaan tuntemukset palvelun aikana ja edistää pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita • käyttää tuotteita ja välineitä useimmiten taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden käyttökuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen, laitteiden ja koneiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen, laitteiden ja koneiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestäväen kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestäväää kehitystä edistäen.
--	--

Opiskelija noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee huomioiden ihon ja hiusten kunnon • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään useimmiten ergonomiaa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee huomioiden ihon ja hiusten kunnon • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee huomioiden ihon ja hiusten kunnon • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään ergonomiaa ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • arvioi omaa osaamistaan • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittymistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittymistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä asiakkaille hiusten värjäyksiä, ripsien ja kulmakarvojen värjäyksiä sekä kulmakarvojen muotoiluja käytännön työtehtävissä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa parturi-kampaamossa tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.11. Kauneushoitopalvelut moniammatillisessa yhteistyössä, 15 osp (105976)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tehdä asiakkaille ihon kosmeettisia hoitoja ja kasvojen lymfahierontoja moniammatillisessa yhteistyössä
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työskentelyssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija tekee asiakkaille ihon kosmeettisia hoitoja ja kasvojen lymfahierontoja moniammatillisessa yhteistyössä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen ihon kosmeettisia hoitoja ja kasvojen lymfahierontoja, joissa on otettu huomioon asiakkaan ihon tarpeita, esteettisen kirurgian toimenpiteet, terveydentilan rajoitteet, vasta-aiheet ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon ja tarpeet sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuotetuntemustaan hyödyntäen • käyttää hoitoon soveltuvia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • tekee ihon kosmeettisen hoidon ja kasvojen lymfahieronnan asiakkaalle oikein ja turvallisesti, lähes suunnitelman mukaisesti sekä anatomian ja fysiologian tuntemusta hyödyntäen • tekee ihon kosmeettisia hoitoja asiakkaalle hyödyntäen moniammatillista yhteistyötä ja siten, että asiakas on tyytyväinen hoidon lopputulokseen • työskentelee lähes sovitussa ajassa • ohjaa asiakasta ihon itsehoidossa, tuotteiden käytössä ja laatii jatkohoitosuunnitelman • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen erilaisia ihon kosmeettisia hoitoja ja kasvojen lymfahierontoja, joissa on otettu huomioon asiakkaan ihon tarpeet, esteettisen kirurgian toimenpiteet, terveydentilan rajoitteet, vasta-aiheet ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon ja tarpeet sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen ja perustellen valintansa • käyttää hoitoon soveltuvia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • tekee ihon kosmeettisen hoidon ja kasvojen lymfahieronnan asiakkaalle oikein ja turvallisesti, suunnitelman mukaisesti sekä anatomian ja fysiologian tuntemusta hyödyntäen • tekee ihon kosmeettisen hoidon suunnitelman mukaisesti, sujuvasti, moniammatillista yhteistyötä oma-aloitteisesti hyödyntäen ja siten, että asiakas on tyytyväinen hoidon kokonaisuuteen ja lopputulokseen • työskentelee sovitussa ajassa • ohjaa asiakasta ihon itsehoidossa, tuotteiden käytössä ja laatii jatkohoitosuunnitelman moniammatillisesta näkökulmasta • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistäen pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja myyntitavoitteisesti perustellen niiden käytön tarvetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen yksilöllisiä ihon kosmeettisia hoitoja ja kasvojen lymfahierontoja, joissa on

otettu huomioon asiakkaan ihon tarpeet, esteettisen kirurgian toimenpiteet, terveydentilan rajoitteet, vasta-aiheet ja allergiat

- määrittelee asiakkaan ihon kunnon ja tarpeet sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle
- käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen sekä vertaillen ja perustellen valintansa
- käyttää hoitoon soveltuvia työvälineitä ja laitteita oikein, turvallisesti ja monipuolisesti soveltaen
- tekee ihon kosmeettisen hoidon ja kasvojen lymfahieronnan asiakkaalle oikein ja turvallisesti, monipuolisesti soveltaen sekä anatomisesti ja fysiologisesti perustellen
- tekee ihon kosmeettisen hoidon sujuvasti, huolellisesti, moniammatillista yhteistyötä aktiivisesti hyödyntäen ja siten, että asiakas on tyytyväinen hoidon kokonaisuuteen ja lopputulokseen
- työskentelee liiketyöajassa
- ohjaa asiakasta laajasti ihon itsehoidossa, tuotteiden käytössä ja laatii monipuolisen jatkohoitosuunnitelman moniammatillisesta näkökulmasta
- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti sekä kohteliaasti ja edistää pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja asiakkaalle.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita • käyttää tuotteita ja välineitä useimmiten taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestäväen kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestäväää kehitystä edistäen.
--	--

Opiskelija noudattaa työskentelyssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa useimmiten ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii useimmiten omasta terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii säännöllisesti omasta terveydestään ja työkyvystään.
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii itsenäisesti ja jatkuvasti omasta terveydestään ja työkyvystään

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • hakee yhteistyössä tietoa palvelunsa kehittämiseksi • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa • arvioi omaa osaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • hakee oma-aloitteisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittämistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • hakee itsenäisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittämistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä asiakkaille ihon kosmeettisia hoitoja ja kasvojen lymfahierontoja moniammatillisessa yhteistyössä käytännön työtehtävissä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kauneushoitolassa, hyvinvointikeskuksessa, palvelutalossa, terveydenhuollon toimintaympäristössä tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.12. Kylpylähoitopalvelut, 15 osp (105977)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tehdä asiakkaille erilaisia kylpylähoitoja ja hierontaa
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työskentelyssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija tekee asiakkaille erilaisia kylpylähoitoja ja hierontaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen tavoitteellisen ja asiakkaan toiveiden mukaisen kylpylähoitokokonaisuuden, jossa on otettu huomioon asiakkaan iho, terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää hoitoon soveltuvia hoitomenetelmiä, työvälineitä sekä tuotteita tuotetuntemustaan hyödyntäen, oikein ja turvallisesti • tekee erilaisia kylpylähoitoja ja hierontaa kasvoille, käsille, jaloille ja vartalolle • tekee lähes suunnitelman mukaisesti erilaisia hoitokokonaisuuksia asiakkaan tuntemuksia huomioiden ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee lähes sovitussa ajassa • ohjaa asiakasta kotihoitotuotteiden käytössä • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen tavoitteellisen, asiakkaan toiveiden ja tarpeiden mukaisen kylpylähoitokokonaisuuden, jossa on otettu huomioon asiakkaan iho, terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää hoitoon soveltuvia hoitomenetelmiä, työvälineitä sekä tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja aineosatuntemustaan hyödyntäen ja perustellen valintansa • tekee erilaisia kylpylähoitoja ja hierontaa kasvoille, käsille, jaloille ja vartalolle • tekee suunnitelman mukaisesti ja huolellisesti erilaisia hoitokokonaisuuksia asiakkaan tuntemuksia huomioiden ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee sovitussa ajassa • ohjaa asiakasta kotihoitotuotteiden käytössä ja laatii jatkohoitosuunnitelman • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistään pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja myyntitavoitteisesti ja perustelee niiden käytön tarvetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen tavoitteellisen, yksilöllisen ja asiakkaan toiveiden mukaisen kylpylähoitokokonaisuuden, jossa on otettu huomioon asiakkaan iho, terveydentila ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää hoitoon soveltuvia hoitomenetelmiä, työvälineitä sekä tuotteita oikein ja turvallisesti, tuote- ja aineosatuntemustaan hyödyntäen, vertaillen ja perustellen valintansa • tekee erilaisia kylpylähoitoja ja hierontaa kasvoille, käsille, jaloille ja vartalolle

- tekee suunnitelman mukaisesti ja soveltaen erilaisia hoitokokonaisuuksia asiakkaan tuntemukset huomioiden ja siten, että hoidon kokonaisuus on sujuva sekä laadukas ja asiakas on tyytyväinen lopputulokseen
- työskentelee liiketyöajassa
- ohjaa asiakasta asiantuntevasti kotihoitotuotteiden käytössä ja laatii monipuolisen jatkohoitosuunnitelman
- palvelee asiakasta ammatitaitoisesti, kohteliaasti ja edistää pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja asiakkaalle.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita • käyttää tuotteita ja välineitä useimmiten taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestäväen kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestävää kehitystä edistäen.
--	---

Opiskelija noudattaa työskentelyssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

.	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa henkilökohtaiset työvälineet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa useimmiten ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään tavallisimmat vasta-aiheet • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

.	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • hakee yhteistyössä tietoa palvelunsa kehittämiseksi • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa • arvioi omaa osaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • hakee oma-aloitteisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittämistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • hakee itsenäisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittämistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä asiakkaille erilaisia kylpylähoitoja ja hierontaa käytännön työtehtävissä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kauneushoitolassa tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.13. Rakennekäsittelypalvelut, 15 osp (105978)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tehdä asiakkaille rakennekäsittelypalveluja
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija tekee asiakkaille rakennekäsittelypalveluja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen rakennekäsittelyn, jossa on otettu huomioon asiakkaan leikkaus- ja kampaussmalli, asiakkaan toiveet, hiusten laatu ja määrä, hiuspohjan kunto, hiusten aikaisemmat käsittelyt ja allergiat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää tuotteita oikein, turvallisesti ja käyttöohjeita noudattaen • käyttää työmenetelmiä ja työvälineitä oikein ja turvallisesti • pesee asiakkaan hiukset • käyttää rakennekäsittelymenetelmää asiakkaan leikkaus- ja kampaussmallin mukaisesti • tekee rakennekäsittelyn, hoitaa ja muotoonkuivaa hiukset lähes suunnitelman mukaisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee lähes sovitussa ajassa • palvelee asiakasta asiallisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen rakennekäsittelyn, jossa on otettu huomioon asiakkaan leikkaus- ja kampaussmalli, asiakkaan toiveet, hiusten ja hiuspohjan kunto, hiusten laatu, määrä ja kasvusuunnat, hiusten aikaisemmat käsittelyt, allergiat sekä rakennekäsittelyn kemialliset vaikutukset hiukseen • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää tuotteita itsenäisesti, oikein, turvallisesti, noudattaen käyttöohjeita ja perustellen valintansa • käyttää työmenetelmiä ja työvälineitä oikein ja turvallisesti • pesee asiakkaan hiukset huolellisesti • käyttää monipuolisia ja ajankohtaisia rakennekäsittelymenetelmiä asiakkaan leikkaus- ja kampaussmallin mukaisesti • tekee rakennekäsittelyn, hoitaa ja muotoonkuivaa sekä viimeistelee hiukset sujuvasti suunnitelman mukaisesti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistään pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle myyntitavoitteisesti tuotteita ja palveluja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen rakennekäsittelyn, jossa on otettu huomioon asiakkaan leikkaus- ja kampaussmalli, asiakkaan toiveet, hiusten ja hiuspohjan kunto, hiusten laatu, määrä ja kasvusuunnat, hiusten aikaisemmat käsittelyt, allergiat, rakennekäsittelyn kemialliset vaikutukset hiukseen sekä asiakkaan tyyli ja muoto-opilliset yksityiskohdat • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää tuotteita oikein, turvallisesti, käyttöohjeita noudattaen ja itsenäisesti soveltaen sekä vertaillen ja perustellen valintansa • käyttää työmenetelmiä ja työvälineitä oikein ja turvallisesti

- pesee asiakkaan hiukset asiakaslähtöisesti ja huolellisesti
- käyttää itsenäisesti monipuolisia ja ajankohtaisia työmenetelmiä asiakkaan leikkaus- ja kampausmallin mukaisesti esitellen omia näkemyksiään
- tekee rakennekäsittelyn, hoitaa ja muotoonkuivaa sekä viimeistelee hiukset suunnitelman mukaisesti taitavasti, asiakkaalle soveltuvasti ja siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen
- työskentelee liiketyöajassa
- palvelee asiakasta ammattitaitoisesti, kohteliaasti sekä edistään pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta
- suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita • käyttää useimmiten tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen, laitteiden ja koneiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • käyttää työssään tarvittavaa digitaalista teknologiaa laajasti ja monipuolisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään

	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen, laitteiden ja koneiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävä kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestävä kehitystä edistäen.
--	--

Opiskelija noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään ihon ja hiusten kunnon • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiia useimmiten työtilanteissa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään ihon ja hiusten kunnon • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään ergonomiia • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi työskentelyssään ihon ja hiusten kunnon • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään ergonomiia ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • arvioi omaa osaamistaan • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittymistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittymistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä asiakkaille hiusten rakennekäsittelyjä käytännön työtehtävissä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa parturi-kampaamossa tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.14. Juhla- ja teemakampauspalvelut, 15 osp (105979)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tehdä asiakkaille juhla- ja teemakampauksia erilaisiin tilaisuuksiin
- toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta
- arvioida omaa toimintaansa.

Arviointi

Opiskelija tekee asiakkaille juhla- ja teemakampauksia erilaisiin tilaisuuksiin.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen kampaussmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveet, tilaisuus, vaatteet, asusteet, hiuskoristeet, ehostus, hiusten laatu ja määrä sekä allergiat • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen kampauksen, jossa on otettu huomioon asiakkaan tyyli (esim. bisnes-, retro-, sporttinen, klassinen ja luonnollinen tyyli), vartalon ja kasvojen mittasuhteet sekä persoonalliset ja kulttuuriset ominaisuudet • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää sopivia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuotetuntemustaan hyödyntäen • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset • käyttää asiakkaan leikkaussmallin mukaista kampaustekniikkaa • tekee kampaukseen tarvittavat pohjatyöt käyttäen eri tekniikoita, kuten föönaus-, rauta-, rullakampa- ja lettitekniikoita • tekee kampauksen käyttäen eri tekniikoita, kuten silmukka-, rulla-, solmu- ja lainetekniikoita • kiinnittää kampaukseen lähes suunnitelman mukaisesti koristeet, valkin tai hiuslisäkkeen • tekee kampauksen kokonaisuuden siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee lähes sovitusajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti • suosittelee ja myy asiakkaalle tuotteita ja palveluja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakaslähtöisesti kampaussmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveet, tilaisuus, vaatteet, asusteet, hiuskoristeet, ehostus, hiusten laatu ja määrä, kasvusuunnat, allergiat sekä muoto-opilliset että kampauksen muotoilun yksityiskohdat • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen kampauksen, jossa on otettu huomioon asiakkaan tyyli (esim. bisnes-, retro-, sporttinen, klassinen ja luonnollinen tyyli), vartalon ja kasvojen mittasuhteet sekä persoonalliset ja kulttuuriset ominaisuudet yksilöllisesti • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää asiakkaalle sopivia työvälineitä ja laitteita oikein ja turvallisesti • käyttää asiakkaalle soveltuvia tuotteita oikein ja turvallisesti tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen ja perustellen valintansa • pesee ja hoitaa asiakkaan hiukset huolellisesti • käyttää monipuolisia kampaustekniikoita asiakkaan leikkaussmallin mukaisesti • tekee kampaukseen tarvittavat pohjatyöt suunnitelman mukaisesti käyttäen muoti- ja perustekniikoita, kuten föönaus-, rauta-, rullakampa- ja lettitekniikoita • tekee kampauksen suunnitelman mukaisesti käyttäen muoti- ja perustekniikoita, kuten silmukka-, rulla-, solmu- ja lainetekniikoita

	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää ja kiinnittää kampaukseen suunnitelman mukaisesti koristeen, valkin tai hiuslisäkkeen • tekee asiakkaalle kampauksen kokonaisuuden asiakaslähtöisesti siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen • työskentelee sovitussa ajassa • palvelee asiakasta ystävällisesti ja edistään pysyviä asiakassuhteita • suosittelee ja myy asiakkaalle myyntitavoitteisesti tuotteita ja palveluja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen asiakaslähtöisen ja monipuolisen kampausmallin, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveet, tilaisuus, vaatteet, asusteet, hiuskoristeet, ehostus, hiusten laatu ja määrä, kasvusuunnat, allergiat sekä muoto-opilliset että kampauksen muotoilun yksityiskohdat • suunnittelee asiakkaan kanssa keskustellen kampauksen, jossa on otettu huomioon asiakkaan tyyli (esim. bisnes-, retro-, sporttinen, klassinen ja luonnollinen tyyli), vartalon ja kasvojen mittasuhteet sekä persoonalliset ja kulttuuriset ominaisuudet laajasti ja yksilöllisesti • esittelee asiakkaalle kampausmallin suunnittelussa omia näkemyksiään ja ehdotuksiaan • määrittelee asiakkaan ihon kunnon sekä ohjaa asiakkaan tarvittaessa asiantuntijalle • käyttää tarkoituksenmukaisia työvälineitä ja laitteita taitavasti, oikein ja turvallisesti • käyttää tuotteita taitavasti, oikein ja turvallisesti, tuote- ja ainesosatuntemustaan hyödyntäen sekä vertaillen ja perustellen valintansa • pesee ja hoitaa hiukset huolellisesti ja asiakaslähtöisesti • käyttää monipuolisia ja muodikkaita kampaustekniikoita asiakkaan leikkausmallin mukaisesti • tekee kampaukseen tarvittavat pohjatyöt suunnitelman mukaan käyttäen monipuolisesti ja asiakkaalle soveltuvasti muoti- ja perustekniikoita, kuten föönaus-, rauta-, rullakampaus- ja lettitekniikoita • tekee kampauksen asiakkaalle soveltuvasti, taitavasti ja monipuolisesti käyttäen muoti- ja perustekniikoita, kuten silmukka-, rulla-, solmu- ja lainetekniikoita • käyttää ja kiinnittää taitavasti ja soveltaen kampaukseen koristeen, valkin tai hiuslisäkkeen suunnitelman mukaisesti • työskentelee liiketyöajassa • palvelee asiakasta ammattitaitoisesti, kohteliaasti sekä edistään pysyvien asiakassuhteiden jatkuvuutta • suosittelee ja myy asiakkaalle monipuolisesti tuotteita ja palveluja vertaillen ja perustellen eri vaihtoehtoja • tekee asiakkaalle kampauksen kokonaisuuden asiakaslähtöisesti ja taitavasti siten, että asiakas on tyytyväinen lopputulokseen.

Opiskelija toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät • noudattaa useimmiten asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii tavanomaisissa asiakaspalvelutilanteissa yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita • käyttää tuotteita ja välineitä useimmiten taloudellisesti • tarkkailee käyttämiensä tilojen ja laitteiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa useimmiten työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • toimii kestävästä kehitystä edistäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti ja huolellisesti • noudattaa säännöllisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa oma-aloitteisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt työssään • käyttää tuotteita ja välineitä taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen, laitteiden ja koneiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa säännöllisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävästä kehityksen ratkaisuja ja toimii kestävästä kehitystä edistäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vastuullaan olevat tehtävät oma-aloitteisesti, huolellisesti ja joustavasti • noudattaa täsmällisesti asiakaspalvelua koskevia ohjeita ja toimintaperiaatteita • toimii asiakaspalvelutilanteissa aloitteellisesti, yhteistyökykyisesti ja ammattitaitoisesti • käyttää työssään tarvittavaa digitaalista teknologiaa laajasti ja monipuolisesti • suhtautuu eri-ikäisiin, toimintakyvyltään ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin asiakkaisiin ja työyhteisön jäseniin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasavertaisesti • toimii erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia • hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita ja ottaa huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit työssään

	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää tuotteita ja välineitä kestävästi ja taloudellisesti • tarkkailee oma-aloitteisesti käyttämiensä tilojen, laitteiden ja koneiden kuntoa ja ilmoittaa mahdollisesta huoltotarpeesta ohjeistuksen mukaan • noudattaa työssään ammattietiikkaa ja vaitiolovelvollisuutta • noudattaa täsmällisesti työyhteisön sääntöjä ja toimintatapoja • arvioi kestävä kehityksen ratkaisuja ja toimii vastuullisesti kestävä kehitystä edistäen.
--	--

Opiskelija noudattaa työssään työ- ja asiakasturvallisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee huomioiden ihon ja hiusten kunnon • huolehtii työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa työssään useimmiten ergonomiaa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee huomioiden ihon ja hiusten kunnon • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee huomioiden ihon ja hiusten kunnon • huolehtii oma-aloitteisesti ja tarkasti työympäristön siisteydestä • huolehtii aseptiikasta ja puhtaudesta työskentelyn kaikissa eri vaiheissa • noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita • noudattaa turvallisuusohjeita ja ilmoittaa työhönsä liittyvistä vaaroista sovitulla tavalla • käyttää työskentelyssä henkilökohtaisia ja asiakkaalle sopivia suojavälineitä • puhdistaa ja huoltaa työvälineet sekä laitteet asiantuntevasti ja tarkasti • noudattaa ergonomiaa työtilanteissa ja soveltaa sitä vaihtelevissa tilanteissa • huolehtii terveydestään ja työkyvystään.

Opiskelija arvioi omaa toimintaansa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua • suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen • arvioi omaa osaamistaan • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa omia kehityskohteitaan • ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään palautteen mukaisesti • hankkii ja käsittelee tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan ja määrittelee kehittymistarpeitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti työn onnistumista suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tarpeisiin, omaa toimintaansa ja palvelunsa laatua sekä tunnistaa ja perustelee omia kehityskohteitaan • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti sekä käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelunsa kehittämiseen • hankkii, käsittelee ja soveltaa tietoa käytännön työtilanteissa kriittisellä työotteella ja suunnitelmallisesti toimien • arvioi omaa osaamistaan, määrittelee kehittymistarpeitaan ja kehittää oma-aloitteisesti omaa osaamistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä asiakkaille juhla- ja teemakampauksia eri tilaisuuksiin käytännön työtehtävissä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa parturi-kampaamossa tai sitä vastaavassa työpaikassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.15. Huippuosaajana toimiminen, 15 osp (400010)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- arvioida ja kehittää omaa osaamistaan ja työympäristöään
- työskennellä alan huippuosaamista vaativissa tehtävissä
- huomioida huipputuotannon, -tuotteen tai -palvelun laatuvaatimukset
- toimia alan verkostoissa ja yhteistyössä asiakkaan kanssa.

Arviointi

Opiskelija arvioi ja kehittää omaa osaamistaan ja työympäristöään.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan • kehittää osaamistaan ja työtapojaan • laatii itselleen yksilöllisen kehityssuunnitelman • sopeutuu muutoksiin ja työskentelee pitkäjänteisesti huippuosaamista vaativissa työtehtävissä • kehittää työympäristöään yhdessä muiden kanssa • toimii luontevasti osana tiimiä ja sopeutuu työyhteisöön
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi realistisesti työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan sekä perustelee arviotaan • kehittää aktiivisesti osaamistaan ja työtapojaan • laatii itselleen yksilöllisen kehityssuunnitelman niin, että se tukee kasvua alan huippuammattilaiseksi • sopeutuu nopeasti muutoksiin ja työskentelee pitkäjänteisesti työtään kehittäen huippuosaamista vaativissa työtehtävissä • tukee yhdessä muiden kanssa työympäristön kehittämistä huippuosaamisen vaatimalle tasolle • toimii aktiivisesti osana tiimiä ja sopeutuu hyvin työyhteisöön
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi realistisesti työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan sekä perustelee arviotaan ja määrittelee kehittämistarpeitaan • kehittää aktiivisesti osaamistaan ja työtapojaan haastavien työtehtävien tasolle • uudistaa aktiivisesti omaa osaamistaan niin, että se tukee kasvua alan huippuammattilaiseksi • ennakoii muutoksia, jotta voi helpommin sopeutua niihin ja työskentelee pitkäjänteisesti työtään itseään kehittäen huippuosaamista vaativissa tehtävissä • arvioi työympäristöään ja antaa siihen kehitysehdotuksia ja palautetta • toimii huippuammattilaisena tiimissä ja jakaa aktiivisesti osaamistaan muille.

Opiskelija työskentelee alan huippuosaamista vaativissa tehtävissä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää omatoimisesti työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja • työskentelee huolellisesti • hankkii ja käyttää työssä tarvittavaa tietoa omatoimisesti ja kysyy tarvittaessa neuvoa • toimii aika- ja muut käytettävissä olevat resurssit huomioiden kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti • toimii työssään edistäen pysyviä asiakassuhteita • käyttäytyy työpaikan sääntöjen mukaisesti ja noudattaa työaikoja • toimii vastuullisesti ja noudattaa alan ammattieettisiä periaatteita • ottaa vastuun oman toimintansa työturvallisuudesta ja noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita • varmistaa asiakkaiden ja muiden käyttäjien turvallisuuden ohjeiden mukaan • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee omatoimisesti työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit sekä käyttää niitä muuttuvissa tilanteissa • työskentelee huolellisesti, luovasti ja innovatiivisesti • hankkii ja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa omatoimisesti ja pystyy ratkomaan ongelmatilanteita yhdessä muiden kanssa • toimii oma-aloitteisesti aika- ja muut käytettävissä olevat resurssit huomioiden kustannustehokkaasti ja yrityksen tai organisaation tuloksellisuutta edistävästi • edistää aktiivisesti toiminnan jatkuvuutta ja pysyviä asiakassuhteita • käyttäytyy työpaikan sääntöjen mukaisesti ja noudattaa työaikoja • toimii vastuullisesti ja oma-aloitteisesti alan ammattieettisten periaatteiden mukaan • ottaa vastuun oman toimintansa työturvallisuudesta ja havaitsee ja ilmoittaa työhönsä liittyvät vaarat sekä noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita • varmistaa asiakkaiden ja muiden käyttäjien turvallisuuden itsenäisesti • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan myös haasteellisissa työtilanteissa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee rohkeasti uusiakin työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja sekä käyttää niitä sujuvasti muuttuvissa tilanteissa • työskentelee järjestelmällisesti, tarkasti ja varmasti sekä luovasti ja innovatiivisesti • hankkii ja soveltaa itsenäisesti työssä tarvittavaa tietoa vaihtelevissa työtilanteissa ja perustelee ratkaisujaan hankkimansa tiedon pohjalta • työskentelee yrittäjämäisellä asenteella huomioiden ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit kustannustehokkaasti ja yrityksen tai organisaation tuloksellisuutta edistävästi • edistää itsenäisesti toiminnan jatkuvuutta ja pysyviä asiakassuhteita

	<ul style="list-style-type: none"> • käyttäytyy työpaikan sääntöjen mukaisesti ja noudattaa työaikoja • on ylpeä ammatistaan ja osaamisestaan, toimii vastuullisesti ja kehittää työtään alan ammattieettisten periaatteiden mukaan • ottaa vastuun oman ja työtiimin toiminnan työturvallisuudesta, noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita sekä havaitsee ja ilmoittaa työhönsä liittyvät vaarat • varmistaa asiakkaiden ja muiden käyttäjien turvallisuuden aktiivisesti ja muuttuvissa tilanteissa • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan myös haasteellisissa työtilanteissa ja osallistuu työolosuhteiden kehittämiseen.
--	--

Opiskelija huomioi huipputuotannon, -tuotteen tai -palvelun laatuvaatimukset.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • havaitsee poikkeamia • selviytyy tavallisimmista ongelmatilanteista oppimateriaaleja ja ohjekirjoja hyödyntäen • asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä ja aikataulun realistiseksi ja toteuttamiskelpoiseksi huomioiden korkeat laatuvaatimukset • toimii yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • neuvottelee ja etsii ratkaisuja poikkeamille • selviytyy itsenäisesti ongelmatilanteista • asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä ja aikataulun realistiseksi ja toteuttamiskelpoiseksi muuttuvissa olosuhteissa huomioiden korkeat laatuvaatimukset • toimii aktiivisesti yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja havaitsee kehittämiskohteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • neuvottelee ja etsii ratkaisuja poikkeamille sekä korjaa toimintaa sovittujen ratkaisujen mukaan • selviytyy itsenäisesti ongelmatilanteista ja pystyy perustelemaan valintansa • asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä itsenäisesti ja aikataulun realistiseksi ja vaiheiltaan toteuttamiskelpoiseksi muuttuvissa olosuhteissa huomioiden korkeat laatuvaatimukset ja kykenee tarvittaessa muuttamaan suunnitelmaa • toimii sitoutuneesti yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti sekä kehittää toimintamalleja näiden tavoitteiden aikaansaamiseksi.

Opiskelija toimii alan verkostoissa ja yhteistyössä asiakkaan kanssa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • kommunikoi asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä välttävästi vähintään yhdellä itselleen vieraalla kielellä • tuntee toimialan keskeiset kansalliset verkostot ja tutustuu alansa toimijoihin
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • kommunikoi asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä vähintään yhdellä itselleen vieraalla kielellä • tuntee toimialan keskeiset kansalliset ja kansainväliset verkostot ja tutustuu alansa toimijoihin
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • kommunikoi sujuvasti asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä sujuvasti yhdellä itselleen vieraalla kielellä • tuntee toimialan keskeiset kansalliset ja kansainväliset verkostot ja osaa hyödyntää verkostoja työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä toimimalla huippuosaamista vaativissa oman alan työtehtävissä. Osaaminen on mahdollista osoittaa myös kansallisissa ja kansainvälisissä kilpailutilanteissa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.16. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp (400013)

Matematiikka ja matematiikan soveltaminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- tehdä laskutoimituksia ja mittayksiköiden muunnokset ja soveltaa talousmatematiikkaa oman alan ja arkielämän edellyttämässä laajuudessa
- tehdä havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- käyttää loogista päättelykykyä, yhtälöitä ja tarvittavia teknisiä apuvälineitä matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioida tulosten oikeellisuutta ja suuruusluokkaa sekä käytettyä ratkaisumenetelmää
- arvioida oman alan matemaattista osaamistaan.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija tekee laskutoimituksia ja mittayksiköiden muunnokset sekä soveltaa talousmatematiikkaa oman alan ja arkielämän edellyttämässä laajuudessa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> laskee omaan alaan ja arkielämään liittyvät laskutoimitukset, kuten peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskut toteuttaa mittayksiköiden muunnokset tekee ohjeiden avulla yksinkertaisia arki- ja työelämään liittyviä talousmatematiikan laskelmia havaitsee suureiden välisiä riippuvuuksia ja verrannollisuuksia
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> suorittaa sujuvasti oman alan ja arkielämään liittyvät laskutoimitukset, kuten peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskut toteuttaa itsenäisesti mittayksiköiden muunnokset tekee yksinkertaisia arki- ja työelämään liittyviä talousmatematiikan laskelmia havaitsee ja tunnistaa suureiden välisiä riippuvuuksia ja verrannollisuuksia
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> soveltaa oman alan ja arkielämään tarvittavia laskutoimituksia, kuten peruslaskutoimituksia ja prosenttilaskuja, sekä arvioi tulosten tarkkuustasoa toteuttaa itsenäisesti ja sujuvasti mittayksiköiden muunnokset tekee arki- ja työelämään liittyviä talousmatematiikan laskelmia ja tekee vertailujen pohjalta perusteltuja johtopäätöksiä ymmärtää suureiden välisen riippuvuuden ja verrannollisuuden.

Opiskelija tekee havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> laskee tavanomaisimmat pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimitukset ratkaisee käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen tarviton ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> laskee sujuvasti tavanomaisimmat pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimitukset ratkaisee alan käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> soveltaa työtehtäviin pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimituksia ja arvioi tuloksia ratkaisee oman alan käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Opiskelija käyttää loogista päättelykykyä, yhtälöitä ja tarvittavia teknisiä apuvälineitä matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee omaan alaan liittyviä, keskeisiä matemaattisia ongelmia hyödyntäen peruslaskutoimituksia • käyttää yksinkertaisia matemaattisia yhtälöitä yksinkertaisten matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen tarvitun ajoittain ohjausta • käyttää laskinta ja muita teknisiä apuvälineitä, kuten matemaattisia ohjelmistoja, työtehtäviin liittyvien matemaattisten perustehtävien ratkaisemiseen • hyödyntää ohjeen mukaan taulukoita ja piirroksia työelämän tehtävien ratkaisemiseen • käsittelee tilastollisia aineistoja ja tulkitsee tunnuslukuja tarvitun ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee omaan alaan liittyviä ongelmia matemaattisten menetelmien avulla • käyttää yksinkertaisia matemaattisia yhtälöitä yksinkertaisten matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen • käyttää sujuvasti laskinta ja muita apuvälineitä, kuten matemaattisia ohjelmistoja, ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseen • hyödyntää taulukoita ja piirroksia työelämän tehtävien ratkaisemiseen • käsittelee itsenäisesti tilastollisia aineistoja ja tulkitsee tunnuslukuja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa matemaattisia menetelmiä omaan alaan liittyvien ongelmien asetteluun ja ratkaisemiseen sekä arvioi tulosten luotettavuutta ja tarkkuustasoa • käyttää matemaattisia yhtälöitä matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen • hyödyntää monipuolisesti ja tehokkaasti laskimen ja muiden apuvälineiden, kuten matemaattisten ohjelmistojen, ominaisuuksia ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseen • hyödyntää taulukoita, piirroksia ja muuta tilastollisesti tuotettua materiaalia työelämän matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen • käsittelee itsenäisesti ja sujuvasti tilastollisia aineistoja ja tulkitsee tunnuslukuja.

Opiskelija arvioi tulosten oikeellisuutta ja suuruusluokkaa sekä käytettyä ratkaisumenetelmää.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tarkistaa tulosten oikeellisuuden ja niiden suuruusluokan arvioi käytetyn ratkaisumenetelmän käyttökelpoisuutta tarviton ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tarkistaa tulosten oikeellisuuden ja niiden suuruusluokan sekä tunnistaa mahdollisia virhelähteitä arvioi johdonmukaisesti käytetyn ratkaisumenetelmän käyttökelpoisuutta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tarkistaa tulosten oikeellisuuden ja suuruusluokan mahdolliset virhelähteet huomioiden arvioi johdonmukaisesti käytetyn ratkaisumenetelmän käyttökelpoisuutta ja arvioi mahdollisia muita ratkaisumenetelmiä tulosten aikaansaamiseksi.

Opiskelija arvioi oman alan matemaattista osaamistaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset matemaattiset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa perustellusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset matemaattiset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa perustellusti ja johdonmukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset matemaattiset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa perustellusti ja johdonmukaisesti sekä esittää matemaattisen osaamisen kehittämistapoja.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- ratkaista omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelämällä, yhtälöillä ja kuvaajien avulla
- hankkia, ryhmitellä ja tulkita matemaattista tietoa
- tuottaa tilastoaineistosta informaatiota, tulkita graafisia esityksiä ja laskea todennäköisyyksiä
- arvioida matemaattisten ratkaisujen oikeellisuutta ja tuloksen suuruusluokkaa
- soveltaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa
- arvioida matemaattista osaamistaan.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija ratkaisee omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelemällä, yhtälöillä ja kuvaajien avulla.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelemällä tarviton ajoittain ohjausta • käyttää yksinkertaisia matemaattisia yhtälöitä omaan alaan liittyvien matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa • hyödyntää ohjeen mukaan taulukoita ja piirroksia alakohtaisissa tehtävissä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelemällä • ratkaisee tavanomaisia arkielämään ja omaan alaan liittyviä ongelmia matemaattisesti • hyödyntää yhtälöitä, taulukoita ja piirroksia alakohtaisissa tehtävissä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee itsenäisesti ja johdonmukaisesti omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelemällä • mallintaa ja ratkaisee arkielämään ja omaan alaan liittyviä ongelmia matemaattisesti • hyödyntää yhtälöitä, taulukoita ja piirroksia alakohtaisissa tehtävissä arvioiden niiden käytettävyyttä.

Opiskelija hankkii, ryhmittelee ja tulkitsee matemaattista tietoa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa omaan alaan liittyvää keskeistä matemaattista tietoa • kerää ja ryhmittelee graafista ja taulukoitua tietoa eri lähteistä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa ja vertailee omaan alaan liittyvää matemaattista tietoa tarpeen mukaan käyttäen lähteenä tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä • kerää, ryhmittelee ja analysoi graafista ja taulukoitua tietoa eri lähteistä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa, arvioi ja tekee johtopäätöksiä omaan alaan liittyvästä matemaattisesta tiedosta • kerää tietoa monipuolisesti soveltaen ja käyttäen tiedonlähteenä tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä ja ryhmittelee niiden pohjalta tietoa erilaisiin tarpeisiin.

Opiskelija tuottaa tilastoaineistosta informaatiota, tulkitsee graafisia esityksiä ja laskee todennäköisyyksiä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa ohjattuna tilastoaineistosta keskeisimpiä tunnuslukuja • ymmärtää todennäköisyyslaskennan merkityksen työssään ja laskee yksinkertaisia todennäköisyyksiä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa alaan liittyvästä tilastoaineistosta keskeisimpiä tunnuslukuja • ymmärtää todennäköisyyslaskennan merkityksen työssään ja laskee todennäköisyyksiä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa itsenäisesti alaan liittyvästä tilastoaineistosta keskeisimpiä tunnuslukuja • ymmärtää todennäköisyyslaskennan merkityksen työssään ja laskee itsenäisesti todennäköisyyksiä.

Opiskelija arvioi matemaattisten ratkaisujen oikeellisuutta ja tuloksen suuruusluokkaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • varmistaa yksinkertaisten matemaattisten ratkaisujen oikeellisuuden ja hahmottaa tuloksen suuruusluokan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • varmistaa matemaattisten ratkaisujen oikeellisuuden ja päättelee tuloksen suuruusluokan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • varmistaa monivaiheisten matemaattisten ratkaisujen oikeellisuuden ja päättelee tuloksen suuruusluokan.

Opiskelija soveltaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee yksinkertaisia kustannus- ja kannattavuusvertailuja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee kustannus- ja kannattavuusvertailuja ja tekee vertailujen pohjalta johtopäätöksiä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee monivaiheisia kustannus- ja kannattavuusvertailuja ja tekee vertailujen pohjalta perusteltuja johtopäätöksiä.

Opiskelija arvioi matemaattista osaamistaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa matemaattisessa osaamisessaan perustellusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa ja arvioi omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan matemaattisessa osaamisessaan perustellusti ja johdonmukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa ja arvioi omaa matemaattista osaamistaan perustellusti ja johdonmukaisesti sekä esittää matemaattisen osaamisen kehittämistapoja.

Fysikaaliset ja kemialliset ilmiöt ja niiden soveltaminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Opiskelija osaa

- tunnistaa keskeiset fysiikan käsitteet ja soveltaa niitä arki- ja työelämässä
- huomioida kemialliset aineet ja niiden ominaisuudet työssään
- arvioida oman alan fysiikan ja kemian osaamistaan.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija tunnistaa keskeiset fysiikan käsitteet ja soveltaa niitä arki- ja työelämässä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> kuvaava tavanomaisia fysiikan ilmiöitä keskeisillä käsitteillä yhdistää tavanomaiset, fysiikan ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa tarviten ajoittain ohjausta käyttää fysiikan taitojaan työssään ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> kuvaava ja perustelee fysiikan ilmiöitä keskeisillä käsitteillä yhdistää tavanomaiset, fysiikan ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa käyttää fysiikan taitojaan työssään monipuolisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> kuvaava ja perustelee monipuolisesti fysiikan ilmiöitä keskeisillä käsitteillä yhdistää fysiikan ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa soveltaa fysiikan taitojaan monipuolisesti työssään.

Opiskelija huomioi kemialliset aineet ja niiden ominaisuudet työssään.

Opiskelija huomioi kemialliset aineet ja niiden ominaisuudet työssään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • kuvaa tavanomaisia kemiallisia ilmiöitä keskeisillä käsitteillä • ottaa huomioon työssään käytettävien tavallisimpien kemiallisten aineiden ominaisuudet ja mahdolliset ympäristöriskit • käsittelee kemiallisia aineita niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • kuvaa ja perustelee kemiallisia ilmiöitä keskeisillä käsitteillä • ottaa huomioon työssään käytettävien kemiallisten aineiden ominaisuudet ja mahdolliset ympäristöriskit • käsittelee kemiallisia aineita niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • kuvaa ja perustelee monipuolisesti kemiallisia ilmiöitä keskeisillä käsitteillä • ottaa vastuullisesti huomioon työssään käytettävien kemiallisten aineiden ominaisuudet ja mahdolliset ympäristöriskit • käsittelee kemiallisia aineita niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta.

Opiskelija arvioi oman alan fysiikan ja kemian osaamistaan.

Opiskelija arvioi oman alan fysiikan ja kemian osaamistaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa fysiikassa ja kemiassa perustellusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa fysiikassa ja kemiassa perustellusti ja johdonmukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa fysiikassa ja kemiassa perustellusti ja johdonmukaisesti sekä esittää osaamisen kehittämistapoja.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan käsitteiden ja lainalaisuuksien avulla omalla alallaan
- tehdä kokeellisia mittauksia ja havaintoja omaan alaan liittyvistä fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä
- käsitellä kokeellisia mittaustuloksia ja analysoida havaintoja oman alan fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä
- arvioida fysiikan ja kemian osaamistaan.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kuvaa ja selittää ilmiöitä fysiikan käsitteiden ja lainalaisuuksien avulla omalla alallaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • kuvaa ja selittää lämpöoppiin, mekaniikkaan, aalto-oppiin ja sähköoppiin liittyviä käsitteitä ja lainalaisuuksia työtehtävissään tarviton ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • kuvaa ja selittää johdonmukaisesti lämpöoppiin, mekaniikkaan, aalto-oppiin ja sähköoppiin liittyviä käsitteitä ja lainalaisuuksia työtehtävissään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • kuvaa ja selittää itsenäisesti lämpöoppiin, mekaniikkaan, aalto-oppiin ja sähköoppiin liittyviä käsitteitä ja lainalaisuuksia työtehtävissään.

Opiskelija tekee kokeellisia mittauksia ja havaintoja omaan alaan liittyvistä fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • laskee pitoisuuksia ja aineiden määriä tarviton ajoittain ohjausta • hankkii tietoa kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteista tarviton ajoittain ohjausta • tekee mittauksia ja kokeellisia havaintoja alalle soveltuvia menetelmiä ja välineitä käyttäen, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • laskee pitoisuuksia ja aineiden määriä • hankkii tietoa arkielämään ja omaan alaan liittyvistä kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteista • tekee itsenäisesti mittauksia ja kokeellisia havaintoja alalle soveltuvia menetelmiä ja välineitä käyttäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • laskee itsenäisesti pitoisuuksia ja aineiden määriä • hankkii tietoa kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteista monipuolisia tietolähteitä hyödyntäen • suunnittelee ja tekee itsenäisesti mittauksia ja kokeellisia havaintoja alalle soveltuvia menetelmiä ja välineitä käyttäen.

Opiskelija käsittelee kokeellisia mittaustuloksia ja analysoi havaintoja oman alan fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • esittää keskeiset tulokset taulukoilla ja graafisilla esityksillä • arvioi mittaustulosten luotettavuutta tarviten ajoittain ohjausta • määrittelee mahdollisia virhetekijöitä ja ilmoittaa tuloksen riittävällä tarkkuudella tarviten ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • esittää keskeiset tulokset taulukoilla ja graafisilla esityksillä • arvioi mittaustulosten luotettavuutta johdonmukaisesti • määrittelee mahdollisia virhetekijöitä ja ilmoittaa tuloksen riittävällä tarkkuudella
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • esittää keskeiset tulokset taulukoilla ja graafisilla esityksillä havainnollisesti • arvioi itsenäisesti mittaustulosten luotettavuutta ja tekee niistä johtopäätöksiä • määrittelee mahdollisia virhetekijöitä ja ilmoittaa tuloksen oikealla tarkkuudella.

Opiskelija arvioi fysiikan ja kemian osaamistaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa omat vahvuudet ja kehittämiskohteet fysiikan ja matematiikan osaamisessaan perustellusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa ja arvioi omia vahvuuksia ja kehittämiskohteita fysiikan ja kemian osaamisessaan perustellusti ja johdonmukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa ja arvioi omaa fysiikan ja kemian osaamistaan perustellusti ja johdonmukaisesti sekä esittää osaamisen kehittämistapoja.

2.17. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (400011)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- perehtyä ammatillisen koulutuksen järjestämisuotoihin ja tutkintoihin
- toimia yhteyshenkilönä koulutuksen järjestäjän ja työpaikan välillä
- ohjata muita opiskelijoita työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa ja muussa osaamisen hankkimisessa
- antaa palautetta osaamisen kehittymisestä.

Arviointi

Opiskelija perehtyy ammatillisen koulutuksen järjestämisuotoihin ja tutkintoihin.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • määrittää ammatillisen koulutuksen järjestämisen keskeisimpiä muotoja • tuntee oman alan ammatillisen koulutuksen tutkintoja • tutustuu ohjattuna oman alan tutkintojen perusteisiin • tunnistaa ohjattuna työpaikan työtehtävien yhteyden oman alan tutkintojen perusteisiin
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • määrittää kattavasti koulutuksen järjestäjän ja työpaikan välisen työnjaon ammatillisen koulutuksen järjestämisessä • tiedottaa työpaikalla ammatillisen koulutuksen järjestämisestä yhdessä koulutuksen järjestäjän kanssa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii johdonmukaisesti tietoa ammatillisen koulutuksen järjestämisessä mukana olevien tahojen toiminnasta • määrittää monipuolisesti koulutuksen järjestäjän ja työpaikan välisen työnjaon ammatillisen koulutuksen järjestämisessä • tiedottaa monipuolisesti työpaikalla ammatillisen koulutuksen järjestämisestä yhdessä koulutuksen järjestäjän kanssa.

Opiskelija toimii yhteyshenkilönä koulutuksen järjestäjän ja työpaikan välillä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa ohjattuna mahdollisuuksia toteuttaa työpaikalla järjestettävää koulutusta ja näyttöjä • keskustelee ohjattuna työyhteisössä työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja näyttöjen järjestämisestä toisen opiskelijan, työntekijöiden, työpaikkaohjaajan ja arvioijan kanssa • toimii erilaisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa mahdollisuuksia toteuttaa työpaikalla järjestettävää koulutusta ja näyttöjä • keskustelee vastuullisesti työyhteisössä työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja näyttöjen järjestämisestä toisen opiskelijan, työntekijöiden, työpaikkaohjaajan ja arvioijan kanssa • toimii erilaisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kanssa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa vastuullisesti mahdollisuuksia toteuttaa työpaikalla järjestettävää koulutusta ja näyttöjä • keskustelee itsenäisesti ja vastuullisesti työyhteisössä työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja näyttöjen järjestämisestä toisen opiskelijan, työntekijöiden, työpaikkaohjaajan ja arvioijan kanssa • toimii joustavasti erilaisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kanssa.

Opiskelija ohjaa muita opiskelijoita työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa ja muussa osaamisen hankkimisessa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy ohjattuna opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan • kertoo opiskelijan työturvallisuuteen ja työpaikan ohjeisiin ja käytäntöihin liittyvistä keskeisistä asioista • ohjaa opiskelijaa osaamisen hankkimisen tavoitteiden saavuttamiseen • arvioi omaa ohjausosaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan ja muuhun osaamisen hankkimisen tavoitteisiin ja sisältöihin • perehdyttää opiskelijan työturvallisuuteen ja työpaikan ohjeisiin ja käytäntöihin • kannustaa opiskelijaa vuorovaikutteisesti osaamisen hankkimisen tavoitteiden saavuttamiseen • arvioi omaa ohjausosaamistaan ja määrittää kehittämistarpeensa saadun palautteen perusteella
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy kattavasti opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan ja muuhun osaamisen hankkimisen tavoitteisiin ja sisältöihin • perehdyttää opiskelijan kattavasti työturvallisuuteen ja työpaikan ohjeisiin ja käytäntöihin • edistää opiskelijaa saavuttamaan osaamisen hankkimiselle asetut tavoitteet • arvioi omaa ohjausosaamistaan monipuolisesti ja kehittää sitä saadun palautteen perusteella.

Opiskelija antaa palautetta osaamisen kehittämisestä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • keskustelee opiskelijan kanssa osaamisen kehittämisestä • vertaa ohjattuna opiskelijan hankkimaa osaamista asetettuihin tavoitteisiin • antaa opiskelijalle palautetta osaamisen kehittämisestä • huomioi palautteen antamisessa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavat opiskelijat
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy opiskelijan osaamisen hankkimisen tavoitteisiin ja sisältöihin työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa • vertaa opiskelijan hankkimaa osaamista asetettuihin tavoitteisiin • antaa opiskelijalle palautetta osaamisen kehittämisestä työpaikalla järjestettävän koulutuksen aikana • huomioi palautteen antamisessa vastuuntuntoisesti erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavat opiskelijat
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy opiskelijan osaamisen hankkimisen tavoitteisiin ja sisältöihin työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa ja muussa osaamisen hankkimisessa • vertaa monipuolisesti opiskelijan hankkimaa osaamista asetettuihin tavoitteisiin • antaa opiskelijalle palautetta osaamisen kehittämisestä työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja muun osaamisen hankkimisen aikana • huomioi palautteen antamisessa vuorovaikutteisesti ja vastuuntuntoisesti erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavat opiskelijat.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä valmentautumalla perehdyttämisen-, ohjauksen- ja palautteenantotilanteisiin käytännön työtilanteissa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.18. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp (400012)

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue suoritetaan ja sitä opetetaan siten, että äidinkielenä on koulutuksen järjestäjän opetus- ja tutkintokielen mukaisesti suomen, ruotsin tai saamen kieli. Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue voidaan opiskelijan valinnan mukaan suorittaa ja sitä voidaan opettaa myös opiskelijan toisena kielenä olevalla suomen tai ruotsin kielellä, romanikielellä, viittomakielellä tai muulla opiskelijan äidinkielellä, mikäli koulutuksen järjestäjä tarjoaa tämän mahdollisuuden.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • viestii vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla • ilmaisee asiallisesti mielipiteitä yhteistyö- ja ryhmätilanteissa • käyttää tilanteen mukaan yleiskieltä esitellessään omaan alaansa liittyvän ilmiön tai asian • ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • viestii sujuvasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa • vie keskustelua yhteistyö- ja ryhmätilanteissa tavoitteellisesti eteenpäin • perustelee mielipiteensä ja väitteensä • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • viestii vakuuttavasti myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa • toimii rakentavasti ja edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta yhteistyö- ja ryhmätyötilanteissa • perustelee mielipiteitään ja väitteitään monipuolisesti tilanteeseen sopivalla tavalla • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä ja suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan, työelämässä ja yhteiskunnassa • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita tekee päätelmiä tekstien merkityksistä pääosin itsenäisesti hakee tietoa oman alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ja yksinkertaisissa tiedonhankinnan tehtävissä hyödyntää monilukutaitoaan tekee joitakin muistiinpanoja ja tiivistää muutamia ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta pääosin itsenäisesti hyödyntää hankkimaansa tietoa noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita monipuolisesti tulkitsee erilaisten tekstien keskeiset tavoitteet ja olennaiset merkitykset hakee tietoa oman alansa kannalta monipuolisista tietolähteistä monilukutaitoaan hyödyntäen tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta hyödyntää hankkimaansa tietoa johdonmukaisesti ja sujuvasti noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tuntee omalla alalla ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat monipuolisesti ja arvioi niiden käyttöä tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita monipuolisesti ja arvioi tekstien sisältöä ja ilmaisua hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä sujuvasti monilukutaitoaan hyödyntäen tekee itsenäisesti muistiinpanoja ja tiivistää ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi asiantuntevasti tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti ja sujuvasti noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja suuntaa ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä tuottaa tilanteeseen sopivaa puhekieltä arvioi tekstien tuottamisen ja ilmaisun taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja viestii tavoitteiden suuntaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä kohdentaa puhutut tekstit kohderyhmän mukaisesti ja ilmaisee itseään selkeästi arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistaen vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta tuottaa sujuvasti oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä käyttää tilanteen edellyttämää selkeää puhekieltä vuorovaikutteisesti ja taitaa huolitellun yleiskielen kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti • ottaa vuorovaikutuksessa toisen näkemykset huomioon • osoittaa tuntevansa sanattoman viestinnän merkityksen ja sen vaikutuksia sanoman vastaanottoon • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset • ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alan vaatimukset ja viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa • soveltaa sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä • kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen myös haasteellisissa tilanteissa, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt • arvioi ja kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia tuottaa ja tulkitsee ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti ja monipuolisesti tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa rakentavaa ja monipuolista palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen • tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin • lukee kaunokirjallisia tekstejä • tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan • tutustuu monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin • lukee kaunokirjallisuutta sekä tulkitsee ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia • arvioi omaa lukemistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa monipuolisesti kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan • osoittaa tuntevansa monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeja ja muita taidemuotoja • hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä analysoi ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia • arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, saame

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa saamen kielellä
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä saamen kielellä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa saamen kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • viestii vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla • ilmaisee asiallisesti mielipiteitä yhteistyö- ja ryhmätilanteissa • käyttää tilanteen mukaan yleiskieltä esitellessään omaan alaansa liittyvän ilmiön tai asian • ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • viestii sujuvasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa • vie keskustelua yhteistyö- ja ryhmätilanteissa tavoitteellisesti eteenpäin • perustelee mielipiteensä ja väitteensä • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • viestii vakuuttavasti myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa • toimii rakentavasti ja edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta yhteistyö- ja ryhmätyötilanteissa • perustelee mielipiteitään ja väitteitään monipuolisesti tilanteeseen sopivalla tavalla • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä ja suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan, työelämässä ja yhteiskunnassa • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita • tekee päätelmiä tekstien merkityksistä pääosin itsenäisesti • hakee tietoa oman alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ja yksinkertaisissa tiedonhankinnan tehtävissä hyödyntää monilukutaitoaan • tekee joitakin muistiinpanoja ja tiivistää muutamia ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta • arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta pääosin itsenäisesti • hyödyntää hankkimaansa tietoa • noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti • arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita monipuolisesti • tulkitsee erilaisten tekstien keskeiset tavoitteet ja olennaiset merkitykset • hakee tietoa oman alansa kannalta monipuolisista tietolähteistä monilukutaitoaan hyödyntäen • tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta • arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta • hyödyntää hankkimaansa tietoa johdonmukaisesti ja sujuvasti • noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti • arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tuntee omalla alalla ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat monipuolisesti ja arvioi niiden käyttöä • tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita monipuolisesti ja arvioi tekstien sisältöä ja ilmaisua • hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä sujuvasti monilukutaitoaan hyödyntäen • tekee itsenäisesti muistiinpanoja ja tiivistää ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta • arvioi asiantuntevasti tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta • hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti ja sujuvasti • noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin • kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä saamen kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja suuntaa ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä tuottaa tilanteeseen sopivaa puhekieltä arvioi tekstien tuottamisen ja ilmaisun taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja viestii tavoitteiden suuntaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä kohdentaa puhutut tekstit kohderyhmän mukaisesti ja ilmaisee itseään selkeästi arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistaen vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta tuottaa sujuvasti oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä käyttää tilanteen edellyttämää selkeää puhekieltä vuorovaikutteisesti ja taitaa huolitellun yleiskielen kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamen kielessä
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia saamenkielisiä tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamen kielessä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti • ottaa vuorovaikutuksessa toisen näkemykset huomioon • osoittaa tuntevansa sanattoman viestinnän merkityksen ja sen vaikutuksia sanoman vastaanottoon • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset • ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alan vaatimukset ja viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa • soveltaa sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä • kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen myös haasteellisissa tilanteissa, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt • arvioi ja kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia saamenkielisiä tekstejä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia tuottaa ja tulkitsee ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti ja monipuolisesti tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa rakentavaa ja monipuolista palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin lukee kaunokirjallisia tekstejä tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan tutustuu monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin lukee kaunokirjallisuutta sekä tulkitsee ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia arvioi omaa lukemistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> soveltaa monipuolisesti kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan osoittaa tuntevansa monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeja ja muita taidemuotoja hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä analysoi ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, viittomakieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa suomalaisella viittomakielellä
- tulkita erilaisia viitottuja tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa viitottuja tekstejä eri muodoissaan ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä suomalaisella viittomakielellä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa suomalaisella viittomakielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää suomalaista viittomakieltä tutuissa viestintätilanteissa tilanteeseen sopivalla tavalla • selviytyy tutuissa viestintäympäristöissä, esimerkiksi kuulevien kanssa • hyödyntää viittomakielen tulkkausta vuorovaikutustilanteissa • osallistuu yhteistyö- ja ryhmätilanteisiin ja ilmaisee asiallisesti mielipiteitään • esittelee omaan ammattialaansa liittyvän ilmiön tai asian • tiedostaa viittomakielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää suomalaista viittomakieltä alan viestintätilanteissa vuorovaikutteisesti ja asiallisesti • toimii ammatillisissa vaihtelevissa viestintäympäristöissä, esimerkiksi viittomakielisten ja kuulevien kanssa • käyttää viittomakielen tulkkausta tarkoituksenmukaisesti erilaisissa tilanteissa • vie viestintätilannetta tavoitteellisesti eteenpäin • perustelee mielipiteensä ja väitteensä sekä toimii vuorovaikutustilanteissa eettisesti kestäväällä tavalla • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja rekistereitä sujuvasti esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • ymmärtää viittomakielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja yhteiskunnassa • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää suomalaista viittomakieltä aktiivisesti alan viestintätilanteissa ja on viestinnässään luontevasti vuorovaikutteinen ja vakuuttava • toimii joustavasti erilaisissa multimodaalisissa viestintäympäristöissä • käyttää viittomakielen tulkkausta sujuvasti erilaisissa tilanteissa • toimii ryhmässä aktiivisesti ja rakentavasti • edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta • perustelee näkemyksiään ja väitteitään monipuolisesti ja toimii vuorovaikutustilanteissa eettisesti kestäväällä tavalla • suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti esitellessään alaansa liittyviä ilmiöitä yleiskielellä ja käyttää alan käsitteistöä ja rekistereitä joustavasti • arvioi viittomakielen ja vuorovaikutustaitojen merkitystä omalla alallaan ja laajemmin yhteiskunnassa sekä yksilön että työelämän kannalta • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia viitottuja tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tuntee työelämän tekstilajeja hakee tietoa alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ymmärtää suomalaisella viittomakielellä ammattialansa keskeisten viestien ydinasiat tekee päätelmiä tekstien merkityksistä sekä eri tietolähteiden luotettavuudesta hyödyntää hankkimaansa tietoa tekstien tulkinnassa viestinnässään noudattaa tekijänoikeuksia osittain itsenäisesti arvioi tekstin tulkitsemisen taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien tavoitteen ja tulkitsee tekstien merkityksiä hakee tietoa ammattialansa kannalta monipuolisista tietolähteistä ymmärtää alansa keskeisten viestien pääsisällön suomalaisella viittomakielellä ja osaa suhteuttaa niitä omiin kokemuksiinsa arvioi tiedon ja tietolähteiden luotettavuutta hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti tekstien tulkinnassa noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti arvioi tekstin tulkitsemisen taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tulkitsee tekstien merkityksiä ja tavoitteita sekä kykenee arvioimaan tekstien sisältöä ja ilmaisua hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä ymmärtää alansa viestien pääsisällön suomalaisella viittomakielellä ja osaa tehdä niiden perusteella vertailuja ja johtopäätöksiä arvioi tiedon ja tietolähteen luotettavuutta asiantuntevasti hyödyntää hankkimaansa tietoa sujuvasti tekstien tulkinnassa noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa viitottuja tekstejä eri muodoissaan ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä suomalaisella viittomakielellä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> asettaa viitotuille teksteilleen tavoitteita ja kykenee joiltakin osin suuntamaan ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti hyödyntää viitottuja tekstejä tuottaessaan tieto- ja viestintäteknologiaa ja harjoittaa monilukutaitoaan tuntee viittomakielen eri tyylejä, esimerkiksi kerronnallinen, asia- ja uutistyyli, ja käyttää ammattiin liittyviä viittomia ohjatusti hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa mallin mukaisia asiakirjoja viitottuna, esimerkiksi raportti, toimintaohje, CV ja muita ammatissa tarvittavia tyyppillisiä tekstejä tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita esitetyn, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi viitottujen tekstien tuottamisen taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> asettaa viitotuille teksteilleen tavoitteita ja ilmaisee itseään tavoitteiden suuntaisesti käyttää viitottuja tekstejä tuottaessaan tieto- ja viestintäteknologiaa ja osaa arvioida eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta ja kehittää monilukutaitoaan hallitsee yleisviittomiston ja viestii alansa tilanteissa suomalaisella viittomakielellä hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet ja tekstin jaksottelun ja sidostaa tekstiä luontevasti laatii viitottuja asiakirjoja asianmukaisesti ja tuottaa tyyppillisiä tekstejä alansa käytänteiden mukaisesti tekee muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa arvioi viitotun tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> asettaa viitotuille teksteilleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta käyttää viitottuja tekstejä tuottaessaan tieto- ja viestintäteknologiaa ja medioita monipuolisesti ja edistää monilukutaitoaan viestii ammatillisesti suomalaisella viittomakielellä ja tuntee hyvin ammattiin liittyvän viittomiston hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja tekstin rakentamisen muokkaa tuottamiensa viitottujen tekstien ilmaisua ja rakennetta tuottaa sujuvasti alansa käytänteiden mukaisia viitottuja tekstejä laatii viitottuja asiakirjoja asianmukaisesti ja kykenee myös soveltamaan asiakirjamalleja luovasti kehittää viitottujen tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan ja suomalaisen viittomakielen ilmaisutapoja
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia viitottuja tekstejä

- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan ja suomalaisen viittomakielen ilmaisutapoja.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • ilmaisee mielipiteensä asiallisesti ja vaikuttavasti perustellen • ottaa vuorovaikutuksessa huomioon toisen näkemykset • ymmärtää sanattoman viestinnän ja eleiden merkityksen vuorovaikutuksessa sekä niiden vaikutuksen sanoman vastaanottoon • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa kieliympäristöissä • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset • käyttää yleisviittomistoa ja ammattiin liittyvää viittomistoa luontevasti • ottaa huomioon sanattoman viestinnän ja eleiden merkityksen ja tiedostaa niiden vaikutuksia omassa ilmaisussaan • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • ylläpitää viittoessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • käyttää rakenteeltaan sujuvaa ja ilmaisultaan rikasta viittomakieltä monipuolisesti • viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa • soveltaa sanattoman viestinnän, eleiden ja ei-manuaalisuuden sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee merkityksiä myös eri kulttuurien välillä • kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • saa esiintyessään kontaktin yleisönsä ja osaa rakentaa puheenvuoronsa niin, että sitä on helppo seurata • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen haastavastakin aiheesta, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan viittomakielisessä viestintäympäristössä • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt huomioiden viittomakielen kulttuuriset piirteet • kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia viitottuja tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tuntee viitottujen kielten tyylejä ja tekstilajeja sekä tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia käyttää mallin mukaan eri ammatillisia ilmaisutyylejä tuottaa tekstiä yksin ja yhdessä muiden kanssa arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa viitottuja tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tarkastelee viitottujen kielten tyylejä ja eri tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti muokkaa tuottamiaan ammatillisia tekstejä palautteen perusteella antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta yhdessä tuotetusta tekstistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> soveltaa vaihdellen eri ilmaisutapoja ja viitottujen kielten tyylejä ja tekstilajeja omissa teksteissään ja erilaisissa kieliympäristöissä tekee havaintoja ammatillisista tekstilajeista, muokkaa niitä ja arvioi kielellisten valintojen vaikutuksia toimii joustavasti osana tuottamisprosessia tuottaessaan tekstiä yhdessä muiden kanssa kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tuntee ja tunnistaa oman kielen sekä kulttuurisen moninaisuuden ja identiteettien merkityksen vuorovaikutuksessa tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin lukee fiktiivisiä tekstejä ja tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan tulkitsee ja arvioi lukemiaan kirjoja ja kokemiaan muita taidesityksiä sekä arvioi omaa lukemistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> soveltaa monipuolisesti kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyvää osaamistaan ja arvostaa kulttuurista moninaisuutta hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä arvioi kirjallisuuden ja muiden taidemuotojen merkitystä sekä arvioi omaa monilukutaitoaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, opiskelijan oma äidinkieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa omalla äidinkielellään
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä omalla äidinkielellään.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa omalla äidinkielellään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • viestii vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla • ilmaisee asiallisesti mielipiteitä yhteistyö- ja ryhmätilanteissa • käyttää tilanteen mukaan yleiskieltä esitellessään omaan alaansa liittyvän ilmiön tai asian • ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • viestii sujuvasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa • vie keskustelua yhteistyö- ja ryhmätilanteissa tavoitteellisesti eteenpäin • perustelee mielipiteensä ja väitteensä • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • viestii vakuuttavasti myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa • toimii rakentavasti ja edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta yhteistyö- ja ryhmätyötilanteissa • perustelee mielipiteitään ja väitteitään monipuolisesti tilanteeseen sopivalla tavalla • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä ja suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan, työelämässä ja yhteiskunnassa • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita tekee päätelmiä tekstien merkityksistä pääosin itsenäisesti hakee tietoa oman alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ja yksinkertaisissa tiedonhankinnan tehtävissä hyödyntää monilukutaitoaan tekee joitakin muistiinpanoja ja tiivistää muutamia ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta pääosin itsenäisesti hyödyntää hankkimaansa tietoa noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita monipuolisesti tulkitsee erilaisten tekstien keskeiset tavoitteet ja olennaiset merkitykset hakee tietoa oman alansa kannalta monipuolisista tietolähteistä monilukutaitoaan hyödyntäen tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta hyödyntää hankkimaansa tietoa johdonmukaisesti ja sujuvasti noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tuntee omalla alalla ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat monipuolisesti ja arvioi niiden käyttöä tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita monipuolisesti ja arvioi tekstien sisältöä ja ilmaisua hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä sujuvasti monilukutaitoaan hyödyntäen tekee itsenäisesti muistiinpanoja ja tiivistää ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi asiantuntevasti tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti ja sujuvasti noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä omalla äidinkielellään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja suuntaa ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä tuottaa tilanteeseen sopivaa puhekieltä arvioi tekstien tuottamisen ja ilmaisun taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja viestii tavoitteiden suuntaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä kohdentaa puhutut tekstit kohderyhmän mukaisesti ja ilmaisee itseään selkeästi arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistaen vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta tuottaa sujuvasti oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä käyttää tilanteen edellyttämää selkeää puhekieltä vuorovaikutteisesti ja taitaa huolitellun yleiskielen kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan omassa äidinkielessä
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia äidinkielisiä tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan omassa äidinkielessä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti • ottaa vuorovaikutuksessa toisen näkemykset huomioon • osoittaa tuntevansa sanattoman viestinnän merkityksen ja sen vaikutuksia sanoman vastaanottoon • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset • ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alan vaatimukset ja viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa • soveltaa sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä • kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksia ja kehittämiskohteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen myös haasteellisissa tilanteissa, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt • arvioi ja kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia äidinkiellisiä tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia tuottaa ja tulkitsee ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti ja monipuolisesti tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa rakentavaa ja monipuolista palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen • tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin • lukee kaunokirjallisia tekstejä • tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan • tutustuu monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin • lukee kaunokirjallisuutta sekä tulkitsee ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia • arvioi omaa lukemistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa monipuolisesti kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan • osoittaa tuntevansa monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeja ja muita taidemuotoja • hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä analysoi ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia • arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi viittomakielisille

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- viestiä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa suomen kielellä
- hankkia ja tulkita tietoa viestintänsä perusteeksi
- ilmaista käsitteitä, ajatuksia, tunteita, faktoja ja mielipiteitä suomen kielellä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija viestii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa suomen kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii tutuissa viestintäympäristöissä tilanteeseen sopivalla tavalla • käyttää ammatillista suomen kieltä sekä muita kielellisiä valmiuksiaan toimiessaan tutuissa kieliympäristöissä, esimerkiksi kuulevien kanssa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • tiedostaa suomen kielen taidon merkityksen omalla alallaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii erilaisissa viestintätilanteissa vuorovaikutteisesti ja asiallisesti • käyttää ammatillista suomen kieltä sekä muita kielellisiä valmiuksiaan toimiessaan vaihtelevissa kieliympäristöissä, esimerkiksi kuulevien kanssa, ja osallistuu vuorovaikutustilanteisiin • ymmärtää suomen kielen merkityksen omalla alalla ja yhteiskunnassa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • on viestinnässään luontevasti vuorovaikutteinen ja vakuuttava • viestii ryhmätilanteissa aktiivisesti ja rakentavasti • käyttää ammatillista suomen kieltä sekä muita kielellisiä valmiuksiaan ja osallistuu aktiivisesti erilaisiin multimodaalisiin vuorovaikutustilanteisiin • arvioi suomen kielen merkitystä omalla alalla ja laajemmin yhteiskunnassa sekä yksilön että työelämän kannalta.

Opiskelija hankkii ja tulkitsee tietoa viestintänsä perusteeksi.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää yleisluontoisten ja alan keskeisten tekstien päätarkoituksen • hakee tietoa ammattialansa kannalta keskeisistä tietolähteistä suomen kielellä osittain itsenäisesti • tekee päätelmiä eri tietolähteiden luotettavuudesta • hyödyntää hankkimaansa tietoa viestinnässään noudattaen tekijänoikeuksia osittain itsenäisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää yleisluontoisten ja ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien päätarkoituksen ja vertailee kirjakielistä, yleiskielistä ja arkikielistä tekstiä • hakee tietoa ammattialansa kannalta monipuolisista tietolähteistä suomen kielellä • arvioi tiedon ja tietolähteiden luotettavuutta • hyödyntää hankkimaansa tietoa tulkinnan ja oman ilmaisunsa apuna • noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää sujuvasti sekä yleisluontoisia että alaan liittyviä tekstejä • hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä suomen kielellä • arvioi tiedon ja tietolähteen luotettavuutta asiantuntevasti • hyödyntää hankkimaansa tietoa sujuvasti tulkinnan ja oman ilmaisunsa apuna • noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin.

Opiskelija ilmaisee käsitteitä, ajatuksia, tunteita, faktoja ja mielipiteitä suomen kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • asettaa viestinnälleen tavoitteita ja kykenee joiltakin osin suuntamaan viestintäänsä tavoitteiden mukaisesti • hyödyntää viestinnässään erilaisia viestintävälineitä ja medioita • kirjoittaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä ja käyttää ymmärrettävää kieltä, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • tuottaa mallin mukaisia asiakirjoja ja tuottaa ammatissa tarvittavia tavanomaisia tekstejä • arvioi suomen kielen taitoaan ja lukutaitoaan saamansa palautteen pohjalta ja kuvailee, miten voisi kehittää osaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • asettaa viestinnälleen tavoitteita ja ilmaisee itseään tavoitteiden suuntaisesti • käyttää viestinnässään erilaisia viestintävälineitä ja medioita, arvioi viestintävälineiden käytössä eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta • kirjoittaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä suomen kielen oikeinkirjoituksen perussääntöjen mukaisesti • laatii asiakirjat asianmukaisesti ja tuottaa ammatin kannalta keskeisiä tekstejä alansa tekstikäytänteiden mukaisesti • arvioi suomen kielen ilmaisutaitoaan, kielenkäyttöään ja lukutaitoaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • asettaa viestinnälleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta • käyttää viestinnässään eri viestintävälineitä ja medioita monipuolisesti edistäen viestinnällisiä tavoitteitaan • kirjoittaa sujuvasti ymmärrettävää ja selvää suomen kielen yleiskieltä oikeinkirjoituksen perussääntöjen mukaisesti • laatii asiakirjat asianmukaisesti ja kykenee myös soveltamaan asiakirjamalleja • arvioi omaa suomen kielen ilmaisutaitoaan, kielenkäyttöään ja lukutaitoaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan • kehittää taitojaan palautteen pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää suomen kielen viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan
- tulkita erilaisia tekstilajeja sekä tuntee kirjallisuutta
- kehittää suomenkielisten ammatillisten tekstien tuottamistaan
- arvioida kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä ja vertailla eri modaliteettien, kuten viitotun ja puhutun tai kirjoitetun kielen ilmaisukeinoja.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää suomen kielen viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> ilmaisee mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti tutuissa viestintätilanteissa tilanteeseen sopivalla tavalla toimii yhteistyökykyisesti työtehtävissä tarvittaessa apuvälineitä käyttäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> saa viestiessään kontaktin yleisönsä ja rakentaa puheenvuoronsa niin, että sitä on helppo seurata toimii yhteistyökykyisesti tiimin jäsenenä ja välittää viestejä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> ylläpitää vuorovaikutusta, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi viestii ammattimaisesti ja vastuuntuntoisesti multimodaalisessa vuorovaikutusympäristössä (sekä kuulevien että kuurojen kanssa).

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstilajeja sekä tuntee kirjallisuutta.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> käyttää mallin mukaan eri tekstilajeja ja tuntee niiden ympäristöjen vaatimuksia, missä tekstejä käytetään tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja saa lukukokemuksia
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> noudattaa tekstilajiin kuuluvia vaatimuksia oikein niissä ympäristöissä, joissa tekstit esiintyvät arvioi lukemiaan kirjoja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> toimii kielenkäytön perusnormien mukaisesti ja selittää kirjoitettuja tekstejä viittomakielellä hankkii monipuolisia lukukokemuksia ja arvioi kirjallisuuden merkitystä.

Opiskelija kehittää suomenkielisten ammatillisten tekstien tuottamistaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tuottaa ammatillisia tekstejä ja käyttää asianmukaista kieltä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tuottaa ammatillisia tekstejä ja ottaa niissä huomioon työelämän vaatimukset
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tuottaa sujuvaa ja ymmärrettävää ammatillista tekstiä sekä kehittää taitojaan palautteen pohjalta.

Opiskelija arvioi kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä ja vertailee eri modaliteettien, kuten viitotun ja puhutun tai kirjoitetun kielen ilmaisukeinoja.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää eri kielimodaliteettien keskeisiä piirteitä ja ominaisuuksia • arvioi kirjoitetun kielen merkitystä viittomakielisille ammatin harjoittamisen kannalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tarkastelee erilaisia viestinnän ja kielenkäytön ilmaisutapoja kriittisesti • arvioi kirjoitetun kielen asemaa suhteessa viittomakieleen yhteiskunnassa ja työelämässä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • vertailee ja tekee havaintoja eri kielten ja eri modaliteettien tyypillisistä rakenteista • vertailee monikielisuuden ja multimodaalisuuden merkitystä ja asemaa yhteiskunnassa sekä työelämässä ja yksilön näkökulmasta.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi toisena kielenä

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää jossain määrin oman alansa puhetilanteiden viestintää • pyrkii viestimään vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla • pyrkii ilmaisemaan mielipiteitä • pyrkii käyttämään yleiskieltä esitellessään alaansa liittyvän ilmiön tai asian • tunnistaa kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää oman alansa tyypillisiin puhetilanteisiin liittyvää viestintää • viestii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa melko sujuvasti • ilmaisee mielipiteitään asiallisesti • käyttää yleiskieltä ja jossain määrin alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alalla ja yhteiskunnassa • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää monipuolisesti oman alansa puhetilanteisiin liittyvää viestintää • viestii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa melko sujuvasti • ilmaisee näkemyksiään ja väitteitään ja pyrkii perustelemaan niitä • käyttää yleiskieltä sekä alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alalla ja yhteiskunnassa sekä yksilön että työelämän kannalta • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa tavallisimmat omalla alallaan ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat pääosin itsenäisesti hakee tietoa oman alansa tietolähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta pääosin itsenäisesti tekee joitakin muistiinpanoja ja pyrkii tiivistämään ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta hyödyntää monilukutaitoaan pääosin itsenäisesti ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien pääasialliset sisällöt hyödyntää hankkimaansa tietoa tekstien tulkinnassa pääosin itsenäisesti noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa keskeiset omalla alallaan ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat hakee tietoa ammattialansa kannalta monipuolisista tietolähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta hyödyntää monilukutaitoaan ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien sisällön ja tarkoituksen hyödyntää hankkimaansa tietoa tekstien tulkinnassa noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa omalla alallaan ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat ja arvioi niiden käyttöä hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä ja arvioi tietolähteen luotettavuutta asiantuntevasti tekee itsenäisesti muistiinpanot ja tiivistää keskeiset ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta hyödyntää monilukutaitoaan monipuolisesti tulkitsee tekstien merkityksiä ja tavoitteita sekä arvioi tiedon luotettavuutta hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti tekstien tulkinnassa noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa tekstejä eri muodoissaan ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja pyrkii suuntamaan ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti • tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä pääosin itsenäisesti hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan • tunnistaa kirjoitetun kielen käytänteitä • tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä • ilmaisee itseään ymmärrettävästi tavanomaisissa puhetilanteissa • arvioi tekstien tuottamisen taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja pääosin ilmaisee itseään tavoitteiden suuntaisesti • tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan • pyrkii käyttämään kirjoitetun kielen käytänteitä • laatii tyypillisiä tekstejä alansa tekstikäytänteiden mukaisesti • ilmaisee itseään ymmärrettävästi puhetilanteissa • arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja ilmaisee itseään tavoitteiden suuntaisesti • tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja pyrkii arvioimaan eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta • käyttää pääosin kirjoitetun kielen käytänteitä ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta • tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä • käyttää puhekieltä vuorovaikutteisesti • kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan
- kehittää omalla alallaan tarvittavaa kielitaitoaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • ilmaisee mielipiteensä asiallisesti ja pyrkii perustelemaan ne • pyrkii ottamaan viestinnässään toisten näkemykset huomioon • havainnoi sanattoman viestinnän merkityksiä ja vaikutuksia sanoman vastaanottoon • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • viestii asiallisesti ja joustavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan ja tilanteen • ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • viestii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa loogisesti ja havainnollisesti • viestii toiset huomioiden myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa • osaa tulkita sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä • pyrkii kehittämään viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija kehittää omalla alallaan tarvittavaa kielitaitoaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • laajentaa alansa käsitteistön hallintaa ja kielellisiä käytänteitä • esittää valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii pääosin itsenäisesti työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti ja pyrkii käyttämään tilannesidonnaisia ilmauksia • arvioi omaan alaansa liittyvää kielitaitoaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • hallitsee alansa keskeisen käsitteistön ja kielelliset käytänteet • esittää valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen alaansa liittyvästä aiheesta • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä ja käyttää tilannesidonnaisia ilmauksia • arvioi omaan alaansa liittyvää kielitaitoa realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää monipuolisesti alansa käsitteistöä ja kielellisiä käytänteitä • esittää sekä spontaanin että valmistellun, havainnollisen esityksen omaan alaansa liittyvästä aiheesta • noudattaa sujuvasti työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä ja käyttää tilannesidonnaisia ilmauksia • kehittää alaansa liittyvää kielitaitoaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia tuottaa ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta antaa ja vastaanottaa palautetta tuotetusta tekstistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja monipuolisesti tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden vuorovaikutuksessa tunnistaa kielen keskeisiä rakenteita, rekistereitä ja tyylejä tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen omassa vuorovaikutuksessaan tunnistaa monipuolisesti kielen rakenteita, rekistereitä ja tyylejä lukee kirjallisuuden eri lajeja arvioi omaa lukemistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> soveltaa kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan vuorovaikutuksessa tunnistaa monipuolisesti kielen rakenteita, rekistereitä ja tyylejä ja ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen teksteihin lukee kirjallisuuden eri lajeja ja analysoi lukemaansa arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, romani

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa romanikielellä
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä romanikielellä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa romanikielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • viestii vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla • ilmaisee asiallisesti mielipiteitään yhteistyö- ja ryhmätilanteissa • käyttää tilanteen mukaan yleiskieltä esitellessään omaan alaansa liittyvän ilmiön tai asian • ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • viestii sujuvasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa • vie keskustelua yhteistyö- ja ryhmätilanteissa tavoitteellisesti eteenpäin • perustelee mielipiteensä ja väitteensä • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • viestii vakuuttavasti myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa • toimii rakentavasti ja edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta yhteistyö- ja ryhmätyötilanteissa • perustelee mielipiteitään ja väitteitään monipuolisesti tilanteeseen sopivalla tavalla • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä ja suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan, työelämässä ja yhteiskunnassa • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita tekee päätelmiä tekstien merkityksistä pääosin itsenäisesti hakee tietoa oman alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ja yksinkertaisissa tiedonhankinnan tehtävissä hyödyntää monilukutaitoaan tekee joitakin muistiinpanoja ja tiivistää muutamia ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta pääosin itsenäisesti hyödyntää hankkimaansa tietoa noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita monipuolisesti tulkitsee erilaisten tekstien keskeiset tavoitteet ja olennaiset merkitykset hakee tietoa oman alansa kannalta monipuolisista tietolähteistä monilukutaitoaan hyödyntäen tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta hyödyntää hankkimaansa tietoa johdonmukaisesti ja sujuvasti noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tuntee omalla alalla ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat monipuolisesti ja arvioi niiden käyttöä tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita monipuolisesti ja arvioi tekstien sisältöä ja ilmaisua hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä sujuvasti monilukutaitoaan hyödyntäen tekee itsenäisesti muistiinpanoja ja tiivistää ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi asiantuntevasti tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti ja sujuvasti noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä romanikielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja suuntaa ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä tuottaa tilanteeseen sopivaa puhekieltä arvioi tekstien tuottamisen ja ilmaisun taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja viestii tavoitteiden suuntaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä kohdentaa puhutut tekstit kohderyhmän mukaisesti ja ilmaisee itseään selkeästi arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistuen vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta tuottaa sujuvasti oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä käyttää tilanteen edellyttämää selkeää puhekieltä vuorovaikutteisesti ja taitaa huolitellun yleiskielen kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan romanikielessä
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia romanikielisiä tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan romanikielessä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti • ottaa vuorovaikutuksessa toisen näkemykset huomioon • osoittaa tuntevansa sanattoman viestinnän merkityksen ja sen vaikutuksia sanoman vastaanottoon • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset • ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan • arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alan vaatimukset ja viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa • soveltaa sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä • kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen myös haasteellisissa tilanteissa, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt • arvioi ja kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia romanikielisiä tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia tuottaa ja tulkitsee ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksia ja kehittämiskohteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti ja monipuolisesti tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa rakentavaa ja monipuolista palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen • tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin • lukee kaunokirjallisia tekstejä • tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan • tutustuu monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin • lukee kaunokirjallisuutta sekä tulkitsee ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia • arvioi omaa lukemistaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa monipuolisesti kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan • osoittaa tuntevansa monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeja ja muita taidemuotoja • hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä analysoi ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia • arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus toisella kotimaisella kielellä, ruotsi

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija osaa

- käyttää toista kotimaista kieltä työtehtävissään ja työhön liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija käyttää toista kotimaista kieltä työtehtävissään ja työhön liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> ymmärtää suppeiden omaan työhön ja työturvallisuuteen liittyvien tekstien ja viestien sisällön kertoo suullisesti ja kirjallisesti lyhyesti itsestään ja tutuista asioista omassa työssään ja selviytyy tuttuihin aiheisiin liittyvistä vuorovaikutustilanteista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tulkitssee työhön liittyviä suppeita tekstejä, kuten työ- ja turvallisuusohjeita, sekä tuottaa lyhyitä viestejä käyttäen alan ammattisanastoa selviytyy rutiininomaisista päivittäiseen elämään liittyvistä puhetilanteista, jos puhekuppani puhuu hitaasti ja käyttää selkeää kieltä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tulkitssee erityyppisiä työhön liittyviä tekstejä ja tuottaa ammatillisia viestejä, ohjeita tai tilauksia viestii tavanomaisimmissa viestintätilanteissa sekä kasvotusten että digitaalisesti ja tarvittaessa pyytää tarkennusta tai selvennystä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- käyttää toista kotimaista kieltä alaan liittyvissä vuorovaikutustilanteissa ja työtehtävissä
- selviytyä arkipäivän tilanteissa toisella kotimaisella kielellä
- kirjoittaa työhönsä liittyviä suppeita tekstejä
- hyödyntää kielenkäytössä erilaisia tietolähteitä
- ymmärtää molempien kansalliskielten ja kulttuurien merkityksen kulttuurisesti moninaisessa Suomessa.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija käyttää toista kotimaista kieltä alaan liittyvissä vuorovaikutustilanteissa ja työtehtävissä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • selviytyy alan vuorovaikutustilanteissa hyödyntäen erilaisia apukeinoja
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää kieltä melko luontevasti alan vuorovaikutustilanteissa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • selviytyy hyvin alan vuorovaikutustilanteissa ja viestii kohteliaasti • käyttää keskustelussa kielelle ja kulttuurille ominaisia ilmaisuja.

Opiskelija selviytyy arkipäivän tilanteissa toisella kotimaisella kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää keskustelussa tuttua sanastoa ja saa selvää hitaahkosta puheesta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • selviytyy jokapäiväiseen elämään liittyvistä tilanteista toisella kotimaisella kielellä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • viestii tilanteeseen sopivalla tavalla ja ottaa vastapuolen reaktion huomioon.

Opiskelija kirjoittaa työhönsä liittyviä suppeita tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • kirjoittaa työhön liittyviä tekstejä käyttäen yksinkertaisia lauseita
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • kirjoittaa keskeisistä työtehtäviin liittyvistä asioista käyttäen tavallisimpia kielelle ominaisia ilmauksia
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa sujuvasti työtehtäviin liittyviä tekstejä käyttäen keskeisintä sanastoa.

Opiskelija hyödyntää kielenkäytössä erilaisia tietolähteitä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> etsii yhdessä muiden kanssa tietoa erilaisista tietolähteistä toisella kotimaisella kielellä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> hyödyntää toisella kotimaisella kielellä tuotettuja tekstejä ja julkaisuja
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> käyttää joustavasti sähköisiä sanakirjoja ja muuta lähdeaineistoa oman alansa kysymysten selvittämiseen.

Opiskelija ymmärtää molempien kansalliskielten ja kulttuurien merkityksen kulttuurisesti moninaisessa Suomessa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> on tietoinen ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksestä Suomessa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> ymmärtää ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksen pohjoismaisessa yhteistyössä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tuntee Suomen kansalliskieliin liittyvät oikeudet ja velvoitteet.

Det andra inhemska språket, finska

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Den studerande kan

- använda det finska språket i sin kommunikation på ett interaktivt sätt
- förstå olika slags texter och skriva enklare texter på finska
- kan söka information från olika finskspråkiga källor och använda dem i sin kommunikation
- förstå betydelsen av att kunna finska i arbetslivet.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Den studerande använder det finska språket i sin kommunikation på ett interaktivt sätt.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • förstår enkla instruktioner och tilltal på en arbetsplats • gör sig förstådd i interaktionen med kunder eller kollegor • deltar i vardagliga samtal i en finskspråkig arbetsmiljö
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • förstår tydliga instruktioner och samtal i normalt tempo på en arbetsplats • uttrycker sig tydligt och agerar ändamålsenligt i interaktionen med kunder och kollegor • deltar i olika slags diskussioner i en finskspråkig arbetsmiljö
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • förstår även i snabbt tempo olika slags instruktioner och diskussioner på en arbetsplats • uttrycker sig väluttryckt och agerar flexibelt i interaktionen med kunder och kollegor • deltar aktivt i olika slags diskussioner i en finskspråkig arbetsmiljö.

Den studerande förstår olika slags texter och skriver enklare texter på finska.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • förstår innebörden i olika slags texter • skriver korta texter och gör enkla dokument enligt mall
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • förstår innebörden och det centrala innehållet i olika slags texter • skriver texter och gör ändamålsenliga dokument
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • förstår genomgående innebörden och innehållet i olika slags texter • skriver och bearbetar texter enligt respons och gör självständigt ändamålsenliga dokument.

Den studerande söker information från olika finskspråkiga källor och använder dem i sin kommunikation.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • söker information från enklare källor och använder dem i sin kommunikation.
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • söker information från olika källor och använder dem på ett mångsidigt sätt i sin kommunikation.
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • söker information från olika källor, också svårare, och använder dem på ett flexibelt och kritiskt sätt i sitt arbete.

Den studerande förstår betydelsen av att kunna finska i arbetslivet.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> förstår betydelsen av att kunna finska i arbetslivet och gör sig förstådd i en finskspråkig arbetsmiljö
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> förstår betydelsen av att kunna finska i arbetslivet och arbetar väl i en finskspråkig arbetsmiljö
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> förstår betydelsen av att kunna finska i arbetslivet och deltar aktivt i en finskspråkig arbetsmiljö.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Den studerande kan

- diskutera och argumentera på ett säkert och kreativt sätt
- förstå och skriva arbetslivsrelaterade texter
- känna till sina strategier för språkinläring.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Den studerande diskuterar och argumenterar på ett säkert och kreativt sätt.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> uttrycker och motiverar sina åsikter och beaktar även andras åsikter i en diskussion presenterar muntligt ett bekant ämne på ett kreativt sätt
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> uttrycker och motiverar på ett övertygande sätt sina åsikter och beaktar även olika åsikter i en diskussion muntligt presentera ett ämne på ett förståeligt och kreativt sätt
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> uttrycker och analyserar på ett självkritiskt sätt sina åsikter och kommunicerar på ett konstruktivt sätt i en diskussion kan muntligt presentera även ett mer krävande ämne på ett logiskt och kreativt sätt.

Den studerande förstår och skriver arbetslivsrelaterade texter.

Den studerande förstår och skriver arbetslivsrelaterade texter.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> förstår innebörden i en arbetslivsrelaterad text och kan kortfattat återge dess innehåll skriver korta och enkla yrkesinriktade texter
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> förstår innebörden och det centrala innehållet i en arbetslivsrelaterad text och anknyter informationen till egna erfarenheter skriver yrkesinriktade texter på ett tydligt sätt
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> förstår både innebörden och budskapet i en arbetslivsrelaterad text och analyserar textens innehåll skriver väl strukturerade yrkesinriktade texter.

Den studerande känner till sina strategier för språkinläring.

Den studerande känner till sina strategier för språkinläring.	
Den studerande	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> är medveten om sin personliga inlärningsstrategi
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> känner till de svaga och starka sidorna i sin inlärningsstrategi
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> prövar nya inlärningsstrategier och inlärningsstilar.

Viestintä ja vuorovaikutus vieraalla kielellä

Pakolliset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- käyttää vierasta kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- hakea tietoa erilaisista vieraskielisistä lähteistä
- toimia monikielisessä ja -kulttuurisessa ympäristössä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija käyttää vierasta kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • selviytyy yleensä vuorovaikutustilanteissa kieltä käyttäen ja osoittaa ymmärtävänsä yksinkertaista, hidastempoista puhetta • kertoo itsestään ja tehtävistään vastaamalla hänelle esitettyihin kysymyksiin ennakoitavissa olevissa ja tutuissa tilanteissa • tuottaa vuorovaikutuksessa tarvittavia lyhyitä viestejä ja tekstejä • tulkitsee oikein toimintaansa koskevaa tavallista sanastoa, viestejä ja ohjeita • pyrkii arvioimaan ja kehittämään kielitaitoaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • selviytyy yleensä vuorovaikutustilanteissa kieltä käyttäen ja osoittaa ymmärtävänsä tavanomaista, normaalitempoista puhetta • kertoo itsestään ja tehtävistään siten, että tulee ymmärretyksi, ja osallistuu keskusteluun, mikäli keskustelukumppani puhuu selkeästi • tuottaa vuorovaikutuksessa tarvittavia viestejä ja tekstejä • tulkitsee oikein ja noudattaa toimintaansa ja sen kohteita koskevia tekstejä ja ohjeita sekä tekee tarkentavia kysymyksiä • arvioi ja kehittää kielitaitoaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii vuorovaikutustilanteissa luontevasti kieltä käyttäen ja osoittaa ymmärtävänsä tavanomaista, normaalitempoista puhetta • kertoo tutuissa tilanteissa toiminnastaan ja siihen liittyvistä normeista ja tavoista sekä hankkii kysymällä toimintaansa liittyviä lisäohjeita • tuottaa sujuvasti tavanomaisia viestejä ja tekstejä sekä täyttää erilaisia asiakirjoja • tulkitsee oikein toimintaansa ja sen kohteita koskevia tekstejä, ohjeita ja saamaansa palautetta • arvioi ja kehittää kielitaitoaan monipuolisesti ja oma-aloitteisesti.

Opiskelija hakee tietoa erilaisista vieraskielisistä lähteistä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • hakee vieraskielistä tietoa ohjatusti toimintaansa liittyvistä materiaaleista ja ohjeista • arvioi ja valikoi tietoa ohjatusti tarkoituksenmukaisuuden, luotettavuuden ja ajantasaisuuden kannalta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • hakee monipuolisesti toiminnassaan tarpeellista vieraskielistä tietoa • arvioi ja valikoi tietoa tarkoituksenmukaisuuden, luotettavuuden ja ajantasaisuuden kannalta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • hakee itsenäisesti ja monipuolisesti toimintaansa liittyvää vieraskielistä tietoa, soveltaa tietojaan ja taitojaan sekä perustelee tiedon valikoimista ja soveltamista koskevat ratkaisunsa • arvioi ja valikoi monipuolisesti ja kriittisesti tietoa tarkoituksenmukaisuuden, luotettavuuden ja ajantasaisuuden kannalta.

Opiskelija toimii monikielisessä ja -kulttuurisessa ympäristössä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii tietoisena opiskelemansa kielen ja sen edustaman kulttuurin merkityksestä • pyrkii kohtaamaan ihmiset tasavertaisesti ja positiivisella asenteella
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii kohdekielellä monikielisessä ja -kulttuurisessa ympäristössä • kohtaa ihmiset tasavertaisesti ja positiivisella asenteella
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa vieraan kielen ja kulttuurin tietojaan ja taitojaan joustavasti • kohtaa ihmiset esimerkillisen tasavertaisesti ja positiivisella asenteella.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- viestiä vieraalla kielellä työelämän tilanteissa
- toimia aktiivisena kansalaisena vieraskielisissä yhteyksissä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija viestii vieraalla kielellä työelämän tilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • kertoo itsestään ja työtehtävistään sekä vastaa hänelle esitettyihin yksinkertaisiin kysymyksiin • selviytyy yleiskielisistä vuorovaikutustilanteista, joissa käsitellään myös tavanomaisimpia työtehtäviin liittyviä aiheita • ilmaisee itseään tilanteen vaatimalla tavalla, mutta tarvitsee toisinaan ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • kertoo ymmärrettävästi itsestään ja alan työtehtävistä, osallistuu keskusteluun sekä hankkii kysymällä työhönsä liittyviä lisäohjeita • selviytyy monenlaisista työhön liittyvistä vuorovaikutustilanteista • ilmaisee itseään tilanteen vaatimalla tavalla
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • kertoo työpaikastaan, työstään ja siihen liittyvistä normeista ja tavoista melko laajaa sanavarastoa käyttäen sekä ottaen lisäksi selvää muiden maiden vastaavista asioista • selviytyy luontevasti työhön liittyvistä vuorovaikutustilanteista, joissa käsitellään vaativampiakin aiheita • ilmaisee itseään joustavasti tilanteen vaatimalla tavalla.

Opiskelija toimii aktiivisena kansalaisena vieraskielisissä yhteyksissä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa, miten vieraalla kielellä voi vaikuttaa eri medioita käyttäen toimii vieraskielisissä yhteyksissä sovellettavien oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti työssä ja arkielämässä yhteiskunnallisen päätöksenteon keskeisimmät periaatteet ymmärtäen pyrkii ottamaan toiminnassaan huomioon eri kulttuurien keskeisiä piirteitä niitä ymmärtäen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> käyttää vierasta kieltä vaikuttamiseen eri medioita käyttäen toimii johdonmukaisesti vieraskielisissä yhteyksissä sovellettavien oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti työssä ja arkielämässä yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteet ymmärtäen ottaa toiminnassaan huomioon eri kulttuurien keskeiset piirteet niitä ymmärtäen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> käyttää vierasta kieltä vaikuttamiseen argumentoivasti ja eri medioita luovasti käyttäen toimii johdonmukaisesti ja esimerkillisesti vieraskielisissä yhteyksissä sovellettavien oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti työssä ja arkielämässä yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteet laajasti ymmärtäen ottaa toiminnassaan monipuolisesti huomioon eri kulttuurit niitä ymmärtäen.

Toiminta digitaalisessa ympäristössä

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Opiskelija osaa

- käyttää yleisimpiä tieto- ja viestintäteknisiä laitteita ja tekee niihin liittyviä valintoja
- käyttää digitaalisia palveluita ja sovelluksia.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija käyttää tieto- ja viestintäteknisiä laitteita ja tekee niihin liittyviä valintoja.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee tarkoituksenmukaiset laitteet käyttökohteen mukaisesti osittain ohjatusti • käyttää yleisimpiä tieto- ja viestintäteknisiä laitteita kansalaistaitojen edellyttämällä tavalla osittain ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee tarkoituksenmukaiset laitteet käyttökohteen mukaisesti • käyttää yleisimpiä tieto- ja viestintäteknisiä laitteita kansalaistaitojen edellyttämällä tavalla
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee tarkoituksenmukaiset laitteet eri käyttökohteiden mukaisesti • käyttää sujuvasti ja monipuolisesti yleisimpiä tieto- ja viestintäteknisiä laitteita kansalaistaitojen edellyttämällä tavalla.

Opiskelija käyttää digitaalisia palveluja ja sovelluksia.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii tietoa tarkoituksenmukaisista digitaalisista palveluista ja sovelluksista osittain ohjatusti • käyttää digitaalisia palveluja ja sovelluksia työtehtävissään osittain ohjatusti • käyttää ja jakaa digitaalisia sisältöjä noudattaen tekijänoikeuksia osittain ohjatusti • noudattaa tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää ohjeistusta • ymmärtää oman verkkoidentiteetin muodostamisen ja suojaamisen periaatteet
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii tietoa tarkoituksenmukaisista digitaalisista palveluista ja sovelluksista • käyttää digitaalisia palveluja ja sovelluksia työtehtävissään • käyttää ja jakaa digitaalisia sisältöjä noudattaen tekijänoikeuksia • noudattaa tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää ohjeistusta • ymmärtää oman verkkoidentiteetin muodostamisen ja suojaamisen periaatteet
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii järjestelmällisesti tietoa tarkoituksenmukaisista digitaalisista palveluista ja sovelluksista • käyttää digitaalisia palveluja ja sovelluksia työtehtävissään sujuvasti ja monipuolisesti • käyttää ja jakaa monipuolisia digitaalisia sisältöjä noudattaen tekijänoikeuksia • noudattaa tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää ohjeistusta järjestelmällisesti • ymmärtää oman verkkoidentiteetin muodostamisen ja suojaamisen periaatteet.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- hyödyntää erilaisia digitaalisia ympäristöjä ja sovelluksia työtehtävissään
- tuottaa ja jakaa digitaalista aineistoa ammattiinsa liittyvissä verkostoissa.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija hyödyntää erilaisia digitaalisia ympäristöjä ja sovelluksia työtehtävissään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii digitaalisissa ympäristöissä ja verkostoissa osittain ohjatusti • hyödyntää sovelluksia ammatillisissa verkostoissa toimiessaan tarviton ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii digitaalisissa ympäristöissä ja verkostoissa • hyödyntää sovelluksia ammatillisissa verkostoissa toimiessaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii digitaalisissa ympäristöissä ja verkostoissa • hyödyntää monipuolisesti sovelluksia ammatillisissa verkostoissa toimiessaan.

Opiskelija tuottaa ja jakaa digitaalista aineistoa ammattiinsa liittyvissä verkostoissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa digitaalista aineistoa ammatillisissa verkostoissa osittain ohjatusti • jakaa aineistoja työryhmän sisäisesti ja noudattaa tekijänoikeusohjeistusta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa digitaalista aineistoa ammatillisissa verkostoissa • jakaa aineistoja ja noudattaa tekijänoikeusohjeistusta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa monipuolista digitaalista aineistoa ammatillisissa verkostoissa • jakaa aineistoja ja noudattaa järjestelmällisesti tekijänoikeusohjeistusta.

Taide ja luova ilmaisu

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija osaa

- tunnistaa kulttuurien ja taiteen merkityksen hyvinvoinnille
- ilmaista itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin
- ilmaista itseään luovasti kirjoittamalla ja hyödyntää kuvitteellisia tekstejä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija tunnistaa kulttuurien ja taiteen merkityksen hyvinvoinnille.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa kulttuurien ja taiteen muotoja työssään tunnistaa esimerkkejä paikallisesta, kansallisesta ja eurooppalaisesta kulttuurista ja taiteesta ohjatusti havainnoi taiteen ja kulttuurin vaikutuksia hyvinvoinnille
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> hyödyntää kulttuurien ja taiteen eri muotoja työssään tunnistaa esimerkkejä paikallisesta, kansallisesta ja eurooppalaisesta kulttuurista ja taiteesta tunnistaa taiteen ja kulttuurin vaikutuksia hyvinvoinnille
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> hyödyntää monipuolisesti kulttuurin ja taiteen muotoja monipuolisesti työssään tunnistaa monipuolisia esimerkkejä paikallisesta, kansallisesta ja eurooppalaisesta kulttuurista ja taiteesta tunnistaa monipuolisesti taiteen ja kulttuurin vaikutuksia hyvinvoinnille.

Opiskelija ilmaisee itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> kehittää omaa luovaa ilmaisuaan osittain ohjatusti ilmaisee itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa osittain ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> kehittää omaa luovaa ilmaisuaan ilmaisee itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> kehittää tavoitteellisesti omaa luovaa ilmaisuaan ilmaisee itseään monipuolisesti taiteen ja luovan ilmaisun keinoin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa.

Opiskelija ilmaisee itseään luovasti kirjoittamalla ja hyödyntää kuvitteellisia tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • kokeilee luovaa kirjoittamista • hyödyntää kirjoittaessaan kuvitteellisia tekstejä • tunnistaa kaunokirjallisuudesta esimerkkejä työnsä tueksi
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • kokeilee luovan kirjoittamisen erilaisia tapoja • hyödyntää kirjoittaessaan erilaisia kuvitteellisia tekstejä • käyttää kaunokirjallisuutta työnsä tukena
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • kokeilee luovan kirjoittamisen monipuolisia tapoja • hyödyntää kirjoittaessaan monipuolisia kuvitteellisia tekstejä • käyttää monipuolista kaunokirjallisuutta työnsä tukena.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- havainnoida ja kerätä tietoa kulttuuriympäristöstä ja sen ilmiöistä
- suunnitella ja kokeilla teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija havainnoi ja kerää tietoa kulttuuriympäristöstä ja sen ilmiöistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • havainnoi kulttuuriympäristöään yhdessä muiden kanssa • kerää tietoa kulttuuriympäristönsä ilmiöistä työskentelynsä tueksi
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • havainnoi kulttuuriympäristöään • kerää tietoa kulttuuriympäristönsä ilmiöistä valitsemastaan näkökulmasta työskentelynsä tueksi
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • havainnoi monipuolisesti kulttuuriympäristöään • kerää tietoa kulttuuriympäristönsä ilmiöistä valitsemistaan näkökulmista työskentelynsä tueksi.

Opiskelija suunnittelee ja kokeilee teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee pienimuotoisen teoksen, tuotteen tai palvelun käyttäen luovan ilmaisun keinoja • kokeilee pienimuotoisen teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee teoksen, tuotteen tai palvelun käyttäen ilmaisun keinoja • kokeilee teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee teoksen, tuotteen tai palvelun käyttäen monipuolisesti luovan ilmaisun keinoja • kokeilee teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista monipuolisesti luovan ilmaisun keinoin.

2.19. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp (400014)

Yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Opiskelija osaa

- toimia osana suomalaista yhteiskuntaa
- toimia yhteiskunnan palveluiden käyttäjänä ja kuluttajana
- suunnitella omaa talouttaan ja arvioida siihen liittyviä riskejä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii osana suomalaista yhteiskuntaa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> noudattaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita tuntee kansalaisen perusoikeuksia ja velvollisuuksia selvittää joitain yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimii aktiivisena kansalaisena
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> noudattaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita tuntee kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet tuntee erilaisia yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimii aktiivisena kansalaisena
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> toimii tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita noudattaen ja edistäen tuntee hyvin kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet tuntee monipuolisesti erilaisia yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimii aktiivisena kansalaisena.

Opiskelija toimii yhteiskunnan palveluiden käyttäjänä ja kuluttajana.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> käyttää tarvitsemiaan yhteiskunnallisia palveluja toimii vastuullisesti tiedostaen oikeutensa ja velvollisuutena kuluttajana hankkii tarvitsemaansa tietoa kuluttaja-asioissa osittain ohjattuna
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> käyttää tarvitsemiaan yhteiskunnallisia palveluja tarkoituksenmukaisesti toimii vastuullisesti tiedostaen oikeutensa ja velvollisuutensa kuluttajana hankkii tarvitsemaansa tietoa kuluttaja-asioissa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> toimii tiedostavana yhteiskunnallisten palveluiden käyttäjänä toimii vastuullisesti tiedostaen hyvin oikeutensa ja velvollisuutensa kuluttajana hankkii aktiivisesti tarvitsemaansa tietoa kuluttaja-asioissa.

Opiskelija suunnittelee omaa talouttaan ja arvioi siihen liittyviä riskejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa yhteiskuntaan ja omaan taloudelliseen tilanteeseensa keskeisesti vaikuttavia tekijöitä seuraa tulojaan ja menojaan suunnittelee hankintoja ja vertailee erilaisia rahoitusvaihtoehtoja asettaa henkilökohtaisia taloudellisia tavoitteita ennakoi talouttaan erilaisissa elämäntilanteissa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> arvioi omaan taloudelliseen tilanteeseensa keskeisesti vaikuttavia tekijöitä seuraa tulojaan ja menojaan suunnitelmallisesti suunnittelee hankintoja ja vertailee erilaisia rahoitusvaihtoehtoja asettaa henkilökohtaisia taloudellisia tavoitteita sekä seuraa niiden toteutumista ennakoi talouttaan erilaisissa elämäntilanteissa tunnistuen eri tilanteiden riskitekijöitä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> arvioi ja ennakoi omaan taloudelliseen tilanteeseensa vaikuttavia tekijöitä seuraa tulojaan ja menojaan suunnitelmallisesti ja järjestelmällisesti suunnittelee hankintoja ja vertailee erilaisia rahoitusvaihtoehtoja järjestelmällisesti ja monipuolisesti asettaa henkilökohtaisia taloudellisia tavoitteita, seuraa niiden toteutumista ja tarvittaessa tarkentaa tavoitteitaan ennakoi talouttaan erilaisissa elämäntilanteissa, toimii suunnitelmallisesti tavoitteiden saavuttamiseksi ja ottaa huomioon eri tilanteiden riskitekijöitä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- arvioida alansa merkitystä yhteiskunnassa
- tulkita kansantalouden peruskäsitteitä ja tunnistaa keskeiset toimijat.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • hakee tietoa joistakin yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja seuraa yhteiskunnallista päätöksentekoa • osallistuu yhteiskunnalliseen toimintaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • hakee tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja seuraa yhteiskunnallista päätöksentekoa • osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tähtäävään toimintaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • hakee monipuolisesti tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja seuraa aktiivisesti yhteiskunnallista päätöksentekoa • osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tähtäävään toimintaan tavoitteellisesti.

Opiskelija arvioi alansa merkitystä yhteiskunnassa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa alan yhteiskunnallista keskustelua • arvioi toimialansa merkitystä yhteiskunnassa osittain ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa ja arvioi alan yhteiskunnallista keskustelua • arvioi toimialansa merkitystä yhteiskunnassa ja tulevaisuuden näkymiä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa ja arvioi alansa yhteiskunnallista keskustelua osallistuen siihen jollakin tavalla • arvioi ja seuraa monipuolisesti toimialansa merkitystä yhteiskunnassa ja tulevaisuuden näkymiä.

Opiskelija tulkitsee kansantalouden peruskäsitteitä ja tunnistaa keskeiset toimijat.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa taloutta koskevaa uutisointia • selvittää yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen heijastumista oman alan työpaikkoihin ja työllisyyteen • kertoo esimerkkejä kansantalouden peruskäsitteistä ja keskeisistä toimijoista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa taloutta koskevaa uutisointia ja ymmärtää talouden merkityksen yhteiskunnassa • ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen heijastumista oman alan työpaikkoihin, työllisyyteen ja tulevaisuuteen • tuntee kansantalouden peruskäsitteet ja tunnistaa keskeiset toimijat
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa aktiivisesti taloutta koskevaa uutisointia ja ymmärtää talouden merkityksen yhteiskunnassa • ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen heijastumista oman alan työpaikkoihin ja työllisyyteen ja pohtii monipuolisesti teemaa • tuntee kansantalouden peruskäsitteet ja keskeiset toimijat ja arvioi niiden merkitystä kansantaloudelle.

Työelämässä toimiminen

Pakolliset osaamistavoittet, 2 osp

Opiskelija osaa

- selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta ja alan osaamistarpeita
- solmia työsopimuksen työnantajan kanssa
- toimia osana työyhteisöä.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta ja alan osaamistarpeita.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta osittain ohjatusti • tuntee työmarkkinajärjestelmän keskeisiä periaatteita • tietää esimerkkejä alansa ammatillisista verkostoista • tunnistaa alansa työtehtävissä tarvittavaa osaamista osittain ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta • tuntee työmarkkinajärjestelmän keskeiset periaatteet • tietää alansa keskeiset ammatilliset verkostot • tunnistaa alansa eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää monipuolisesti alan työmarkkinoiden tilannetta • tuntee ja ymmärtää työmarkkinajärjestelmän keskeiset periaatteet • tietää alansa ammatilliset verkostot ja osallistuu niiden toimintaan • tunnistaa monipuolisesti eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista.

Opiskelija osaa solmia työsopimuksen työnantajan kanssa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy oman alan työehtoihin ja keskeiseen työlainsäädäntöön osittain ohjattuna • tarkistaa työsopimuksen sisällön yhteistyössä asiantuntijan kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy oman alan työehtoihin ja keskeiseen työlainsäädäntöön • tarkistaa työsopimuksen sisällön käyttäen tarvittaessa asiantuntija-apua
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy kattavasti oman alan työehtoihin ja keskeiseen työlainsäädäntöön • tarkistaa työsopimuksen sisällön itsenäisesti ja keskustelee työehdoista työnantajan kanssa.

Opiskelija toimii osana työyhteisöä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa annettuja työaikoja ja sovittuja toimintatapoja • noudattaa työssään ulkoasuun ja pukeutumiseen liittyviä ohjeita osittain ohjatusti • käyttää työssään tarkoituksenmukaista suojavaatetusta ja noudattaa työturvallisuusohjeita • työskentelee osana monimuotoista ja -kulttuurista työyhteisöä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa annettuja työaikoja ja sovittuja toimintatapoja sekä toimii joustavasti erilaisissa tilanteissa • noudattaa työssään ulkoasuun ja pukeutumiseen liittyviä ohjeita • käyttää työssään tarkoituksenmukaista suojavaatetusta ja noudattaa työturvallisuusohjeita • työskentelee luontevasti osana monimuotoista ja -kulttuurista työyhteisöä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa annettuja työaikoja ja sovittuja toimintatapoja ja toimii joustavasti erilaisissa ja muuttuvissa tilanteissa • noudattaa työssään ulkoasuun ja pukeutumiseen liittyviä ohjeita ottaen huomioon myös erityistilanteet • käyttää ja huolehtii työssään tarkoituksenmukaisesta suojavaatetuksesta ja noudattaa työturvallisuusohjeita • työskentelee luontevasti osana monimuotoista ja -kulttuurista työyhteisöä edistäen yhteisön hyvinvointia.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- toimia työyhteisön jäsenenä
- toimia erilaisissa työelämän vuorovaikutus- ja ryhmätilanteissa
- selvittää oman alansa työtehtäviä kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii työyhteisön jäsenenä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa oman roolinsa työyhteisön jäsenenä osittain ohjattuna työskentelee pääsääntöisesti työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti noudattaa sovittuja toimintatapoja ja tunnistaa omien toimintatapojensa kehittämiskohteita
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa oman roolinsa työyhteisön jäsenenä työskentelee työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti noudattaa sovittuja toimintatapoja ja kehittää omia toimintatapojaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa oman ja muiden roolit työyhteisön jäsenenä työskentelee työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti arvioiden sitä ja esittäen kehittämisideoita noudattaa sovittuja toimintatapoja ja kehittää aktiivisesti omia toimintatapojaan.

Opiskelija toimii erilaisissa työelämän vuorovaikutus- ja ryhmätilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> toimii erilaisissa työelämän vuorovaikutustilanteissa kehittää vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen mukaisesti osittain ohjattuna toimii ryhmätilanteissa oman työtehtävän ja työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti käyttää tarkoituksenmukaista psykologista tietoa oman ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi osittain ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> toimii rakentavasti erilaisissa työelämän vuorovaikutustilanteissa kehittää vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen mukaisesti toimii erilaisissa ryhmätilanteissa oman työtehtävän ja työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti käyttää tarkoituksenmukaista psykologista tietoa oman ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> toimii rakentavasti ja joustavasti erilaisissa työelämän vuorovaikutustilanteissa ottaen muut huomioon kehittää aktiivisesti vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen mukaisesti toimii luontevasti erilaisissa ryhmätilanteissa oman työtehtävän ja työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti käyttää tarkoituksenmukaista psykologista tietoa oman ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi ja kehittämiseksi.

Opiskelija selvittää oman alansa työtehtäviä kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> etsii tietoa oman alansa työpaikoista kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla osittain ohjatusti löytää itselleen soveltuvia työpaikkoja kansallisilta ja kansainvälisiltä työmarkkinoilta osittain ohjatusti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> etsii itsenäisesti tietoa oman alansa työpaikoista kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla löytää itselleen soveltuvia työpaikkoja kansallisilta ja kansainvälisiltä työmarkkinoilta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> etsii itsenäisesti ja monipuolisesti tietoa oman alansa työpaikoista kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla löytää itselleen soveltuvia työpaikkoja kansallisilta ja kansainvälisiltä työmarkkinoilta.

Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija osaa

- tunnistaa omia kiinnostuksen kohteitaan, mahdollisuuksiaan ja tuen tarpeitaan
- tehdä tutkintoaan ja uraansa koskevia valintoja
- hankkia tutkinnon suorittamisen aikana tietoa erilaisista jatkokoulutusmahdollisuuksista ja koulutustarjonnasta
- valmistautua tutkinnon suorittamisen aikana työnhakuun ja oman osaamisensa esittelyyn.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija tunnistaa omia kiinnostuksen kohteitaan, mahdollisuuksiaan ja tuen tarpeitaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan • tunnistaa kiinnostuksensa kohteita ja omia mahdollisuuksiaan ammattialalla tarviton rohkaisua • seuraa satunnaisesti oman oppimisensa edistymistä ja osaamisensa hankkimista • arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää ja tunnistaa omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan • tunnistaa itsenäisesti kiinnostuksensa kohteita ja omia mahdollisuuksiaan ammattialalla • seuraa oma-aloitteisesti oman oppimisensa edistymistä ja osaamisensa hankkimista tunnistuen mahdollisen tuen tarpeen • arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan säännöllisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää monipuolisesti ja tunnistaa itsenäisesti omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan • tunnistaa kiinnostuksensa kohteita ja arvioi realistisesti omia mahdollisuuksiaan ammattialalla • ottaa vastuun omasta oppimisestaan ja sen edistämisestä • seuraa sitoutuneesti oman oppimisensa edistymistä ja osaamisensa hankkimista dokumentoimalla ja tunnistuen mahdollisen tuen tarpeen • arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan itsenäisesti sekä tekee tarvittavia muutoksia.

Opiskelija tekee tutkintoaan ja uraansa koskevia valintoja.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy itselleen sopiviin uravaihtoehtoihin hyödyntäen tietolähteitä ja sähköisiä ohjauspalveluja • perehtyy oman tutkinnon muodostumiseen, tutkinnossa vaadittaviin suorituksiin ja valinnan mahdollisuuksiin, jotka edistävät omaa työelämään sijoittumista • seuraa tutkinnon suorittamisen edistymistä ohjatusti • tunnistaa ja kokeilee erilaisia oppimisympäristöjä osaamisen hankkimisessa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää itselleen sopivia vaihtoehtoja oman urasuunnitelmansa tueksi käyttäen erilaisia tietolähteitä ja sähköisiä ohjauspalveluja • tietää oman tutkinnon muodostumisen, tutkinnossa vaadittavat suoritukset ja valinnan mahdollisuudet, jotka edistävät työelämään sijoittumista ja omaa urasuunnitelmaa • seuraa tutkinnon suorittamisen edistymistä oma-aloitteisesti • käyttää erilaisia oppimisympäristöjä osaamisensa hankkimisessa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää monipuolisesti ja itsenäisesti vaihtoehtoja oman urasuunnitelmansa pohjalta käyttäen aktiivisesti erilaisia tietolähteitä ja sähköisiä ohjauspalveluja • tietää oman tutkinnon muodostumisen, tutkinnossa vaadittavat suoritukset ja valinnan mahdollisuudet tehden itsenäisesti uraansa edistäviä valintoja ja päätöksiä • seuraa tutkinnon suorittamisen edistymistä aktiivisesti ja sitoutuneesti • käyttää ja valitsee omaa ammatillista kehittymistään tukevia oppimisympäristöjä.

Opiskelija hankkii tutkinnon suorittamisen aikana tietoa erilaisista jatkokoulutusmahdollisuuksista ja koulutustarjonnasta.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää jatkokoulutukseen liittyviä tietolähteitä, ohjauspalveluja ja hakujärjestelmiä • hankkii tietoa erilaisista jatkokoulutuksen vaihtoehdoista ja mahdollisuuksista ja suunnittelee omaa urasuunnitelmaansa • perehtyy jatkokoulutuksen pääsyvaatimuksiin, hakumenettelyyn ja valintakriteereihin
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää sujuvasti jatkokoulutukseen ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä tietolähteitä, ohjauspalveluja ja hakujärjestelmiä • hankkii monipuolisesti tietoa itselleen sopivista erilaisista jatkokoulutuksen vaihtoehdoista ja tekee urasuunnitelman • perehtyy monipuolisesti jatkokoulutuksen pääsyvaatimuksiin, hakumenettelyyn ja valintakriteereihin
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää itsenäisesti jatkokoulutukseen ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä tietolähteitä, ohjauspalveluja ja hakujärjestelmiä • hankkii aktiivisesti tietoa erilaisista jatkokoulutuksen vaihtoehdoista ja hyödyntää tietoa omassa urasuunnitelmassaan • perehtyy aktiivisesti ja oma-aloitteisesti jatkokoulutuksen pääsyvaatimuksiin, hakumenettelyyn ja valintakriteereihin.

Opiskelija valmistautuu tutkinnon suorittamisen aikana työnhakuun ja oman osaamisensa esittelyyn.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy erilaisten työpaikkojen tarjoamiin mahdollisuuksiin, työympäristöihin ja uravaihtoehtoihin • tekee omaa osaamistaan esittelevän tuotoksen työnhakua varten ja harjoittelee osaamisensa esittelyä • hakee työpaikkoja tarviton ajoittain ohjausta hakujärjestelmien ja -menetelmien käytössä • päivittää urasuunnitelmaansa työllistymistä varten
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy monipuolisesti erilaisten työpaikkojen tarjoamiin mahdollisuuksiin, työympäristöihin ja kartoittaa itselleen sopivia uravaihtoehtoja • tekee omaa osaamistaan esittelevän tuotoksen työnhakua varten ja esittelee osaamistaan kattavasti • hakee työpaikkoja ja käyttää erilaisia hakujärjestelmiä ja -menetelmiä sujuvasti • päivittää omatoimisesti urasuunnitelmaansa työllistymistä varten
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää systemaattisesti erilaisten työpaikkojen tarjoamat mahdollisuudet, niiden työympäristöt ja realistiset uravaihtoehdot oman suunnitelman pohjalta • tekee persoonallisen ja myyvän omaa osaamistaan esittelevän tuotoksen työnhakua varten ja esittelee osaamistaan innostavasti ja kattavasti • hakee itsenäisesti työpaikkoja ja hyödyntää erilaisia hakujärjestelmiä ja -menetelmiä monipuolisesti ja sujuvasti • päivittää aktiivisesti ja itsenäisesti urasuunnitelmaansa työllistymistä edistäen.

Valinnaiset osaamistavoitteet

Yrittäjyys ja yrittäjämäinen toiminta

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija osaa

- toimia yrityksen tavoitteita edistäen
- ideoida liikeidean ja arvioida sen toteuttamismahdollisuuksia.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija toimii yrityksen tavoitteita edistäen.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa yritystoiminnan merkitystä yhteiskunnassa kuvaa organisaation liiketoimintamallin osittain ohjatusti toimii taloudellisesti tunnistaen toimintansa merkityksen osana työyhteisöä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> kuvaa yritystoiminnan merkityksen yhteiskunnassa kuvaa organisaation liiketoimintamallin toimii tehtävissään taloudellisesti ja asiakaslähtöisesti tunnistaen toimintansa merkityksen osana työyhteisöä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> kuvaa alansa yritystoiminnan merkitystä yhteiskunnassa ja ennakoii alan tulevia kehitysnäkymiä kuvaa organisaation liiketoimintamallin itsenäisesti toimii tehtävissään oma-aloitteisesti, taloudellisesti ja asiakaslähtöisesti tunnistaen työnsä vaikutukset organisaation tulokseen.

Opiskelija ideoi liikeidean ja arvioi sen toteuttamismahdollisuuksia.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> ideoi liikeidean osittain ohjatusti löytää yrityksen perustamista tukevia palveluita ja tietolähteitä selvittää liikeidean edellyttämiä taloudellisia resursseja kuvaa liikeidean toteuttamiseksi tarvittavia verkostoja arvioi valmiuksiaan toimia yrittäjänä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> ideoi liikeidean asiakaslähtöisesti löytää yrityksen perustamista tukevat keskeiset palvelut ja tietolähteet arvioi liikeidean edellyttämiä taloudellisia ja toiminnallisia resursseja kuvaa liikeidean toteuttamiseksi tarvittavia verkostoja arvioi valmiuksiaan toimia yrittäjänä ja tunnistaa yritystoiminnan riskejä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> ideoi liikeidean asiakaslähtöisesti ja arvioi sen toimivuutta löytää yrityksen perustamista tukevia palveluita ja tietolähteitä hyödyntäen eri kanavia arvioi liikeidean edellyttämien taloudellisten ja toiminnallisten resurssien saatavuuden kuvaa liikeidean toteuttamiseksi tarvittavia verkostoja ja arvioi yhteistyömahdollisuuksia arvioi realistisesti valmiuksiaan toimia yrittäjänä tiedostaen yritystoiminnan riskit.

Valinnaiset osaamistavoitteet

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Opiskelija osaa

- huolehtia terveydestään ja toimintakyvystään
- arvioida toimintaympäristönsä ja toimintansa turvallisuutta ja terveellisyyttä
- edistää liikunnan avulla opiskelu- ja työkykyään sekä hyvinvointiaan
- ehkäistä tapaturmien syntymistä ja antaa ensiapua.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija huolehtii terveydestään ja toimintakyvystään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> etsii osittain ohjattuna tietoa ikäluokkansa terveydestä ja mahdollisuuksista oman terveytensä ja toimintakykynsä edistämiseksi laatii itselleen toteuttamiskelpoisen suunnitelman oman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseksi ottaen siinä huomioon mm. liikunnan, ravitsemuksen, palautumisen, unen, mielen hyvinvoinnin, tupakoimattomuuden (sis. kaikki nikotiiniuotteet) ja päihteettömyyden, seksuaaliterveyden sekä ihmissuhteiden merkityksen päivittäisissä toiminnoissa edistää osittain ohjattuna terveyttään ja hyvinvointiaan suunnitelman mukaisesti ja arvioi tavoitteidensa toteutumista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> etsii tietoa ikäluokkansa terveydestä ja mahdollisuuksista oman terveytensä ja toimintakykynsä edistämiseksi laatii itselleen yksilöllisen suunnitelman oman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseksi ottaen siinä monipuolisesti huomioon liikunnan, ravitsemuksen, palautumisen, unen, mielen hyvinvoinnin, tupakoimattomuuden (sis. kaikki nikotiiniuotteet) ja päihteettömyyden, seksuaaliterveyden sekä ihmissuhteiden merkityksen opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämiseksi edistää terveyttään ja hyvinvointiaan suunnitelman mukaisesti ja arvioi realistisesti oman toimintansa vaikutuksia ja tavoitteidensa toteutumista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> etsii monipuolista tietoa ikäluokkansa terveyseroista ja mahdollisuuksista oman terveytensä ja toimintakykynsä edistämiseksi laatii itselleen tilannekohtaisesti päivitettävän ja monipuolisen suunnitelman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseksi ottaen siinä huomioon liikunnan, ravitsemuksen, palautumisen, unen, mielen hyvinvoinnin, tupakoimattomuuden (sis. kaikki nikotiiniuotteet) ja päihteettömyyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkityksen opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämiseksi edistää terveyttään ja hyvinvointiaan aktiivisesti ja arvioi realistisesti suunnitelman toteutumista ja tavoitteiden saavuttamista hyödyntäen arvioinnissa myös muilta saamaansa palautetta.

Opiskelija arvioi toimintaympäristönsä ja toimintansa turvallisuutta ja terveellisyttä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii sovittujen turvallisuutta ja terveyttä edistävien toimintaohjeiden mukaisesti, yhteistyössä muiden kanssa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • ottaa työssään huomioon oman ammatin kuormittavuustekijät ja työkyvyn kehittämisen merkityksen tarvitin ajoittain ohjausta • selvittää ohjattuna ergonomian vaikutukset työkykyyn
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii sovittujen turvallisuutta ja terveyttä edistävien toimintaohjeiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa • ottaa työssään huomioon oman ammatin kuormittavuustekijät ja edistää työkykyään • selvittää ergonomian vaikutukset työkykyyn
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii sovittujen turvallisuutta ja terveyttä edistävien toimintaohjeiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa ja arvioi toimintatapojensa kehittämistarpeita • ottaa työssään monipuolisesti huomioon oman ammatin kuormittavuustekijät ja edistää työkykyään • selvittää ergonomian vaikutukset työkykyyn erilaisissa työympäristöissä.

Opiskelija edistää liikunnan avulla opiskelu- ja työkykyään sekä hyvinvointiaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • hakee tietoa liikkumisen tavallisimmista hyödyistä ja vaatimuksista opiskelu- ja työkyvyille sekä ottaa tiedot joiltain osin huomioon terveyttä ja hyvinvointia edistävässä suunnitelmassaan • harjoittaa joiltakin osin opiskelu- ja työkyvyn vaatimia fyysisiä ominaisuuksiaan ja ergonomiataitojaan • liikkuu liikuntatilanteissa ylläpitäen opiskelu- ja työkykyään
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • hakee tietoa liikkumisen hyödyistä ja vaatimuksista terveydelle sekä opiskelu- ja työkyvyille ja ottaa tiedot huomioon terveyttä ja hyvinvointia edistävässä suunnitelmassaan • kehittää opiskelu- ja työkyvyn vaatimia fyysisiä ominaisuuksiaan ja ergonomiataitojaan • liikkuu monipuolisesti erilaisissa liikuntatilanteissa ylläpitäen opiskelu- ja työkykyään
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • hakee monipuolisesti tietoa liikkumisen hyödyistä ja vaatimuksista terveydelle sekä opiskelu- ja työkyvyille ja ottaa tiedot huomioon fyysisistä toimintakykyä edistävässä suunnitelmassaan huomioiden myös alakohtaiset vaatimukset opiskelu- ja työkyvyn ylläpitoon • kehittää oma-aloitteisesti ja monipuolisesti opiskelu- ja työkyvyn vaatimia fyysisiä ominaisuuksiaan ja ergonomiataitojaan • liikkuu monipuolisesti ja parhaansa yrittäen kaikissa liikuntatilanteissa edistäen opiskelu- ja työkykyään.

Opiskelija ehkäisee tapaturmien syntymistä ja antaa ensiapua.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • ennakoi mahdollisia tapaturmariskejä liikuntatilanteissa • antaa ensiapua tavallisimmissa ensiapua vaativissa tilanteissa, tunnistaa osaamisensa rajat ja hakee lisäapua nopeasti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • ehkäisee toiminnallaan liikuntatapaturmien syntymistä • antaa ensiapua ja hakee tilanteen niin vaatiessa lisäapua nopeasti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii huolellisesti ja ehkäisee liikuntatapaturmien syntymistä • antaa ensiapua ja hakee oikea-aikaisesti lisäapua • estää toiminnallaan lisätapaturmien syntymistä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- ylläpitää ja edistää työkykyään ja hyvinvointiaan liikunnan avulla
- edistää oppilaitosyhteisön ja opiskelijoiden hyvinvointia ja osallisuutta.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija ylläpitää ja edistää työkykyään ja hyvinvointiaan liikunnan avulla.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • pitää yllä fyysistä toimintakykyään ja osallistuu liikuntatilanteisiin annettujen ohjeiden mukaan ja noudattaa reilun pelin periaatteita • käyttää liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja • seuraa kuormittumistaan ja työkykyvaatimuksia suhteessa omaan toimintakykyynsä ohjattuna
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • pitää yllä fyysistä toimintakykyään ja osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti reilun pelin periaatteita noudattaen • soveltaa monipuolisesti liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja • seuraa itsenäisesti kuormittumistaan ja työkykyvaatimuksia suhteessa omaan toimintakykyynsä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa, arvioi ja pitää yllä fyysistä toimintakykyään sekä osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti edistäen reilun pelin periaatteiden toteutumista • soveltaa monipuolisesti liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja ja liikunnan lajitaitoja • arvioi perustellusti kuormittumistaan ja työkykyvaatimuksia suhteessa omaan toimintakykyynsä.

Opiskelija edistää oppilaitosyhteisön ja opiskelijoiden hyvinvointia ja osallisuutta.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> toimii opiskelijaryhmän jäsenenä osallisuutta edistävästi ja osallistuu opiskelijoille järjestettyihin liikunta- ja muihin tapahtumiin sekä tilaisuuksiin
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> toimii aktiivisesti opiskelijaryhmän jäsenenä hyvinvointia edistävästi sekä suunnittelee ja osallistuu opiskelijoiden järjestämiin liikunta- ja muihin tapahtumiin sekä tilaisuuksiin
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> toimii aktiivisesti opiskelijaryhmän jäsenenä sekä suunnittelee ja osallistuu opiskelijoiden järjestämiin liikunta- ja muihin tapahtumiin ja tilaisuuksiin hyvinvointia ja osallisuutta edistävästi.

Kestävän kehityksen edistäminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija osaa

- toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti
- ottaa huomioon elinkaariajattelun periaatteet
- pohtia ratkaisuja eettisistä näkökulmista.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija osaa toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tietää kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden keskeiset tavoitteet ymmärtää luonnonvarojen rajallisuuden ja kestävän käytön merkityksen kansallisesti tunnistaa keskeiset toimintatavat kestävän kehityksen edistämiseen käyttäen apuna asiantuntijoita
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tietää kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden keskeiset tavoitteet ja näiden vaikutuksen toisiinsa ymmärtää luonnonvarojen rajallisuuden ja kestävän käytön merkityksen kansallisesti suhteessa globaaliin toimintaympäristöön tuoden esille esimerkkejä näistä tunnistaa keskeiset toimintatavat kestävän kehityksen edistämiseen itsenäisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tietää kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden keskeiset tavoitteet ja näiden vaikutuksen toisiinsa kokonaisvaltaisesti ymmärtää luonnonvarojen rajallisuuden ja kestävän käytön merkityksen kansallisesti suhteessa globaaliin toimintaympäristöön esittäen soveltamiskohteita tunnistaa keskeiset toimintatavat kestävän kehityksen edistämiseen itsenäisesti ja eri ulottuvuuksien näkökulmasta.

Opiskelija ottaa huomioon elinkaariajattelun periaatteet.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> ymmärtää kiertotalouden periaatteen tunnistaa tuotteen tai palvelun energia- ja materiaalihokkuuden määrittää jonkin tuotteen elinkaaren yleisellä tasolla
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> ymmärtää kiertotalouden periaatteen ja arvioi sen merkitystä arvioi tuotteen tai palvelun energia- ja materiaalihokkuuden määrittää jonkin tuotteen elinkaaren itsenäisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> ymmärtää kiertotalouden periaatteen, arvioi sen merkitystä ja esittää kehittämismahdollisuuksia arvioi tuotteen tai palvelun energia- ja materiaalihokkuuden esittäen tarvittavia uudistamistarpeita määrittää jonkin tuotteen elinkaaren ymmärtäen kokonaisvaikutukset.

Opiskelija pohtii ratkaisuja eettisistä näkökulmista.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa työhön liittyviä joitakin vaiheita ja tilanteita, joihin sisältyy eettisiä valintoja pohtii omien ratkaisujen vaikutusta eettisestä näkökulmasta yhdessä muiden kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa työhön liittyviä vaiheita ja tilanteita, joihin sisältyy eettisiä valintoja pohtii omien ja muiden ratkaisujen vaikutusta eettisestä näkökulmasta itsenäisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa monipuolisesti työhön liittyviä vaiheita ja tilanteita, joihin sisältyy eettisiä valintoja pohtii ja analysoi omien ja muiden ratkaisujen vaikutusta erilaisten eettisten näkökulmien mukaisesti.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- arvioida kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät työssään tai alallaan
- suunnitella kestävä kehityksen edistämiseen liittyviä toimintatapoja
- toimia kestävä kehityksen edistäjänä työssään tai alallaan
- arvioida kestävä kehityksen edistämisen onnistumista työssään tai alallaan.

Arviointi

Arvioinnin kohteet

Opiskelija arvioi kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät työssään tai alallaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy työpaikan tai alan toimintaan siten, että osaa arvioida sitä kestäväen kehityksen jostakin näkökulmasta (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen tai kulttuurinen) työyhteisön jäsenten kanssa yhdessä • arvioi keskeiset työpaikan tai alan kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät ohjeiden mukaisesti • valitsee yhdessä työyhteisön jäsenten kanssa, mitä kestäväen kehityksen näkökulmaa erityisesti tulisi kehittää
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy työpaikan tai alan toimintaan siten, että osaa arvioida sitä kestäväen kehityksen eri näkökulmista (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen) itsenäisesti • arvioi keskeiset työpaikan tai alan kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät • valitsee, mitä kestäväen kehityksen näkökulmaa erityisesti tulisi kehittää tehden joitakin aloitteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy työpaikan tai alan toimintaan siten, että osaa arvioida sitä kestäväen kehityksen eri näkökulmista (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen) kattavasti • arvioi työpaikan tai alan kestävään kehityksen vaikuttavat tekijät kokonaisvaltaisesti • valitsee, mitä kestäväen kehityksen näkökulmaa erityisesti tulisi kehittää perustellen ratkaisunsa ja tehden tarvittavia aloitteita.

Opiskelija suunnittelee kestävän kehityksen edistämiseen liittyviä toimintatapoja.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • määrittelee tavoitteet kestävän kehityksen edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen yhteistyössä työyhteisön jäsenten kanssa • valitsee kestävää kehitystä edistävät keinot ja toimintatavat ohjeiden mukaisesti • aikatauluttaa tehtävät ja määrittää resurssit yhteistyössä muiden kanssa • osallistuu tarvittavan yhteistyön määrittämiseen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • määrittelee tavoitteet kestävän kehityksen edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen itsenäisesti • valitsee kestävää kehitystä edistävät keinot ja toimintatavat • aikatauluttaa tehtävät ja määrittää resurssit • suunnittelee tarvittavan yhteistyön
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • määrittelee selkeät ja konkreettiset tavoitteet kestävän kehityksen edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen • valitsee kestävää kehitystä edistävät keinot ja toimintatavat realistisesti • aikatauluttaa tehtävät ja määrittää resurssit realistisesti • suunnittelee yhteistyön muodot ja osallistamistavat.

Opiskelija toimii kestävän kehityksen edistäjänä työssään tai alallaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa suunnitelmaa työyhteisön jäsenten kanssa • toimii itse kestävän kehityksen periaatteita noudattaen • osallistuu yhteistyöhön muiden kanssa pyrkien muiden motivoimiseen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa suunnitelmaa • toimii itse kestävän kehityksen periaatteita noudattaen välittäen muille tietoa toimintatapojen muutostarpeista • kannustaa ja motivoi muita osallistumaan ennalta määritellyllä menetelmällä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa suunnitelmaa tehden siihen tarvittavat muutokset tilanteen edellyttäessä • toimii itse kestävän kehityksen periaatteita noudattaen, välittää muille tietoa toimintatapojen muutostarpeista ja esittää aktiivisesti muutosehdotuksia • kannustaa ja motivoi muita osallistumaan tilanteeseen sopivia menetelmiä käyttäen.

Opiskelija arvioi kestävän kehityksen edistämisen onnistumista työssään tai alallaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi, miten toimintatavat tai tuotokset ovat muuttuneet prosessin aikana käyttäen apuna tarvittavaa tukea • esittää kehittämistarpeita ja jatkosuunnitelman kestävän kehityksen edistämiseksi
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi, miten toimintatavat tai tuotokset ovat muuttuneet prosessin aikana, ja vertaa niitä entiseen • esittää selkeät kehittämistarpeet ja jatkosuunnitelman kestävän kehityksen edistämiseksi
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi, miten toimintatavat tai tuotokset ovat muuttuneet prosessin aikana, ja vertaa niitä entiseen ja arvioi prosessin onnistumista • esittää selkeät ja kehittämistarpeet ja perustellun jatkosuunnitelman kestävän kehityksen edistämiseksi.

2.20. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (400009)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella yrityksen liiketoimintaa
- rakentaa liiketoimintaa edistäviä yhteistyöverkostoja
- harjoittaa yritystoimintaa
- arvioida ja kehittää yrityksen toimintaa.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee yrityksen liiketoimintaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii yrityksen liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa • hyödyntää tietoa yritystoimintaa tukevista palveluista • asettaa yritykselle strategisia tavoitteita • tunnistaa yritystoimintaan liittyviä riskejä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • täsmentää yritykselle strategiset tavoitteet ja niille asiakaslähtöisen toimenpidesuunnitelman • laatii budjetit ja rahoitussuunnitelman tiedostaen yrittäjän aseman • tunnistaa yritystoimintaan liittyvät keskeiset riskit
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • täsmentää ennakoivasti ja perustellen yritykselle strategiset tavoitteet ja niille asiakaslähtöisen suunnitelman ja toteuttaa suunnitelmaa tavoitteiden saavuttamiseksi • laatii budjetit ja rahoitussuunnitelman itsenäisesti tiedostaen yrittäjän aseman • tunnistaa ja arvioi yritystoimintaan liittyvät riskit.

Opiskelija rakentaa liiketoimintaa edistäviä yhteistyöverkostoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • täsmentää toiminnan kannalta keskeisiä yhteistyökumppaneita • suunnittelee yhteistyötä keskeisten kumppaneiden kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii yksin tai ryhmän jäsenenä keskeisen yhteistyökumppanin • sopii yhteistyön muodosta hankkimansa yhteistyökumppanin kanssa • solmii tarvittaessa yhteistyösopimuksen vastuut ja velvollisuudet huomioiden
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii yksin tai ryhmän jäsenenä yhteistyökumppaneita ja sopii yhteistyön muodoista • solmii yhteistyösopimuksia vastuut ja velvollisuudet huomioiden.

Opiskelija harjoittaa yritystoimintaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • harjoittaa yritystoimintaa yksin tai osana yhteisöä • hoitaa sovittua liiketoiminnan osa-aluetta • ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaan liittyviä ongelmatilanteita, mutta tarvitsee jonkin verran tukea • toimii toimialan lainsäädännön mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • harjoittaa yritystoimintaa yksin tai osana yhteisöä • hoitaa itsenäisesti sovittua liiketoiminnan osa-aluetta • ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaan liittyviä ongelmatilanteita • toimii toimialan lainsäädännön mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • harjoittaa yritystoimintaa yksin tai osana yhteisöä • hoitaa itsenäisesti eri liiketoiminnan osa-alueita osoittaen toiminnassa joustavuutta ja hyvää ajankäytön hallintaa • ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaan liittyviä ongelmatilanteita varmistaen asiakastytyväisyyden • toimii toimialan lainsäädännön mukaisesti.

Opiskelija arvioi ja kehittää yrityksen toimintaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa toimintaansa yrityksessä osana kokonaisuutta • arvioi yksin tai ryhmän jäsenenä yrityksen toimintaa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi toimintaansa ja asettaa toiminnalleen tavoitteita yrityksen strategisten tavoitteiden mukaisesti • tekee yksin tai ryhmän jäsenenä ehdotuksia yrityksen toiminnan kehittämiseksi huomioiden asiakkaiden ja sidosryhmien odotukset sekä laatu- ja kustannustavoitteet
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi toimintaansa yrityksessä suhteessa yrityksen strategiaan tavoitteisiin • tekee aktiivisesti perusteltuja ehdotuksia, valintoja ja päätöksiä yritystoiminnan kehittämiseksi strategisten tavoitteiden suuntaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä harjoittamalla yritystoimintaa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.21. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (400008)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- arvioida omia vahvuuksia ja osaamistaan
- etsiä ja ideoida liiketoimintamahdollisuuksia
- kehittää liikeidean ja laatia sille liiketoimintasuunnitelman
- verkostoitua sidosryhmien kanssa
- laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat.

Arviointi

Opiskelija arvioi omia vahvuuksiaan ja osaamistaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa omia vahvuuksiaan toimia yrittäjänä • tuo esiin oman osaamisensa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa omat vahvuutensa toimia yrittäjänä • esittelee yritystoiminnassa tarvittavan osaamisensa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • tuo esiin omat vahvuutensa ja niiden hyödyntämismahdollisuudet yrittäjänä toimittaessa • arvioi omaa osaamistaan ja kehittymistarpeitaan.

Opiskelija etsii ja ideoi liiketoimintamahdollisuuksia.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa omien vahvuksiensa pohjalta, millaisia liiketoimintamahdollisuuksia on löydettävissä • kartoittaa valitsemallaan alalla toimivia yrityksiä ja asiakkaita tarvitseen ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa valitsemallaan alalla toimivia yrityksiä ja asiakkaita • arvioi kartoituksen pohjalta liiketoimintamahdollisuuksia
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi itsenäisesti, millaisia innovatiivisia liiketoimintamahdollisuuksia markkinoilta on löydettävissä • esittelee yhden tai useamman yritysideoita tai liiketoimintamahdollisuuden.

Opiskelija kehittää liikeidean ja laatii sille liiketoimintasuunnitelman.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä • kehittää toteuttamiskelpoisen liikeidean • esittää suunnitelman yrityksen toiminnoista, mutta tarvitsee jonkin verran ohjausta • selvittää yritystoiminnan käynnistämisen vaatimaa rahantarvetta • ottaa suunnittelussa huomioon toimialan lainsäädännön
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää ja ennakoii markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä • esittää liikeidean pohjalta suunnitelman eri toimintojen hallinnoinnista ja resursoinnista • laskee yritystoimintaan liittyviä kustannuksia ja suunnittelee rahoitusta • ottaa suunnittelussa huomioon toimialan lainsäädännön
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • ennakoii ja analysoi markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä • esittää liikeidean pohjalta realistisen ja perustellun suunnitelman eri toimintojen hallinnoinnista ja resursoinnista • laatii budjetin ja rahoitussuunnitelman • tekee yrityksen riskienhallinta-analyysin ja turvallisuussuunnitelman • ottaa suunnittelussa huomioon toimialan lainsäädännön.

Opiskelija verkostoituu sidosryhmien kanssa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa yritystoimintaansa liittyviä sidosryhmiä esittelee yrityksen toimintamallin jollekin sidosryhmälle
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> valitsee oman toimintansa kannalta keskeisiä sidosryhmiä esittelee havainnollisesti ja myyvästi yrityksen toimintamallin jollekin keskeiselle sidosryhmälle
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> tekee aloitteellista yhteistyötä valittujen sidosryhmien kanssa esittää havainnollisesti ja perustellen yrityksen toimintamallin valituille sidosryhmille.

Opiskelija laatii yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> valitsee ohjattuna yritykselle yritysmuodon laatii ohjattuna yrityksen perustamisasiakirjat
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> valitsee sopivan yritysmuodon selvittää yrityksen keskeiset perustamisasiakirjat ja laatii ne
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> valitsee itsenäisesti ja perustellen yritysmuodon laatii itsenäisesti yrityksen perustamisasiakirjat ja muut tarvittavat sopimusasiakirjat.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä laatimalla yksin tai ryhmän kanssa liiketoimintasuunnitelman kehittämälleen liikeidealle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

3. Arviointiasteikko

T2 = Opiskelijan osaamisen taso ylittää selkeästi T1-tason, mutta ei yllä H3-tasolle.

H4 = Opiskelijan osaamisen taso ylittää selkeästi H3-tason, mutta ei yllä K5-tasolle.